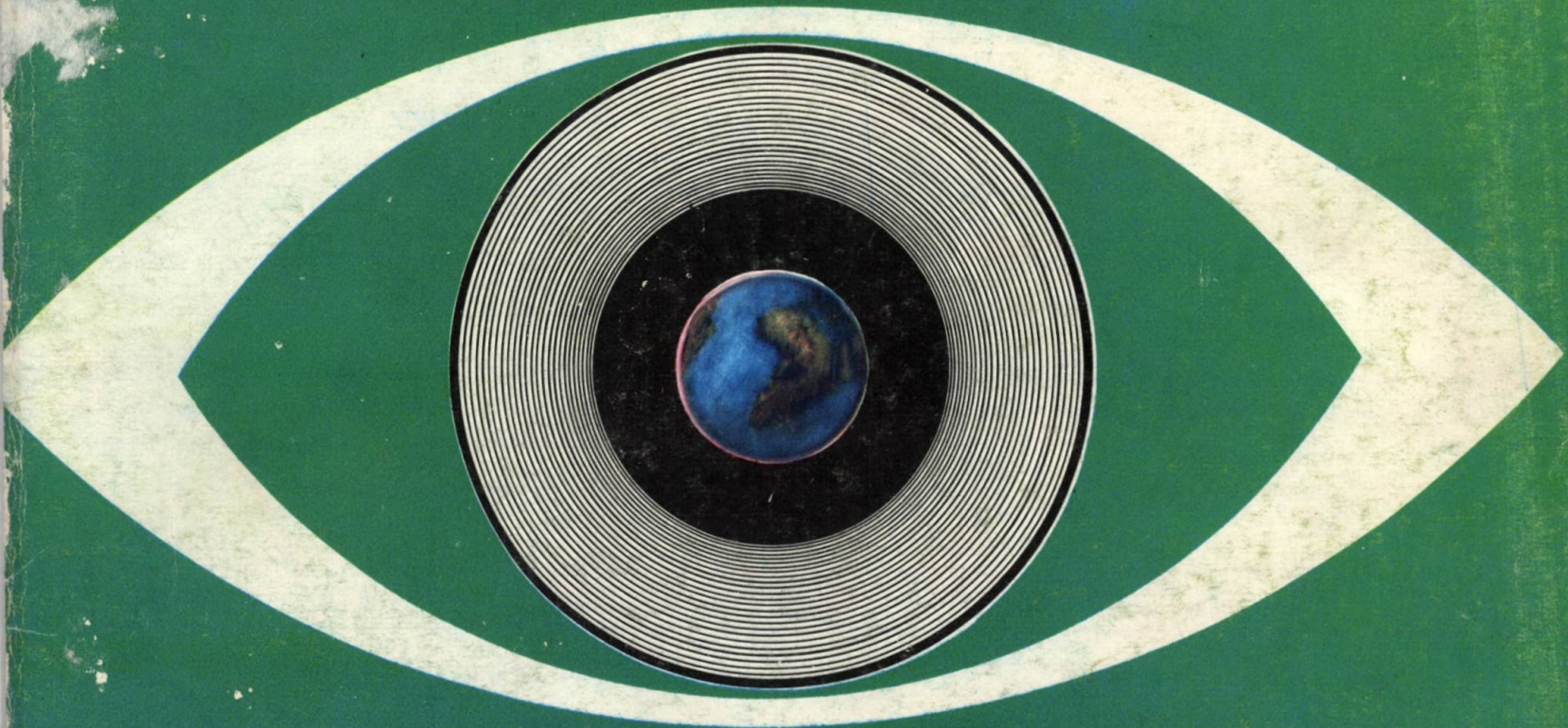


LUMEA

Nr. 1

1 ianuarie 1970



Număr
special
de
Anul
Nou

1970

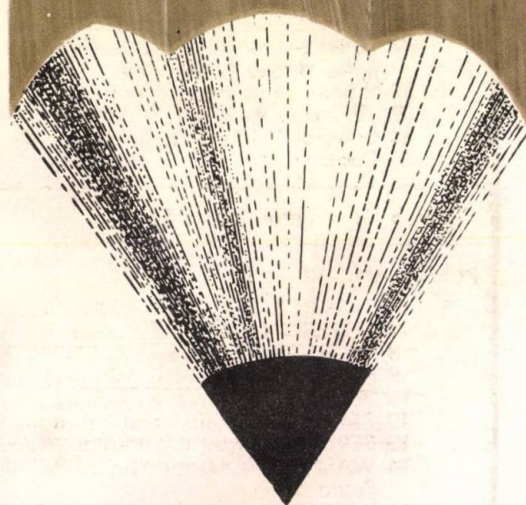
IANUARIE						FEBRUARIE						MARTIE						
L		5	12	19	26	L		2	9	16	23	L		2	9	16	23	30
M		6	13	20	27	M		3	10	17	24	M		3	10	17	24	31
M		7	14	21	28	M		4	11	18	25	M		4	11	18	25	
J	1	8	15	22	29	J		5	12	19	26	J		5	12	19	26	
V	2	9	16	23	30	V		6	13	20	27	V		6	13	20	27	
S	3	10	17	24	31	S		7	14	21	28	S		7	14	21	28	
D	4	11	18	25		D	1	8	15	22		D	1	8	15	22	29	

APRILIE						MAI						IUNIE					
L		6	13	20	27	L		4	11	18	25	L	1	8	15	22	29
M		7	14	21	28	M		5	12	19	26	M	2	9	16	23	30
M	1	8	15	22	29	M		6	13	20	27	M	3	10	17	24	
J	2	9	16	23	30	J		7	14	21	28	J	4	11	18	25	
V	3	10	17	24		V	1	8	15	22	29	V	5	12	19	26	
S	4	11	18	25		S	2	9	16	23	30	S	6	13	20	27	
D	5	12	19	26		D	3	10	17	24	31	D	7	14	21	28	

IULIE						AUGUST						SEPTEMBRIE					
L		6	13	20	27	L		3	10	17	24 31	L		7	14	21	28
M		7	14	21	28	M		4	11	18	25	M	1	8	15	22	29
M	1	8	15	22	29	M		5	12	19	26	M	2	9	16	23	30
J	2	9	16	23	30	J		6	13	20	27	J	3	10	17	24	
V	3	10	17	24	31	V		7	14	21	28	V	4	11	18	25	
S	4	11	18	25		S	1	8	15	22	29	S	5	12	19	26	
D	5	12	19	26		D	2	9	16	23	30	D	6	13	20	27	

OCTOMBRIE						NOIEMBRIE						DECEMBRIE						
L		5	12	19	26	L		2	9	16	23	30	L		7	14	21	28
M		6	13	20	27	M		3	10	17	24		M	1	8	15	22	29
M		7	14	21	28	M		4	11	18	25		M	2	9	16	23	30
J	1	8	15	22	29	J		5	12	19	26		J	3	10	17	24	31
V	2	9	16	23	30	V		6	13	20	27		V	4	11	18	25	
S	3	10	17	24	31	S		7	14	21	28		S	5	12	19	26	
D	4	11	18	25		D	1	8	15	22	29		D	6	13	20	27	

LUMEA



*Cu prilejul aniversării
Republicii
și al Anului Nou,
urăm tuturor cititorilor
și colaboratorilor noștri
spor la muncă,
fericire, împlinirea
tuturor năzuințelor
spre mai bine*

LUMEA

Nr. 1 (323) — 1 IANUARIE 1970

sumar

EDITORIAL

2 Anul 1970 văzut din București. Ion Cârje

INTERVIURI

- 4 — MIRCEA MALIȚA despre anul internațional 1969
26 COSTIN MURGESCU despre soldul momentului economic 1969

ARTICOLE

- 30 Relațiile publice între națiuni. Mihnea Gheorghiu
32 Venus — Marte — Luna. Marile premiere spațiale. Mircea Grigorescu
37 Hippie. Spectacol și confuzie. Ana Maria Nart
39 „Deceniul Kennedy” se încheie. Felicia Antip
44 Contribuții la „Zero mii și una de nopți”. Radu Cosașu

6 Se va întâmpla în 1970

PULSUL ANULUI

- CRONICA 1969 ÎN IMAGINI
— CORESPONDENȚE SPECIALE DIN :
8 MOSCOVA. Marele jubileu. Ileana Nicolaescu
9 HANOI. Testamentul. Adrian Ionescu
11 PEKIN. Peisaje în transformare. Ion Gălățeanu
12 PARIS. Nostalgii și realități. Radu Vasiliu
13 BERLIN. Moment de referință. Anca Voican
14 WASHINGTON. Un lung șir de luminări. Eugen Preda
15 VARȘOVIA. „Nigdy wiecie woiny !” Constantin Florea
16 BONN. Toamnă însorită. Cornel Răducanu
17 ROMA. Neliniști. Cristian Popișteanu
18 BELGRAD. Voț deliberativ. Eugen Pop
20 NEW DELHI. Oameni și timp. Radu Budeanu
22 BUDAPESTA. Dialoguri economice. Alexandru Pinte
24 LONDRA. Un partener respectat. Mihai Matei
25 BRUXELLES. Dileme „în 6” și „în 15”. Florica Selmaru

REPORTAJ PE GLOB

28 Cuba '70. Paul Diaconescu

CONTRAPUNCT

42 Însemnările unui călător extraterestru. Cîk Damadian

POȘTA REDACȚIEI (47—48)

NUMĂR SPECIAL
DE ANUL NOU
în 48 de pagini

ANUL
INTERNAȚIONAL
comentat de

Mircea Malița
Costin Murgescu
Mihnea Gheorghiu

1969
ÎN 14 CAPITALALE
corespondențe de la
colaboratorii și trimișii noștri
speciali

MARILE
PREMIERE
SPAȚIALE

● VENUS ● MARTE
● LUNA ●

FAMILIA
KENNEDY
Legende
și
realități

Fotocronică pe cinci continente ● Umor ●
Caricaturi ● Din curiozitățile anului

1970 văzut din București

Întâmpinarea unui nou an este optimistă prin tradiție. Dar optimismul cu care poporul român întâmpină noul an are rădăcini mai trainice și mai adânci; el stă-n convingerea că fiecare an marchează în patria noastră socialistă o treaptă spre noi culmi de civilizație și progres, că printr-o muncă neobosită și avântată realitatea devine alt nume al posibilității.

Anul 1969 constituie, în acest sens, o strălucită confirmare, el intrând în istoria țării noastre prin remarcabile realizări și evenimente, dintre care se detașează, prin excepționala sa însemnată, Congresul al X-lea al partidului nostru. **„Caracteristica principală a Congresului — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — constă în faptul că problemele de bază ale societății noastre au fost abordate într-un spirit de înaltă răspundere, de arii profundă față de interesele partidului și poporului, față de cauza socialismului... Putem spune fără greș că actualul Congres al partidului marchează o etapă nouă, calitativ superioară a dezvoltării partidului nostru, a activității de construcție socialistă în România”.** Raportînd îndeplinirea hotărîrilor Congresului al IX-lea al partidului, Congresul al X-lea a trasat liniile evoluției patriei noastre, a formulat programul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România, prin lărgirea și întărirea continuă a bazei tehnico-materiale a țării, perfecționarea relațiilor de producție, a organizării societății, dezvoltarea susținută a științei, învățămîntului și culturii, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a oamenilor. În același timp, Congresul a definit un amplu program de acțiune în planul raporturilor internaționale ale partidului și statului nostru, reafirmînd cu claritate hotărîrea României socialiste de a înfăptui și pe viitor o politică externă activă, consacrată cauzei păcii și socialismului în lume, dezvoltării prieteniei și alianței cu toate țările socialiste, întăririi solidarității cu forțele antiimperialiste, cuturării cu toate statele lumii, indiferent de orînduire socială, în spiritul coexistenței pașnice.

Entuziasmul și adeviunea cu care înțrețul popor a primit acest program și a trecut la înfăptuirea lui confirmă că politica partidului îl reprezintă, că-i exprimă interesele și aspirațiile, angajîndu-l plenar în traducerea lui în viață. Anului viitor i se transferă, astfel, o inestimabilă zestre de succese, ca și perspectiva și obligatia de a le îmboagă, în beneficiul întregii noastre națiuni socialiste.

Un solid temel de mindrie, satisfacție și optimism îl constituie și activitatea și poziția țării noastre pe arena internațională, contribuția românească la determinarea unui curs sănătos al evenimentelor externe, la reglementarea marilor probleme ale păcii și securității

mondiale, în care poporul nostru, împreună cu celelalte popoare, este vital interesat.

Optimismul nostru provine din confirmarea de către viață, supremul judecător, a analizei științifice, marxist-leniniste, făcută de partidul nostru fenomenului internațional, analiză care evidențiază că, în virtutea tendințelor legice, obiective, forțele socialismului, păcii și progresului social prevalează asupra forțelor imperialiste, reacționare; deși acestea mai

menii încordării și ai războiului, dar viața arată că terenul actualelor relații internaționale refuză fertilizarea forței și a dictatului, inclusiv a dictatului înarmat. Aceasta se datorează faptului că, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, țările socialiste, clasa muncitoare, mișcarea comunistă și muncitorească, țărăimea, intelectualitatea, tînăra generație, organizațiile de femei, popoarele care luptă pentru lichidarea definitivă a colonialismului, împotriva neocolonialismului, pentru dezvoltarea liberă, independentă, cercurile largi ale opiniei publice progresiste, giganticele forțe antiimperialiste și democratice din întreaga lume au capacitatea să zădărnicească planurile agresive ale imperialismului, să împiedice dezlănțuirea unui nou război mondial, să asigure pacea.

Anul acesta a oferit exemple concludente în confirmarea acestei aprecieri. Evoluția contextului politic european, de pildă, deși complexă, deși marcată de evenimente contradictorii, se angajează ferm pe matca destinderii, înregistrează succese notabile atît în planul general-european, cît și al modificărilor politice interne. Inițiativa țărilor socialiste participante la Tratatul de la Varșovia cu privire la o conferință consacrată securității europene a stîrnit un larg ecou favorabil, a trecut astăzi din planul propunerii în sfera pregătirii practice, datorită, în primul rînd, acțiunii ferme a forțelor social-politice devotate securității pe con-



Congresul al X-lea al partidului — etapă nouă a construcției socialiste în România

dispun încă de rezerve materiale, deși nu și-au epuizat potențialul de acțiune și manevră, ele nu mai pot determina sensul evenimentelor, încercările lor, frecvente și susținute, de altfel, de a frîna evoluția progresistă a omenirii fiind sortite înfrîngerii. Evenimentele demonstrează cu prisosință că pulsul anului încheiat (căruia îi consacram o amplă secțiune a acestui număr), a fost sănătos, că nu s-a înregistrat nici un infarct, omenirea putînd aborda noul an cu încredere și speranță. În numeroase convorbiri avute cu personalități de răspundere, ni s-a comunicat convingerea că țările pot aborda problemele dezvoltării lor într-o perspectivă pe termen lung, într-un climat cert de securitate și cooperare. Este acesta rodul unor uriașe eforturi depuse de țările socialiste, de alte forțe ale progresului și păcii, și putem fi mindri că în această operă partidul și statul nostru au investit constant și fără preget.

Optimismul nostru provine din încrederea, pe care ne-a insuflat-o partidul, în preeminența rațiunii și dreptului asupra forței, a păcii asupra războiului. Cercurile imperialiste încearcă să semene ger-

minent, forțe analizate cu justețe în Declarația de la București din 1966, căreia desfășurarea evenimentelor avea să-i confere autoritate și prestigiu. Stadiul avansat al pregătirii conferinței inter-europene confirmă elocvent puterea de influențare și de determinare a evenimentelor politice de către forțele păcii și securității internaționale. Este evident că, sub impulsul acestor forțe, într-o serie de țări occidentale, inclusiv în Republica Federală a Germaniei, se afirmă tendințe pozitive, abordări mai realiste și lucide ale problemelor care privesc continentul european. Contradicțiile care macină alianța nord-atlantică ori construcția „miciei Europe”, coroborate cu viziunea, la care aderă cele mai cuprinzătoare forțe politice europene, potrivit căreia statornicirea securității pe continent implică eliminarea oricăror surse de tensiune și neîncredere, promovarea unei colaborări active, multilaterale, între state, stimulează mersul evenimentelor europene în sen-

sul conlucrării și securității, reduc substanțial terenul de manifestare al forțelor reacționare, militariste și revanșarde.

Exemplele abundă și parcurgerea fie și sumară a unei colecții de ziar impune concluzia că spațiul de manevră al cercurilor reacționare se restrânge sensibil, cedând în favoarea forțelor progresului. Era o vreme când, în prezua Anului Nou, agențiile de presă își amuzau beneficiarii cu știrea „de ultimă oră” potrivit căreia „în America Latină, în ultimele 24 de ore, n-a avut loc nici o lovitură de stat”. Azi „loviturile” pe continentul la sud de Rio Grande sînt frecvente, dar nu în sensul instabilității, al schimbărilor de guverne în ritmul schimbărilor de gardă, ci în sensul așezării raporturilor externe pe principiile respectării suveranității și independenței naționale. Faptul că marile monopoluri nord-americane n-au reușit să răstoarne deciziile elaborate la Lima, Santiago, Caracas, La Paz etc., deși forțele în confruntare sînt izbitoare de inegale ca putere economică, adaugă un nou argument tezei că „politica bîtei” riscă să devină „efectul bumerangului”.

Exemplul cel mai semnificativ al preeminenței dreptului asupra forței îl constituie, însă, lupta Vietnamului împotriva agresiunii americane. Acelor cercuri imperialiste care considerau „pură propagandă” aprecierea că un popor care-și apără independența și suveranitatea națională este de neînving, că în lumea contemporană

ționale pot beneficia de aportul apreciat al țărilor, indiferent de dimensiunea teritoriului lor.

Optimismul nostru provine din aprecierea activității României socialiste consacrate instaurării în viața internațională, de către toți și față de toți, a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, principii care se bucură de o autoritate tot mai largă. Viața internațională confirmă cu prisosință că aplicarea strictă a acestor principii este singura în măsură să asigure un climat internațional de cooperare, securitate și pace, că încălcarea lor provoacă daune grave țărilor respective, cauzei păcii în ansamblul ei.

Constituie o mare sursă de mîndrie recunoașterea internațională a fidelității României socialiste față de principiile unanim recunoscute ale dreptului internațional și convingerea că aceste principii se afirmă tot mai mult ca baza unor raporturi internaționale normale, avantajoase fiecăruia și tuturor, că definirii acestui ansamblu de principii, România socialistă îi adaugă o permanentă acoperire faptică.

Transferăm noului an zestrea unor relații active, în planuri multilaterale, cu aproximativ 100 de state ale lumii. Țara noastră pune în centrul politicii sale externe prietenia și alianța cu toate țăările socialiste, de care sîntem legați prin comunitatea orînduirii sociale, a ideolo-

giu diversității elementelor concrete, rezidă în aplicarea normelor și principiilor relațiilor internaționale, dictată nu de factori conjuncturali ci de interesele supreme ale poporului român, ale cauzei destinderii și păcii în lume.

Viziunile conducătorilor noștri de partid și de stat, contactele avute și în acest an au confirmat că această abordare a relațiilor este singura justă și aplicabilă, în beneficiul părților, al cauzei generale a păcii și progresului uman. Anul 1969 transmite, așadar, o enormă experiență pozitivă, un ansamblu de acțiuni și principii verificate suficient de practica relațiilor internaționale.

Dar anul 1969 este departe de a epuiza o agendă încărcată de probleme în litigiu, dintre care unele cu implicații serioase asupra păcii și securității mondiale. Situația din Vietnam, de pildă, unde continuă războiul provocat de imperialismul american, — război ce reprezintă o serioasă barieră în calea destinderii, a normalizării situației internaționale. Solidar cu lupta dreaptă a poporului vietnamez, poporul român își alătură glasul tuturor celor care cer încetarea agresiunii din Vietnam, respectarea independenței și suveranității poporului vietnamez. Pentru a se ajunge la soluționarea pașnică a conflictului din Vietnam, România consideră că este necesar ca S.U.A. să-și retragă toate trupele, să se asigure formarea unui guvern de coaliție care să permită dezvoltarea democratică independentă a Vietnamului de Sud.

Loialtă cu celelalte popoare ale lumii, poporul român își exprimă profunda îngrijorare în legătură cu perpetuarea atmosferei de încordare din Orientul Apropiat, care afectează în mod negativ situația internațională și menține un serios tocar de primejdie de război. Țara noastră consideră ca o necesitate imperioasă să se facă totul pentru stingerea acestui conflict, acționîndu-se pentru înfăptuirea rezoluției Consiliului de Securitate din 1967; sînt necesare retragerea trupelor israeliene din teritoriile arabe ocupate, respectarea dreptului la existență, independență și integritate teritorială a fiecărui stat, rezolvarea problemei populației palestiniene, ceea ce ar corespunde atît intereselor popoarelor din această regiune cît și cauzei generale a păcii și securității internaționale.

Este greu de apreciat dacă noul an va compensa „pasivul” anului încheiat. Esențial este că popoarele au capacitatea de a rezolva în interesul lor problemele fundamentale ale situației internaționale și că acțiunea lor poate influența reglementarea acestora.

În ceea ce o privește, România, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, „consideră că pentru rezolvarea complicatelor probleme internaționale care înfruntă lumea contemporană și pentru asigurarea dezvoltării libere, fără nici o îngrădire, a fiecărui popor, este necesar ca toate statele, mari și mici, să-și unească eforturile și să acționeze în spiritul răspunderii față de destinul și interesele majore ale umanității. În acest spirit va milita neobosit România, dezvoltîndu-și continuu relațiile cu toate statele atît din Europa cît și de pe alte continente. Țara noastră nu dorește să aibă o poziție pasivă față de marile probleme internaționale actuale; ea este și va fi întotdeauna un factor activ în marea bătălie a popoarelor, a forțelor progresiste pentru pace, pentru destindere, pentru securitate”.

Sînt acestea tot atîtea rațiuni ale optimismului cu care urăm prietenilor, tuturor prietenilor, „La mulți ani” !, și cu care întîmpinăm noul an, 1970.

Ion CARJE



Impresionante manifestații consacrate aniversării eliberării patriei

nu forța ci principiile își spun cuvîntul decisiv, li se oferă o nouă mărturie zdrobitoare că „e mult nou sub soare”. Și nu ne îndoiim că anul viitor o va dovedi în continuare.

Optimismul nostru provine din convingerea, insuflată de partid, că, în condițiile actualului raport de forțe pe arena internațională, fiecare popor, mare sau mic, poate contribui, potrivit intereselor sale, la soluționarea marilor probleme care confruntă omenirea. Asistăm la un dialog semnificativ, în acest sens, purtat la Națiunile Unite:

— E drept că insulele Barbados să dispună la O.N.U. de un vot egal cu al Statelor Unite ?

— Răspunsul ar implica, probabil, argumente de drept internațional. Fapt este că propunerea privind folosirea pașnică a spațiului sub-marin, la care Statele Unite și-au dat consimțămîntul, aparține Maltei !

De prisos, probabil, a enumera inițiativele valoroase ale țărilor mici, mijlocii și mari, inițiative și contribuții prezentate pe larg cititorilor „Lumii”. Am remarca doar că în ultimii ani tribunele interna-

giei marxist-leniniste, a scopurilor fundamentale. Întreaga activitate externă a României socialiste e pîtrunsă de grija de a întări și dezvolta permanent relațiile frățești de colaborare cu toate țăările socialiste, de a contribui activ la unitatea și coeziunea sistemului mondial socialist. Totodată, țara noastră cultivă relații cu toate statele lumii, pe baza principiilor unanim recunoscute ale dreptului internațional. Dimensiunile relațiilor noastre externe sînt, desigur, binecunoscute cititorilor; am vrea, de aceea, să subliniem, acum, mai ales latura calitativă a acestor raporturi, principialitatea pe care țara noastră înțelege să o așeze la temelie tuturor acțiunilor ei. Este, în genere, recunoscut pe plan internațional că România cultivă relații bune cu celelalte țări, dar se impune remarcă, fie și sumară, că aceasta se datorește griji neabătute a partidului și statului român de a explora platforma reciproc acceptabilă, platforma care, în

Mircea Malița

despre

Anul

internațional

1969

— Tovarășe Malița, ai participat, în virtutea atribuțiilor pe care le dețineți, ca martor direct la numeroase evenimente ale anului internațional. V-am solicitat o caracterizare a principalelor direcții de dezvoltare, a trăsăturilor esențiale ale ambianței politice mondiale a anului 1969.

— Climatul politic internațional se modifică prin necesitate obiectivă, nu prin dorințe subiective izolate sau compuse. Aceasta este prima trăsătură a procesului la care asistăm; forțele la lucru sînt intensificarea comunicării internaționale (este o mare distanță față de politica internațională a unei lumi formate din entități rare și izolate), predominanța tehnicii, dinamica științei, accesul la cultură, iară tot atîția factori măsurabili și palpabili.

Conformitatea ideilor socialismului cu aceste elemente de natură materială îl întărește pe plan mondial și îl face să aibă rolul precumpănitor, împreună cu alte forțe ale progresului în arena politică.

Retrospectiva scenei internaționale arată că, de-a lungul secolelor, în lume s-au înfruntat două concepții distincte, opozabile: una este a forței, a presiunii, a războiului, alta este aceea a soluțiilor pașnice, politice, a negocierilor.

În această confruntare eternă, frontul soluțiilor pașnice a cîștigat cîteva poziții remarcabile în 1969, în funcție de creșterea raționalității și a nivelului de civilizație al omenirii. Pe plan internațional, fiecare eșec al concepției de forță îndreaptă lucrurile în direcția cea bună, mărind speranța și încrederea în mijloacele bazate pe rațiune. Așa a fost, de exemplu, cazul după cele două războaie mondiale, în urma cărora au început epoci de negocieri și au fost create instituții pentru cooperare și pace.

În zilele noastre, războiul încetează să fie o prelungire sau o completare a politicii. Nu poate asigura atingerea unor scopuri de natură politică și devine astfel, treptat, un mijloc falimentar în relațiile interstatuale. Nu găsesc elemente mai îmbucurătoare în 1969 decît referirile frecvente în comentariile politice la ineficacitatea forței și eșecul violenței. În America, într-un vocabular specific, se vorbește de ineficacitatea economică a războiului. Înțelegerea acestui adevăr și adeziunea tot mai largă la metodele pașnice apar ca o trăsătură a relațiilor internaționale în momentul 1969. Forța și războiul sînt incriminate vehement și multilateral, pe plan politic, juridic, economic și social.

— Acesta fiind cadrul general al dezvoltării internaționale, care ar fi, după părerea dv., rezultatele demne a fi incluse într-un bilanț pozitiv al anului care se încheie?

— Pornind de la general spre particular și în lumina celor de mai sus, orice negociere începută în 1969 este de bun augur. S-au înmulțit inițiativele de pace, tot mai multe metropole sînt sedii de tratative, s-au reînnoit eforturile de a închide focarele deschise de conflicte. Anul 1969 merită atributul de **diplomatic** mai mult decît cel precedent și anunță un an de și mai intensă căutare de soluții negociate.

Repulsia fără precedent a opiniei publice față de războiul din Vietnam, deschiderea arenei europene pentru discuții politice în vederea întăririi cooperării și securității, efortul concertat pentru soluționarea marilor probleme contemporane care sînt: dezvoltare economică, dezarmare generală, decolonizare totală, vigoare în afirmarea principiilor ce trebuie să guverneze relațiile între state — iată rezultate, fără îndoială, pozitive.

— Țările europene au trăit în 1969 evenimente particulare și pe plan continental care au reținut atenția lumii întregi, decînsînd un proces care, încurajat și dezvoltat, ar putea duce la realizarea unei atmosfere de reală destindere și colaborare, în ultimă instanță,

la instaurarea securității și păcii în Europa. Am solicitat comentariul dv. asupra fenomenelor care se înscriu în acest proces și perspectivele lor.

— Anii pe care îi trăim în Europa sînt, în același timp, ani de bilanț și ani de prospecțiuni. Bilanțul îl constituie perioada depășită a războiului rece, riscurile nejustificate implicate pe acest continent ce are calitatea tristă de depozit de arme al omenirii; tensiunea primejdioasă și diviziunea artificială generată de blocuri, baze și trupe străine, plus amintirea de coșmar al celui de al doilea război mondial.

Perspectiva este revenirea la realitatea rațiunii, la triumful lucidității și al bunului simț.

Cooperarea este în curs de diversificare și în ascensiune continuă; cresc schimburile economice, culturale și tehnico-științifice și este evident că ele se pot extinde.

Securitatea poate fi și ea întărită prin acorduri solide de neutralizare a forței, de rezolvare a problemelor în litigiu și de dezarmare efectivă.

Țările socialiste au făcut multe pentru promovarea și întărirea acestui climat. La Budapesta, în martie, a fost semnat apelul pentru o conferință europeană; în noiembrie, la conferința ministrilor de externe, propunerile de organizare a conferinței au devenit mai detaliate, iar la recenta întrunire a conducătorilor de partid și a șefilor de state de la Moscova, dorința de soluționare pozitivă și de întărire a procesului de destindere a căpătat un nou impuls și o nouă confirmare.

Desigur, rezultatul alegerilor din R.F.G. și politica noului cancelar Brandt sînt factori care măresc șansele destinderii, dar nu numai în R.F.G. sînt semne pozitive. Angajarea Franței împotriva politicii de bloc și de diviziune, reacția daneză la noile planuri atomice N.A.T.O., planurile de cooperare tehnică ale Angliei, contribuția și activitatea țărilor neangajate ale Europei, rolul sporit al statelor mici și mijlocii în căutarea și identificarea de soluții — iată elemente importante ce trebuie introduse în ecuația securității în Europa.

Desigur, că profesioniștii încordării, militaristii și partizanii revanșei activează și ei într-un sens contrar, dar procesul de asanare politică nu poate fi dat înapoi.

— Sînt cunoscute experiența și adeziunea dv. la folosirea marilor tribune internaționale în apărarea legalității internaționale, în promovarea eticii în relațiile dintre state. Cum apreciați contribuția adusă în acest an de O.N.U. și alte organisme regionale și internaționale la soluționarea marilor probleme actuale și care este locul rezervat acestor organisme în activitatea diplomatică generală a anului jubiliar 1970?

— O.N.U. nu are prin natura sa o activitate senzațională. Senzație produc jocurile cu moartea; organizarea păcii în care

O.N.U. are un rol și o contribuție importantă este o activitate laborioasă și lipsită de spectacular, care se face pe termen lung. O.N.U. este depozitar al eforturilor de pace, al acordurilor și tratatelor, al întregului proces de instaurare a dreptului în locul forței. Activitatea aceasta a organizației cunoaște ascensiuni, stagnări și chiar momente de regres. Ea se supune legilor obiective după care evoluează viața internațională. Mi se pare normal să fie așa, dacă avem în vedere că O.N.U. nu este și nu poate fi altceva decât totalitatea membrilor ce o compun, luați ca entități egale, independente și suverane.

E greu să concepi o omenire fără un centru de armonizare a intereselor și fără multe organisme de cooperare care ajută ca țările să-și apropie vocabularul, să-și înțeleagă argumentele și să lucreze pentru atingerea unor obiective comune. Patru cincimi din activitatea acestor organisme este de natură a încuraja cooperarea.

Toate acestea pun în valoare rolul pozitiv și ponderea Organizației Națiunilor Unite în lumea de azi. Nu trebuie uitat că documente mai bune, semnate de toate statele și prevăzând un comportament mai bun decât Carta O.N.U. nu există, iar construirea de la fundatie a unei organizații nu este de conceput, lată de ce în întreaga lume au loc pregătiri ca anul 1970, an jubiliar, să fie și un an de consolidare a organizației.

În ceea ce o privește, România a acționat constant pentru consolidarea O.N.U. ca instituție a păcii, securității și cooperării, a cerut întotdeauna realizarea universalității complete și fără discriminare, precum și funcționarea O.N.U. în conformitate cu principiile și scopurile Cartei. Este îmbucurător că în aceste direcții există unele progrese.

O.N.U. nu se contrazice cu eforturile de cooperare regională. Exemplu este Comisia Economică pentru Europa, cu cele peste 100 manifestări pe an, în care, cu migală și perseverență, tehnicieni, experți și specialiști europeni fac un schimb util de experiență.

— Prezența activă a României pe arena internațională a câștigat și în 1969 o largă recunoaștere și apreciere. Cum ați caracterizat dv. elementele care particularizează politica externă a țării noastre și care explică prestigiul ei în constantă creștere?

— Două surse de prestigiu sînt de necontestat pentru țara noastră pe plan extern: promovarea consecventă a principiilor egalității în relațiile interstatuale și hotărîrea ei fermă în a avansa economicște, în pas cu epoca industrială pe care o trăim.

Este reținută în exterior legătura indisolubilă a acestor două componente. Prin istoria, principiile și obiectivele sale, România socialistă nu are interese îndreptate împotriva nimănui. Ele sînt apte de a fi împletite armonios pe baza avantajului mutual cu interesele altor țări. Loială față de aliații săi, sincer dispusă și deschisă față de prieteni, respectuoasă față de parteneri, România și-a câștigat în lume un nume pe care anul 1969 vine să-l confirme și să-l consolideze.

Vizitele președintelui Consiliului de Stat în Turcia, Iran și India și vizitele în Europa ale președintelui Consiliului de Miniștri au scos și mai mult în evidență stima de care se bucură România în relațiile internaționale și poziția ei de partener solid în schimburi și colaborare.

Numeroasele întâlniri cu oameni politici europeni au arătat că în Europa și în procesul ei de refacere România are un cuvînt de spus și că acțiunile ei au efecte pozitive pe planul muncii politice. Ajungînd la aproape 100 de relații diplomatice cu statele din lume, România consacră o adevărată concepție a legăturilor permanente și stabile, ce nu frebuie supuse fluctuațiilor politice sau crizelor, servind tocmai pentru evitarea sau repararea acestora.

Se poate afirma cu temei că România a contribuit prin practica activității sale la ameliorarea climatului politic internațional.

— Cititorilor revistei noastre le sînt cunoscute și preocupările dv. față de progresul științei și rolul ei în societatea contemporană. Cum apreciați aceste influențe în evoluția relațiilor internaționale, în prognoza și terapeutică unor situații aparte?

— În 1969 s-a accentuat curentul de creștere a importanței teoriei și metodelor internaționale de dezvoltare a științelor sociale cu aplicații la relațiile interstatuale. E normal ca politica să-și aibă și ea elaborarea științifică. Știința, care pătrunde peste tot, nu se poate opri la porțile politicii. Natura politicii externe a României este științifică.

Există, alături de calendarul întâlnirilor politice și diplomatice, un calendar extrem de bogat de întâlniri de experți în relații internaționale, în seminarii, colocvii și dezbateri neoficiale.

În curînd, se va vorbi și despre munca acestora ca un efect direct asupra politicii statelor. A crescut literatura de prognoză. Metodele noi nu sînt numai pe hirtie. Există cel puțin cinci cazuri de ministere de externe care folosesc mașinile de calcul electronic.

Vocabularul politic s-a îmbogățit cu aportul științelor strategice noi, stilul poetic cedează în fața celui pozitiv, pe puncte și indicatori.

— Aveți și calitatea de secretar general al ADIRI, instituție ale cărei bogate inițiative și realizări au impus-o pe plan național și internațional. Cu ce bilanț și ce proiecte de viitor întîmpină ADIRI anul 1970?

— Este reconfortant că ADIRI și-a făcut loc pe lista instituțiilor care se ocupă de relațiile internaționale. Ea nu este, propriu-zis, un institut de cercetare, dar adună la un loc istorici, economiști, juristi, diplomați și reprezentanți ai științelor pozitive. Aportul ei a venit din caracterul interdisciplinar.

În străinătate, ADIRI este citată adesea. Colocviul european din iunie 1969 și conceptul de securitate pe care l-a definit și promovat au fost larg comentate în cercurile politice și științifice străine. Peste 30 de personalități au ținut comunicări în fața Asociației, care practică audiențele restrînse de specialiști în jurul meselor rotunde.

Sesiunea științifică în cinstea Congresului partidului a totalizat 135 comunicări în trei secții: istorie diplomatică, probleme internaționale și drept internațional.

În 1970, planurile mai importante se referă la colocviul asupra problemelor securității și cooperării în Europa, zile de lucru științifice cu specialiștii altor țări, precum și sesiuni comune cu instituții similare din străinătate.

Ne străduim ca activitatea de publicație să se amelioreze ca ritm de apariție. În ianuarie 1970, vor începe să funcționeze seminarii permanente: probleme europene, dezarmare, oceanografie, știință și politică, cercul de prognoză.

— Acum, la sfîrșit de an, revista nu se poate despărți de unul din colaboratorii săi cei mai apropiați, fără a-i cunoaște și proiectele personale, publicistice și... diplomatice.

— Tot planul meu de lucru pentru 1970 este pus sub semnul temei metodelor matematice în studiul relațiilor internaționale, cu aplicare specială la teoria și practica negocierilor.

Voi încerca să continui o cronică permanentă închinată viitorului și seria de teme ale cooperării internaționale pe care „Lumea” o are din bunăvoință să mi le solicite. După ciclul — apă, hrană și energie, va urma unul privind cosmosul, oceanul, atomul, mediul, populația și automatizarea.

Nu mă îndoiesc că 1970 va avea un calendar diplomatic mai încărcat ca în alți ani, simptom al ameliorării situației internaționale.

C. R.

Se va întâmpla în 1970

Evenimentele, în marea lor majoritate, se refuză unei anunțări prealabile cu un coeficient rezonabil de certitudine. Se pot întrevedea tendințe generale, nu fapte concrete, direcții de dezvoltare, nu date precise. Și, totuși, viața internațională capătă o anumită structură și organizare, coordonate cunoscute, un calendar. Există, deci, și posibilitatea de a anticipa câteva dintre momentele care vor puncta anul politic 1970, an de mai multe ori jubiliar și, totodată, în prelungirea lui 1969, anul unor tratative importante pentru cauza păcii. Ceea ce vom și încerca să facem, fără a putea, totuși, discerne cum vor evolua, concret, tratativele de la Paris pentru restabilirea păcii în Vietnam, tratativele pentru reglementarea situației din Orientul Mijlociu și alte negocieri în curs. Ne vom mărgini, deci, la datele calendaristice certe.

Centenarul Lenin

Comuniștii și oamenii progresiști din întreaga lume vor sărbători la 21 aprilie centenarul nașterii lui Vladimir Ilici Lenin. Numele lui Lenin a devenit simbolul Marii Revoluții, al celor mai importante transformări revoluționare care au schimbat radical înfațișarea socială a lumii, marcând cotitura omenirii spre socialism și comunism. Aplicarea consecventă și creatoare a ideilor leniniste în funcție de condițiile specifice ale fiecărei țări constituie o premisă fundamentală a succesului construirii acelei lumi noi căreia Lenin i-a trasat contururile și pe care a început s-o clădească. Centenarul lui Lenin va prilejui, pe toate meridianele, manifestări festive și sesiuni științifice consacrate învățării lui.

9 Mai 1945 — 9 Mai 1970

Aniversarea a 25 de ani de la victoria puterilor aliate asupra fascismului va găsi Europa și lumea într-o configurație aproape imposibil de întrevăzut la 9 Mai 1945. Ruinele lăsate de cel de-al doilea război mondial au fost îndepărtate de mult. Generațiile care s-au ridicat au tras învățăminte cuvenite. Dar nu toate urmele războiului au fost lichidate. Se poate oare spune, la capătul acestui sfert de veac, că s-au creat garanții sigure pentru nerepetarea calamităților din 1939—45? Atmosfera generală este favorabilă unor acțiuni de natură să conducă spre securitatea atât de necesară incercatului continent european.

rabilă unor acțiuni de natură să conducă spre securitatea atât de necesară incercatului continent european.

Spre securitatea europeană

Conferința miniștrilor de externe ai țărilor socialiste, întrunită la Praga, a propus ca în primul semestru al anului 1970 să aibă loc cea dintâi conferință intereuropeană pentru problemele securității. Discutind despre abolirea forței și a amenințării cu forța în practica relațiilor internaționale și despre lărgirea cooperării economice între toate țările, reprezentanții autorizați ai statelor europene ar putea ajunge la prime consensuri care să îmbunătățească climatul politic și să permită abordarea unor probleme mai spinoase ale securității europene. Pentru Europa, 1970 începe ca anul unor tratative și convorbiri multiple, în pregătirea unei conferințe bazate pe deplina egalitate în drepturi a tuturor participanților.

Deceniul dezarmării

Insusindu-și propunerea României, Adunarea Generală a O.N.U. a inițiat un Deceniu al dezarmării.

Principalul eveniment în calendarul anului 1970: tratativele sovieto-americane în problema armelor strategice, care au început în 1969 la Helsinki, vor continua în 1970

la Viena și apoi din nou la Helsinki. Deceniul începe, astfel, sub auspicii favorabile, esențial fiind să se inițieze cât mai curând măsuri concrete de stăvilire a cursei înarmărilor și de dezarmare, în primul rând în domeniul armelor nucleare.

Al doilea deceniu al dezvoltării

Al doilea Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare se va desfășura, semnificativ, paralel cu Deceniul O.N.U. pentru dezarmare. Reprezentantul Suediei la O.N.U. remarcă: „E trist să constatăți că, în zilele noastre, fondurile necesare operei de edificare a păcii sînt insuficiente și, totuși, se strîng cu greu, în timp ce fondurile slujind distrugerii sînt enorme și, cu toate acestea, sînt furnizate parcă fără dificultate”. În loc să se micșoreze, decalajul dintre țările puternic dezvoltate și cele în curs de dezvoltare s-a mărit. Dar primul Deceniu a permis să se ajungă la o concluzie importantă: progrese semnificative au realizat acele țări cu venituri mici care au depășit, pentru a-și depăși condiția, un efort național intens, completat de un schimb extern reciproc avantajos, nediscriminatoriu. De la această concluzie pornește activitatea în acest al doilea Deceniu, se speră mai rodnic.

Osaka — „Expo '70”

Admirabila temă a Expoziției mondiale Osaka 1970, „Progres și armonie pentru omenire”, ar putea să constituie moto-ul anilor '70. Pentru întreaga omenire, desigur, dar poate în primul rând pentru Asia, care n-a mai fost niciodată gazda unei prezentări atât de cuprinzătoare a creației genului uman, și care are atîta nevoie de progres și de armonie.

O. N. U. la 25 de ani

Primul sfert de veac de activitate al Organizației Națiunilor Unite va fi marcat printr-o sesiune jubiliară. Se prefigurează o cuprinzătoare și semnificativă întâlnire la nivel înalt. Șefi de state și guverne

din 126 de state, sau poate mai multe, dacă pînă în luna octombrie O.N.U. va face noi pași spre universalitatea implicată de Carta Națiunilor Unite, ar putea veni să vorbească despre aportul țărilor lor la cauza păcii și a securității internaționale și, totodată, să stabilească, împreună, noi jaloane, să facă recomandări importante pentru activitatea de viitor a marelui for internațional. Va fi prilejul unei reafirmări a atașamentului față de Cartă, acest cod al legalității internaționale care pune la baza relațiilor între toate țările principiile egalității în drepturi și nemestecului în treburile interne.

Anul cosmic

Fiecare dintre anii ultimului deceniu a înscris noi progrese în cucerirea Cosmosului. Mereu mai semnificative și mai spectaculoase, ele au devenit jaloane specifice epocii noastre. Anul 1970 pornește de la punctul avansat la care a ajuns 1969. Luna va primi noi vizitatori, mai curioși, mai stăruitori. Navigația cosmică va deveni mai complexă, ne vom apropia, probabil, și mai mult de epoca stațiilor cosmice temporare și fixe, a stațiilor-releu, etc. În acest domeniu, surprizele se dovedesc de fiecare dată, agreabile.

Educație, știință, cultură

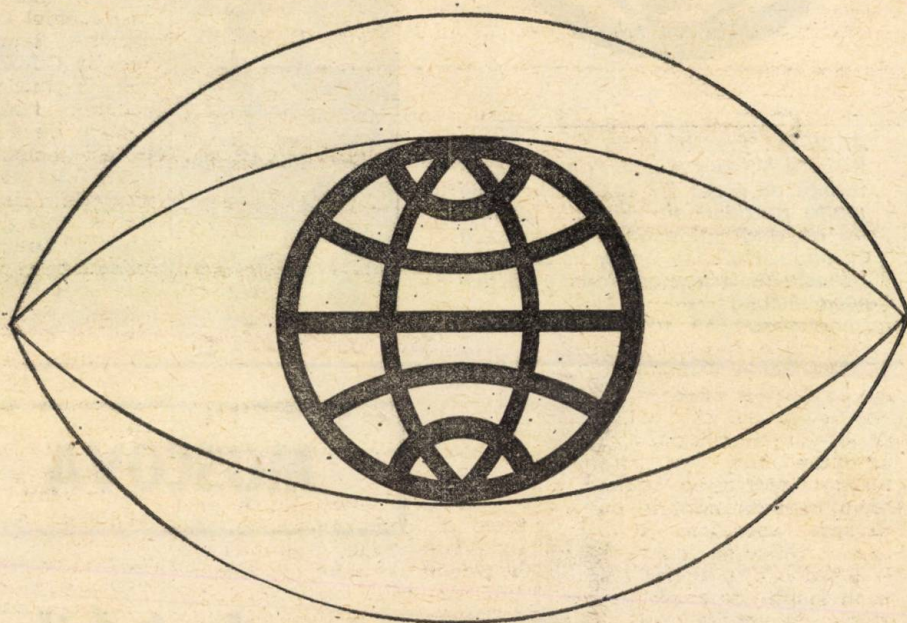
Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură a proclamat anul 1970 ca **An internațional al educației**. Prilej de meditație asupra rosturilor noi, în continuă evoluție, ale educației în societatea contemporană. Anul internațional al educației va fi marcat de acțiuni pe plan național și internațional, a căror rațiune finală o vor constitui, pe de o parte, realizarea unui nou asalt împotriva analfabetismului, (care se menține încă în unele zone ale globului), și, pe de altă parte, înființarea unui amplu program de reforme, de reevaluări, care să restituie educației valențele pe care trebuie și poate să le aibă — concordant cu progresele altor domenii — în viața popoarelor. Adăugînd acestui program măsurile luate pentru organizarea în anul 1970 a **Conferinței mondiale a miniștrilor culturii** ca și a **Conferinței miniștrilor științei din statele europene**, vom avea o imagine a eforturilor pe care comunitatea internațională înțelege să le realizeze în domeniile educației, științei și culturii, pe calea cooperării.

PULSUL ANULUI

*Correspondențe
speciale
din :*

**MOSCOVA
HANOI
PEKIN
PARIS
BERLIN
WASHINGTON
VARȘOVIA
BONN
ROMA
BELGRAD
NEW DELHI
BUDAPESTA
LONDRA
BRUXELLES**

*Încercăm, în paginile următoare, ca, prin mijlocirea unor
correspondențe transmise din mai multe capitale ale lumii,
precum și a unei cronici fotografice, să vă sugerăm pulsul
anului încheiat. Nu intenționăm, desigur, să trasăm un
bilanț atotcuprinzător, ci numai să rememorăm unele
din faptele semnificative ale anului internațional.*



CRONICĂ

1969

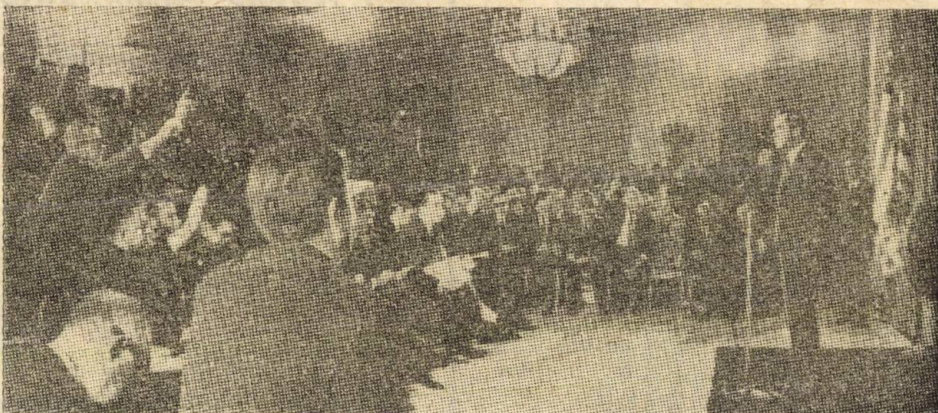
ÎN IMAGINI



La Paris, Avenue Kléber, se deschide, la 18 ianuarie, Conferința pentru pace în Vietnam. La Washington se declară: „Speranțele pe care președintele le-a trezit vor dispărea dacă lucrurile nu se vor schimba în șase luni”. Au trecut, de atunci, 12. Șeful delegației americane, Cabot Lodge, demisionează. La Washington se lansează doctrina „vietnamizării”. „Newsweek” comentează: „Ea este un program care nu promite decât lupte”. Dar șansele Conferinței, spun reprezentanții poporului vietnamez, rămân deschise



Al 37-lea președinte la Casa Albă: Richard Milhous Nixon. Prima sa conferință de presă (27 ianuarie). Noul motto prezidențial: „După o perioadă de confruntare, intrăm într-o eră de negociere”. Un singur corectiv: ca aceasta să reușească, trebuie să dispară cealaltă



MOSCOVA

Marele jubileu

Ileana Nicolaescu

Concentrând trăsăturile unui eveniment de deosebită amploare, Centenarul nașterii lui Lenin înscrie, în această entuziastă etapă a pregătirilor jubiliare, rezultatele energiilor dedicate, în toate domeniile de activitate, dezvoltării continue a marilor înfăptuiri revoluționare pe care popoarele sovietice le leagă nemijlocit de numele lui Vladimir Ilici. Valabil pentru întreaga Uniune Sovietică, acest fapt mi-a fost relevat, în răstimpul scurtelor popasuri la Moscova, Leningrad și Baku, înfi de toate prin dorința fiecărui interlocutor, indiferent de profesie, de a-mi împărtăși, o dată cu semnificația generală a aniversării propria contribuție cu care înțelege să întâmpine și să cinstească sărbătorirea a 100 de ani de la nașterea lui Lenin.

Specialiști ai uzinelor „Kauciuk”, „Avangard” sau „Krasnaia Zaria”, de pildă, mi-au relatat pe larg despre producția pe care au și început să o livreze în contul anului 1971. „Este răspunsul nostru la Apelul Comitetului Central al P.C.U.S. cu privire la sărbătorirea Centenarului prin noi victorii în

înăptuirea planului construcției comuniste” — a ținut să-mi specifice Dmitri Șestakov, inginerul șef al uzinei „Avangard”. Din convorbirea cu inginerul Piotr Gonțov am reținut, mai cu seamă, una din intențiile colectivului uzinei „Kauciuk” pentru ziua de 11 aprilie 1970: realizarea, din materialele economisite, a unei producții suplimentare în valoare de trei sute de mii de ruble. Întâlnirea cu Ivan Mitrovici, directorul Uzinei de compresoare „Boreț”, cu Alexandr Beridim, tehnician la „Krasnaia Zaria”, precum și multe alte întâlniri și discuții ocazionale, informații privind „Schimbările leniniste”, subotnicele, neconținutele căutări în domeniul îmbunătățirii productivității muncii, mi-au întregit imaginea entuziasmului creator, stăpîn unanim în această perioadă premergătoare aniversării în toate cele peste 1700 de întreprinderi industriale ale Moscovei.

În orașul de pe Neva, orașul Revoluției, unde „fiecare piatră îl cunoaște pe Lenin”, aveam să aflăm că muncitorii Leningradului au dat pînă acum, în

cinstea jubileului, o producție industrială suplimentară de peste 250 de milioane de ruble, 83 la sută din creșterea obținută realizându-se prin sporirea productivității muncii. Revelatoare mi-a părut, în același context, și hotărîrea cetățenilor orașului-erou de a-și îndeplini toate sarcinile ce le revin în cadrul planului cincinal cu două luni înainte de termen — la 7 noiembrie 1970.

După multe ore de zbor, la peste 2000 de km depărtare de clocotul metropolei sovietice, în Azerbaidjanul însoțit, am găsit noi și impresionante manifestări ale aceleiași febrele pregătiri întru cinstirea Centenarului. Actele de eroism înfăptuite de echipa inginerului Artion Serumian în vederea dării în funcțiune, la 11 aprilie 1970, a instalației petroliere complexe „Primăvara”, construită în largul Caspice, la peste 30 de km de țărm, forind în adîncul mării, vor intra, desigur, în istoria exploatarei petroliere din Baku. Metodele ingenioase folosite de constructorii azerbaidjeni în înălțarea, într-un termen incredibil de scurt, a zece noi centre urbane pe teritoriul Republicii se datoresc, fără îndoială, aceleiași elan stimulator de uimitoare energii umane. La fel, hotărîrea cultivatorilor de bumbac de a da, în primăvara anului viitor, cea mai bogată recoltă prin irigarea a sute de kilometri de noi terenuri; la fel, însemnatele succese obținute în industria petrochimică, minăria Azerbaidjanului de azi, și încă multe alte fapte pe care — din interesanta convorbire cu Mihail Allahverdov, prim-vicepreședintele Consiliului de Miniștri al R.S.S. Azerbaidjane, le-am înțeles ca fiind o ilustrare elocventă a atașamentului adînc al poporului față de ideile și poruncile lui Lenin.

În afara majorei concentrări a eforturilor în vederea optimei rezolvări a sarcinilor economice, pregătirile jubiliare

În martie la Budapesta se discută despre Europa. Statele participante la Tratatul de la Varșovia adresează, către toate statele europene, un Apel. Se reînnoiește propunerea formulată de aceleași țări, în Declarația de la București, de a se convoca o conferință europeană pentru examinarea problemelor securității și cooperării. O asemenea conferință — se subliniază în Apel — ar oferi posibilitatea explorării, de către toate statele europene, a căilor și mijloacelor, care ar duce la lichidarea divizării Europei în grupări militare și la asigurarea colaborării pașnice între statele și popoarele europene.



Președintele Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, face o vizită oficială în Turcia (24—29 martie). Este prima vizită a unui șef de stat român în această țară. Cele două părți — reiese din comunicatul comun — au căzut de acord să folosească cu o și mai mare eficiență condițiile favorabile pe care le oferă stadiul actual și perspectivele dezvoltării economiilor naționale ale României și Turciei.

înregistrează, însă, și o sumedenie de alte aspecte vădind puternicul ecou al evenimentului în viața oamenilor sovietici. Am consemnat dintre acestea cele relatate cu privire la activitatea oamenilor de cultură de I. D. Romas, artist al poporului, membru al Academiei de Arte a U.R.S.S.

Un colectiv special al Academiei de Artă — sculptori, pictori, graficieni, împreună cu cei mai buni arhitecți ai Moscovei — se preocupă intens de lucrările de sistematizare a bulevardului Lenin. Dominantă va fi construcția impunătoare a monumentului consacrat lui Vladimir Ilici. Un al doilea, înalt de 120 de metri, va fi, de asemenea, în curind înălțat pe Colinele lui Lenin. Peste 3000 de artiști plastici din Moscova își dăruiesc, în prezent, întreaga capacitate creatoare realizării lucrărilor pentru Expoziția consacrată Centenarului. Alături de exponatele care vor înfățișa viața și activitatea lui V. I. Lenin, o mare parte a expoziției — mi s-a spus — va fi rezervată temelor contemporaneității, luptei popoarelor lumii pentru pace și progres social.

Notez și alte câteva din multiplele manifestări în acest domeniu. Un concurs organizat pe întreaga Uniune Sovietică, consacrat vieții și activității lui Lenin, va selecta cele mai bune lucrări dramatice și compoziții muzicale. „Sovetski Hudojnik” a anunțat editarea a 110 lucrări într-un tiraj de peste 160 milioane de exemplare: opere inedite, albume, calendare pliante, colecții de reproduceri, afișe, stampe. „Leniniana filatelică” pregătește un album cuprinzând 400 de mărci, inclusiv timbrul de mare valoare apărut în zilele de doliu din ianuarie 1924, realizat de pictorul Dubasov.

Dintre noutățile vieții teatrale am înregistrat pregătirile în vederea punerii în scenă, la 11 aprilie, a operei „Semion Kotko” a compozitorului Proko-

fiev, consacrată instaurării puterii sovietice în Ucraina, precum și a baletului „Icar” pe muzica lui S. Slonimski, având ca temă visul omenirii de a cuceri Cosmosul, piesa dramaturgului N. Șatrov, „Un portret neterminat”, și cea a lui V. Osipov, „Aprilie începe în martie”.

Deși se număra printre primele contacte cu atmosfera jubiliară întâlnită în Uniunea Sovietică, am lăsat pentru sfârșitul acestei corespondențe vizita la Muzeul central „V. I. Lenin”, considerând-o ca întregind semnificativ tabloul complexelor pregătiri în întîmpinarea Centenarului. Cu multă sollicitudine și nu fără îndreptățită mîndrie, O. S. Krivoșeina, directoarea Muzeului „V. I. Lenin” din capitală, m-a condus prin cele 10 săli noi consacrate vieții și activității lui Vladimir Ilici (în ultimele luni au fost efectuate mari lucrări de reconstrucție a clădirii precum și de reamenajare a expoziției). Zece mii de exponate (printre care 500 inedite) — fotografii, documente autentice, fragmente de articole scrise sau corectate de Lenin, cărți din biblioteca familiei Ulianov — vorbesc despre o uriașă și neobosită activitate închinată în întregime celor mai nobile idealuri ale omenirii. O amplă și impresionantă retrospectivă istorică reconstituind evenimente hotărîtoare care au schimbat destinele Rusiei și au deschis luminoase perspective omenirii. Parcurg cele patru săli consacrate transpunerii în practică a ideilor lui Lenin, succesorilor obținute în edificarea comunismului în U.R.S.S. pentru a ajunge în „sala cadourilor”. Daruri lucrute cu mîgălă în lemn, pe pînză, forate în metal, daruri trimise de la mii de kilometri depărtare, din toate colțurile Uniunii Sovietice, îmi vor rămîne întipărite în memorie ca manifestări grăitoare ale dragostei și recunoștinței oamenilor sovietici pentru marele Lenin.

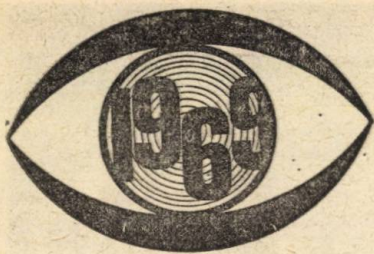
HANOI

Testamentul

Adrian Ionescu

L-am cunoscut pe vietnamez în felurite împrejurări. În ultimii ani, însă, de cele mai multe ori, în focul bătăliei împotriva agresiunii americane, în clipe de mare tensiune, în care luptătorul se înfățișa în toată frumusețea sa morală, forța lui trăgîndu-și seva din imensa dragoste față de străvechiul pămînt strămoșesc, față de patria socialistă. În această uriașă încordare a forțelor, în această dăruire de sine pînă la sacrificiu, nu am întîlnit printre acești oameni mîndri unul singur care să-și trădeze față de alții fireasca durere pentru tot ce pătimea țara sa, pentru pierderea celor dragi.

Intr-un singur moment, de grea încercare, atunci cînd sute și sute de mii de oameni își luau ultimul rămas bun de la președintele Ho Și Min, cînd un întreg popor se înclina cu pietate — fiecare cetățean în locul unde l-a prins această clipă a despărțirii — am fost martorul unei dureri ce, depășind tăria acestor luptători căliți, devenea cu atît mai zguduitoare. Acolo, în piața Ba Dinh din Hanoi, unde revărsarea omenescă devenise de necuprins, și unde, în clipa de adio, un imens plîns et



Primul ministru al Suediei, Tage Erlander vizitează România (11—15 aprilie). „Am fost discuții sincere, deschise, în cursul cărora am constatat că, în multe privințe, există apropieri între punctele de vedere ale guvernelor noastre” — declară premierul suedez într-un interviu acordat revistei noastre. „Și Suedia este preocupată de problema securității europene; ne interesează — afirmă Erlander — posibilitățile de organizare, așa cum s-a spus, a unei conferințe consacrate securității continentului”



„Încetez de a-mi exercita funcțiile de președinte al Republicii. Această decizie intră în vigoare azi, la prinz” — declară generalul de Gaulle, după aflarea rezultatelor referendumului din 27 aprilie. Departe de furtunile politice ale Franței, retras în izolată și austera reședință de la Colombey-les-deux-Eglises, de Gaulle se va dedica redactării „Memoriilor”



La Vina del Mar — plenum latino-american. Miniștrii de externe ai țărilor participante definesc „strategia dezvoltării continentale”. Se vorbește, în primul rând, despre relațiile cu Statele Unite. Un nou cuvânt de ordine: „În realitate, S.U.A. au fost finanțate de America Latină, și nu invers”



Germania Federală — în febra campaniei electorale. Lupta împotriva partidului de orientare neo-nazistă, P.N.D., devine consensul tuturor forțelor democratice. Se conturează convingerea că neo-naștii nu-și vor putea trimite deputați în noul Bundestag



bucnit nestăvilit din piepturile a mii de femei, copii, bătrâni, bărbați cu o brazul șiroid de lacrimi. Pleca din mijlocul poporului cel ce a fost și va rămâne simbolul dirzeniei de nezdruccinat pe care națiunea vietnameză și-a făurit-o în decursul unei istorii de patru mii de ani.

În acele momente de grea încercare, întregul popor era însă hotărât să traducă durerea în fapte revoluționare, să-și strângă rindurile și să-și consacre toate forțele morale și materiale continuării marii cauze a președintelui Ho Și Min: înfringerea agresorilor americani, construirea cu succes a socialismului în nord, realizarea nobilei aspirații a poporului de a construi un Vietnam unificat independent și democratic, prosper și puternic. O expresie clar jurământul unanim rostit de sute de mii de glasuri. Un jurământ sacru de a împlini idealurile cărora președintele Ho Și Min le-a consacrat întreaga sa energie și capacitate creatoare, până la ultima clipă a vieții sale. Am înțeles atunci, în piața Ba Dinh, că în memoria tuturor vor rămâne înțipărite pe vecie, ca proprii hotărâri, gândurile și dorințele exprimate de Ho Și Min în testamentul politic adresat partidului și poporului: „Ultima mea dorință este ca întregul nostru partid, întregul nostru popor, strâns unit în luptă, să construiască un Vietnam pașnic, unificat, independent, democratic și prosper, aducând, totodată, o demnă contribuție la revoluția mondială”.

Oprit în loc pentru câteva clipe, în semn de profund omagiu, fluviul energiilor umane și-a continuat cursul mai năvalnic, mai tumultuos. Nucleu al unității de granit al întregului popor, partidul l-a condus mai departe cu înțelepciune pe drumul deschis de nemuritoare cuvinte ale lui Ho Și Min: „Nimic nu este mai prețios decât independența și libertatea”.

În sudul țării, forțele patriotice continuă cu și mai multă vigoare acțiunea de eliberare a teritoriului încă ocupat de intervenționiști, având drept călăuză îndemnul: „Orice s-ar întâmpla, trebuie să fim hotărâți să luptăm împotriva agresiunii americane până la victoria finală”.

În nordul țării, în Republica Democrată Vietnam, sint transpuse în viață cu fermă hotărâre ideile exprimate în Testament: „Vietnamul de nord trebuie să înainteze cu siguranță spre socialism. Să ne străduim să accelerăm cauza construcției socialiste și să împlinim transformarea socialistă, să acordăm în permanență atenție îmbunătățirii vieții poporului, să sporim forțele nordului în toate domeniile”. Concomitent cu reconstruirea industriei și intensificarea eforturilor în agricultură în vederea obținerii a cinci tone de orez la hectar, obiective cărora le sint consacrate toate eforturile, partidul și guvernul R. D. Vietnam au trecut la elaborarea unui plan de dezvoltare a economiei și culturii, și, în același timp, la asigurarea reorganizării întreprinderilor și continuării activității lor, dezvoltării capacităților de producție.

Reîntîlnindu-mă cu prietenii vietnamezi, împărtășindu-le durerea, am înțeles, totodată, sentimentul unanim al hotărârii de a continua și desăvârși opera conducătorului venerat al poporului vietnamez. Fapte de muncă și de luptă îi cinstesc memoria. „Numele și spiritul lui Ho Și Min vor rămâne pentru totdeauna în inimile noastre. Opera sa revoluționară va fi continuată și dusă neabătut la bun sfârșit”. Iată cuvintele pe care le-am auzit în toate întâlnirile avute, în aceste zile, în Vietnamul prieten.

PEKIN

Peisaje în transformare

Ion Gălățeanu

Am avut prilejul, în calitatea mea de corresponsent de presă la Pekin, să ascult o mare varietate de impresii relatate de cei care vizitaseră meleagurile Chinei Populare. Nu puține și, mai ales, nu în mică măsură, acestea se refereau la uriașul volum de muncă depus de poporul chinez în lupta pentru transformarea naturii sau, după o expresie des întâlnită, pentru „transformarea hărții fizice a țării”. Într-adevăr, mari suprafețe de terenuri nipoase, dealuri aride, munți golași, tociți de milenare intemperii, reprezentați în trecut pe harta Chinei prin culoarea dezolantă a cenușului-închis, sint însemnate acum prin verdele intens al culturilor și auriul recoltelor. Fluvii și riuri sint dirijate pe noi făgașe, ape năvalnice sint îmblinzite prin ingenioase sisteme ecluzale.

M-aș opri, spre exemplificare, la minunatele rezultate ale țăranilor muncitori din județul Tehsien, situat în munții Taihan (provincia Hopei), obținute în cinstea celei de-a 20-a aniversări a Republicii. De secole, țăranii acestor așezări bintuite în permanență de secetă visau ca apa riului Chianho, care curge la poalele muntelui, să poată fi canalizată spre înălțimi, pentru a rodi terenurile aride ale platoului. Un vis. Și, totuși... Acum zece ani, o primă brigadă de constructori urca munții Taihan. În ultimul timp, lucrările de pe șantier au fost mult intensificate. După cum mi s-a relatat în discuțiile avute cu localnicii, stimulative a noi energii s-au dovedit în această direcție îndemnul rostite de la marea tribună a celui de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Chinez, de a se depune „toate eforturile pentru ca, biziundu-ne pe forțele proprii, să se obțină într-un timp cât mai scurt, cu mijloace cât mai economicoase, rezultate cât mai bune pe toate tărîmurile construcției socialiste”. Terminat la 1 octombrie, canalul șerpuiește astăzi, datorită unui ingenios și complicat sistem de ecluze, peste 15 dealuri și 53 versanți de munte. Silite să urce înălțimile, apele riului Chianho irigă peste 10 000 hectare transformînd nu numai harta fizică, ci însăși viața regiunii Tehsien.

Cu prilejul unui popas la Lankov, provincia Henan, la îndemnul călduros ale cetățenilor comunei am gustat cîteva preparate din orez. Deși ospitalitatea poporului chinez este recunoscută, invitațiile repetate și min-

Varșovia, (19—20 mai):
întîlnire între tovară-
șii Nicolae Ceaușescu,
secretarul general al
P.C.R. și Wlady-
slaw Gomulka, prim
secretar al C.C. al
P.M.U.P. De comun a-
cord, s-a hotărît, cu
acest prilej, să se a-
dincească și să se ex-
tindă pe mai departe
colaborarea în toate
domeniile dintre cele
două țări



la ființă guvernul revoluționar provi-
zoriu al noii republici a Vietnamu-
lui de sud (8 iunie). Independen-
ță, democrație, pace și neutra-
litate — sint obiectivele sale
primordiale. România recunoaște gu-
vernul revoluționar. Într-un interviu a-
cordat revistei noastre, Nguyen Duc
Van, ambasadorul guvernului revolu-
ționar provizoriu la București, decla-
ră: „Sintem pentru o soluționare pa-
cnică a problemei vietnameze... Prin-
cipiile politicii noastre sint recu-
noașterea independenței, suveranită-
ții, unității și integrității teritoriale
a Vietnamului, principii evocate încă
de Acordurile de la Geneva din
1954”



Între cei doi „P” —
Pompidou și Poher —,
Franța l-a ales pe
primul. O cere-
monioasă strîngere de
mînă între foștii al-
versari, și al 18-lea
președinte al Repu-
blicii Franceze își poate
inaugura mandatul la
Elysée (20 iunie)

Germania Federală are un nou președin-
te în persoana lui Gustav Heinemann
(1 iulie). Accesul la cea mai înaltă
funcție din stat a unui social-democrat
este interpretat ca semnificativ pentru
cursul politic din R.F.G. „Azi, 24 de ani
după al doilea război mondial — decla-
ră Heinemann, cu prilejul investiturii sale
— ne găsim în fața aceleiași sarcini de
reconciliere cu vecinii noștri din Est. E
timpul să aibă loc o discuție generală pri-
vind salvagardarea păcii în toată Europa”



dria cu care mi se ofereau aceste preparate își găseau aici un sens aparte. Pentru prima dată, în această regiune cu pământ salin, bintuită de furtuni de nisip sau inundată de revărsările capricioase ale Fluviului Galben, țărani putuseră planta și recolta orez. Mi s-a povestit atunci pe larg despre lupta dusă de membrii comunei pentru „transformarea terenurilor neproductive într-o mare de recolte”. Centurile verzi ale pomilor pe care le admirasem cu puțin înainte, lucrările de dragare a albiei riurilor ca și întinsul sistem de irigație erau rezultate concrete ale fermei hotărârii a oamenilor de a înfăptui programul de construcție socialistă a țării.

Pină de curind, Wukiang, afluent al fluviului Iantse, era cunoscut mai mult datorită evenimentelor importante din istoria Chinei contemporane de care era strâns legat (a fost traversat de nenumărate ori de către Armata Populară în timpul „Marșului cel lung” de acum 34 de ani). Apele sale vijelioase, involburate, pragurile periculoase și stîncile ascunse îl făceau practic nenavigabil. Lucrările de amenajare a albiei riului au necesitat eforturi uriașe, un deosebit curaj și spirit de sacrificiu. Fără să dispună de utilaj mecanizat, pentru înălțurarea pragurilor și a rocilor, construirea digurilor și a amontelor, muncitorii au folosit unelte dintre cele mai simple.

Primele ambarcațiuni au început să navigheze pe Wukiang la 15 august. Constructorii chinezi își îndepliniseră angajamentul cu o lună și jumătate înainte de termen. Transformat dintr-un riu sălbatic, inabordabil, într-o importantă și căutăta arteră navigabilă, unind îndepărtate regiuni muntoase ale țării, Wukiangul joacă astăzi un rol imens în dezvoltarea provinciilor Siciuan și Gulciu, contribuind în mod deosebit la înflorirea industriei locale. Podul peste Iantse de la Nankin, cel mai mare din țară, a fost, de asemenea, terminat și deschis atît traficului feroviar cît și celui rutier înainte de termen. Impozant arc de oțel, susținut de nouă piloni, podul facilitează legătura directă dintre regiunile nordice și cele sudice ale țării.

Multe orașe și regiuni ale Chinei Populare și-au schimbat în ultimii ani profilul, peisajul industrial devenind din ce în ce mai frecvent, mai obișnuit; locuri odinioară necultivate, dealuri cu liziere de pomi pitici și tufșuri, au devenit, de pildă, importante zone industriale ale Pekinului. Gama întreprinderilor este largă: de la cele ale industriei grele, constructoare de mașini-unelte, la cele ale industriei ușoare — fabrici textile, de mase plastice și altele. Activitatea de corespondent mi-a purtat pașii spre multe din acestea, ca și spre alte centre industriale, situate în regiuni mai îndepărtate ale țării. Mi-au fost relatate — cu acest prilej — realizări obținute în largirea capacității de producție, succese în rezolvarea unor probleme tehnice importante, depășiri record ale sarcinilor de plan, în general o multitudine de aspecte reflectind via activitate care caracterizează astăzi frontul industrial al Chinei Populare.

Pretutindeni am putut constata că directivele trasate de cel de-al IX-lea Congres al P.C. Chinez cu privire la necesitatea intensificării eforturilor în opera de înfăptuire a obiectivelor construcției economiei socialiste au trezit un larg ecou în întreaga țară.

PARIS

Nostalgii și realități

Radu Vasiliu

Niciodată, probabil, chestiunile economice n-au interesat în asemenea grad, ca în 1969, cercuri atît de largi ale opiniei franceze. Percepi fenomenul nu numai din lectura presei din Paris și provincie, ci mai ales din contactul cu oameni ce reprezintă categorii sociale foarte diverse.

Pină la cel de-al doilea război mondial, imaginea francezului rentier își păstra ancorele în realitate. Dar pe vremea aceea, nici rentierul nu se interesa de economie mai mult decît în limitele evoluției cursurilor la acțiuni și bonuri de stat. Poate în timp de criză... Comparind Franța de atunci cu cea de astăzi, mutația ți se înfățișează, într-adevăr, uriașă. Nu cursurile acțiunilor sau ale valutei, nu mișcarea capitalurilor flotante care a produs atîtea bătăi de cap celor ce înțelegeau urmările ei asupra francului, pină la devalorizarea acestuia și reevaluarea mărcii, ci problemele economice de anvergură, cu implicații profunde în viața societății, ele constituie tema preferată a francezului, fie el ministru, șofer, funcționar, muncitor sau agricultor. De ce? Pentru că, deși evident una din cele mai evaluate țări ale lumii din punctul de vedere al forței economice și al civilizației materiale și culturii, Franța este confruntată de opțiuni care pun sub semnul întrebării deprinderi mentale și morale adinec înrădăcinate în viața cotidiană a cetățenilor săi, cu alte vorbe — contestă un întreg mod de viață.

Oriunde vei merge, interlocutorii ți se vor plînge de ritmurile teribile ale activității moderne. Nu numai cei bogați, ci și oameni mai modesti își părăsesc locuința din Paris pentru o casă în „banlieue”. Locuitorii capitalei își vorbește cu nostalgie de micile orășele din Lorena sau din Alsacia unde mi-reasma burgului medieval se păstrează încă. Tehnocratul va profera împotriva desuetului obicei al franțuzului de a face din dejun și cină un adevărat ritual: „Se pierde prea multă vreme cu aceste moffuri!”

Și, totuși, pendulînd între imaginea „dulcii Franțe” de odinioară și cea a unui viitor în care țara, deplin remodelată pe măsurile societății industriale, ar deveni o mare forță industrială, în stare să înfrunte competiția gigantilor transatlantici — insul simte că schimbarea este inevitabilă, că, de fapt, ea a început, că „punctul neîntoarcerii” a și fost depășit.

Dacă e matur, francezul clasei mijlocii e bintuit de amintiri. Dacă e tînăr, îl bîntuie dorința de prefaceri, indigna-

rea față de sechelele unor mari inegalități, ale unui capitalism care n-a fost dintre cele mai blinde. Dacă e muncitor, are sentimentul forței clasei sale pe care a demonstrat-o nu o dată, chiar foarte recent. Dacă e agricultor, își dă seama, precum un tînăr țaran alsacian, că, muncind din zori și pină în noapte, cu un venit mult inferior salariului minim, făcînd economii sîngeroase, va izbuti „să trăiască sărac, și să moară bogat”, dacă nu cumva conjuncturile și, îndeosebi, marea industrie alimentară nu-l vor aduce în situația de a-și părăsi sălașul. Pentru că prețul de producție al gospodăriei sale „nu este competitiv”.

„Să devenim competitivi!” — acesta este cuvîntul de ordine al actualității. Planul de redresare pus în aplicare în 1969, după criza francului, nu are altă țintă. Atingerea ei înseamnă productivitate, raționalizări, ciclări și reciclări profesionale, acumularea capitalurilor necesare implantării marilor industrii moderne, o mutație formidabilă în agricultură, ritmuri intense în activitate.

„Un contract moral” între toate categoriile sociale ale națiunii ar fi, după părerea unui economist guvernamental, condiția de bază a realizării acestor imperative. Într-adevăr, realitatea franceză îți lasă impresia că marea problemă a momentului este „încheierea” acestui „contract moral”. Poate că nu opțiunea în sine este cea care produce îndoilei franțuzului (evident, nu celui anghrenat în marile afaceri) ci modalitățile realizării ei. Probabil că sentimentul acestor neliniști l-a determinat pe președintele Pompidou să vorbească recent despre măsurile guvernamentale care „se înscriu în perspectiva unei societăți mai umane și mai drepte”.

Or, „contractul moral” este departe de a fi fost încheiat, cel puțin patent. Ceva lucrează, însă, învăluit în devenirea uneori agitată a societății franceze, în direcția lui. Acest ceva este numit de unii „teamă”. O teamă care în momentele critice se declară, în restul timpului rămîne în stare de anxietate. Dar nu toate categoriile sociale franceze sînt tributare ei. Pentru foarte mulți, chiar dacă perspectiva nu este prea limpede, posibilitatea de a exercita un control eficace asupra modului cum se realizează opțiunile constituie un motiv de încredere justificat.

În „țara lui Voltaire” (de ce nu și a lui Baudelaire? — spiritul critic al acestuia, deși fulgurent, este de departe mai potrivit temperamentului francez), ceea ce se numește „mefiance” constituie o trăsătură morală aproape generală. De nimic nu-i este mai mult teamă francezului decît de a fi „dupe” (înșelat, gură cască), Eugen Ionesco spunea în jurnalul său că teama de a fi înșelat îl împiedică pe insul din Franța să iubească deplin. În viața politico-socială, atare poziție mentală operează, însă, în chip salutar. Discutînd în „bistro”, rumegînd de unul singur vestile, francezul dă la iveală, cu o plăcere ciudată, reversul lucrurilor. Nedisciplinat și criticist pină la obsesie, el face mereu rechizitoriul interlocutorului, al realităților, al marilor teze, al prețului la piață al informației de ziar, al fluieratului emis de agentul de circulație.

De unde pornesc toate acestea? Poate din conștiința că este el și trebuie să fie el și nu altul. Poate din pomenita teamă de a nu fi decepționat. Nu-i mai puțin adevărat că acest mod de abordare a existenței face din Franța contemporană o țară dramatică. Am simțit-o

stînd de vorbă cu francezi care n-aveau motive să fie nemulțumiți sau angoasați. La Thionville, o persoană cu funcție înaltă în ierarhia unei societăți metalurgice se arăta cea mai puțin euforică față de performanțele tehnologiei moderne. Era și ea marcată, în fundul inimii, poate de amintiri de demult, poate de dorința de a vedea realizată perspectiva unei societăți „mai umane și mai drepte”, printr-o cununie fericită între spiritul Franței și modelul „civilizației industriale” sau „post industriale” cum numesc unii economiști occidentali perspectiva hipertehnologică pe care o pregătesc marile corporații.

Cu cîțiva ani în urmă, în Franța, se auzeau glasuri de autoritate care promovau ideea unui model francez de dezvoltare. Neliniștile actuale și ușoara tristețe pe care am întîlnit-o la unii interlocutori să fie oare pricinuite de faptul că modelul visat a fost abandonat?

BERLIN

Moment de referință

Anca Voican

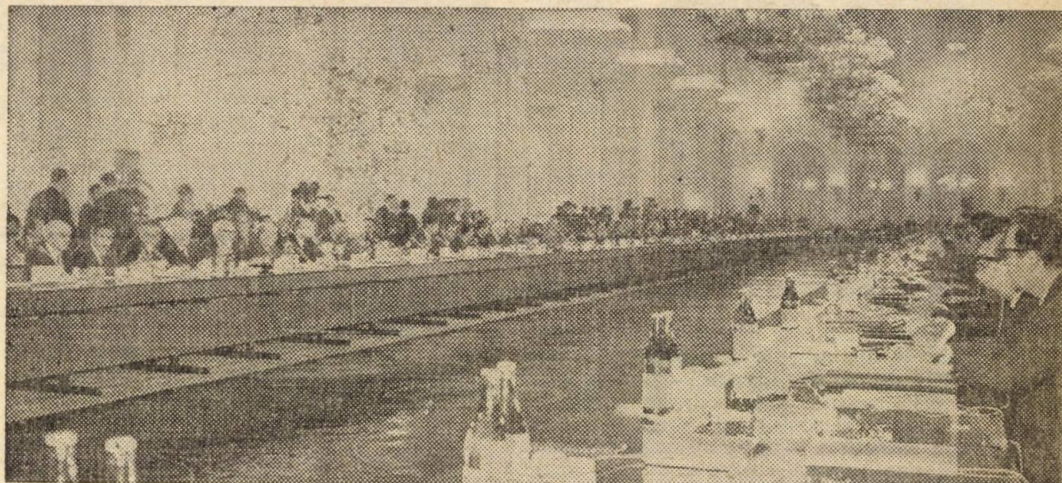
Cifrele rotunde conferă întotdeauna momentului o grandoare sporită: în acele zile de sfîrșit de septembrie, cînd i-am cunoscut, berlinezii se pregăteau să-și serbeze a XX-a aniversare a proclamării republicii. Dinamica orelor însemna dinamica producției, a construcțiilor, a vieții pe toate coordonatele ei.

Interlocutori afabili, locuitorii capitalei îți vorbesc convingător despre succesele țării lor în cele două decenii, constatînd bilanțurile rodnice ale unei perioade de muncă intensă și creație: în zece luni ale anului 1968, s-a realizat producția industrială din întreaga Germanie a anului 1936. Ți se explică, în această ordine de idei, locul și ponderea Berlinului în economia națională. Printre altele, afli că industria electrotehnică și construcțiile de mașini sînt, prin tradiție, berlineze. VEB Electro-Aparate-Werke Berlin-Treptow se citează printre marile întreprinderi, cifrele de export indicînd prezența, în peste treizeci de țări, din R.A.U. pînă în Brazilia, a produselor fabricate aici.

Oricine sosește în R.D.G. devine, prin urmare, curînd familiar cu datele ei economice. Economia adaptată cerințelor revoluției tehnico-științifice a însemnat, în primul rînd, schimbarea structurilor în sfera producției industriale. Este un proces în care o ramură importantă — chimia — a beneficiat de ponderea cuvenită; aproape 80 de întreprinderi chimice concentrate în Berlin produc toată gama de mărfuri,



La Moscova au loc lucrările Constatuirii internaționale a partidelor comuniste și muncitorești (5—18 iunie). În cuvîntarea sa la Constatuire, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat, printre altele, ideea că „analiza marxist-leninistă a ansamblului luptei dintre frontul anti-imperialist și forțele reacțiunii relevă pregnant faptul că superioritatea se află de partea forțelor progresului și păcii. Aceasta duce la convingerea că războiul nu este iminent, că există posibilitatea certă de a împiedica imperialismul să arunce omenirea într-o nouă conflagrație mondială”.



Președintele Statelor Unite ale Americii, Richard Nixon, face o vizită oficială în România (2—3 august). Evenimentul este apreciat ca o contribuție stimulatorie la dezvoltarea raporturilor multilaterale dintre S.U.A. și România, în spiritul coexistenței pașnice, și, în același timp, ca un aporî însemnat la opera de cooperare și destindere

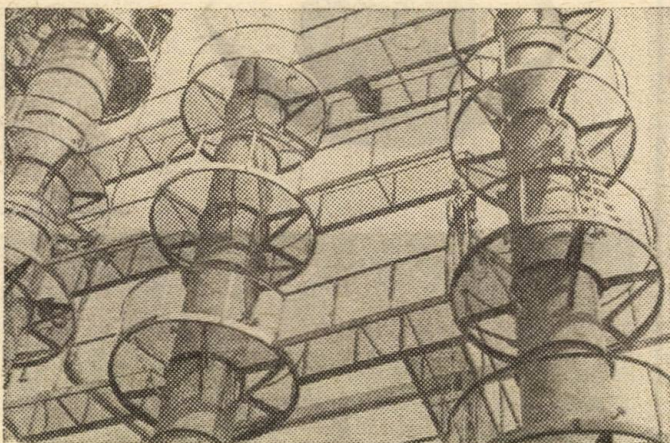
Reacție în lanț latino-americană: după exproprierea bunurilor „I.P.C.” în Peru, generalul Ovando Candia semnează actul naționalizării lui „Gulf Oil”, în Bolivia



Doi ani de la declanșarea războiului nigeriano-biafrez. A fost de-ajuns pentru ca un sociolog de renume să numească Nigeria — „O Hiroșimă a Africii”.



Tokio — Cum să ieși de sub „umbrela nucleară” americană? Marile demonstrații pentru retrocedarea Okinawei și denunțarea tratatului japo-no-american sint grăitoare.



Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român — moment de istorică însemnătate în dezvoltarea României socialiste. „Caracteristica principală a Congresului — declară tovarășul Nicolae Ceaușescu — constă în faptul că problemele de bază ale societății noastre au fost abordate într-un spirit de înaltă răspundere, de grijă profundă față de interesele partidului și poporului, față de cauza socialismului... Putem spune fără greș că actualul Congres al partidului marchează o etapă nouă, calitativ superioară a dezvoltării partidului nostru, a activității de construcție socialistă în România”

Oamenii muncii din R. P. Bulgaria întâmpină aniversarea unui sfert de veac de la eliberarea patriei lor prin succese deosebite în toate domeniile de activitate. Noua fabrică din complexul petrochimic Burgas (în imagine) — un exemplu sugestiv.

de la medicamente la cele mai nuanțate lacuri.

Uneori nu este nevoie de statistici — oferite din plin de precizia interlocutorilor de la fața locului — pentru a te edifica asupra unor aspecte justificând mândria prezentului și, implicit, garanția viitorului. Este de ajuns să te afli în Alexanderplatz pentru a percepe direct ritmurile creatoare ale muncii: reconstrucția planificată a centrului capitalei R.D.G. se desfășoară sub ochii tuturor, tehnica modernă edificând întregi ansambluri de construcții originale. Vei remarca atunci că nici un berlinez nu-ți va vorbi de orașul său fără a se opri îndelung asupra detaliilor de construcție ale turnului televiziunii (362 m) din centrul pieței Alex, adevărat punct de reper pentru oaspeții Berlinului. Este o probă a tehnicii și arhitecturii moderne, aceeași care a dat posibilitatea de a se reduce durata construcției unor blocuri de 10 etaje la numai 77 de zile.

Eforturile s-au concentrat în preajma aniversării celor două decenii de la proclamarea republicii, menținându-și ritmul înalt al eficienței. Mi s-a relatat, de pildă, că unul din domeniile de referință la acest capitol a fost și continuă să rămână organizarea modernă a științei. Se tinde spre asigurarea unui raport optim între cercetarea de bază, cercetarea industrială, proiectarea și elaborarea procesului tehnologic cu înalt grad de automatizare, astfel încât realizările științifice să fie transpuse în scurt timp în producție.

În acești termeni mi-a fost evocată problematica internă a țării, a capitalei. Aspirațiile unei dezvoltări pașnice sînt prezente, atu-urile muncii creatoare dominînd convorbirile cu unul sau altul dintre interlocutorii germani. Prosperitate în condiții de pace și securitate — o idee general acceptată, acreditată convingător de însăși evoluția vieții contemporane internaționale. Iar la Berlin, ca centru politic vei remarca, bineînțeles, că locuitorii lui îi sînt, și pe acest plan, atașați. Consideră în interesul păcii și securității europene dezvoltarea contactelor și tratatelor între cele două state germane. Ceea ce, recent, a fost relevant de schimbul de mesaje între Walter Ulbricht, președintele Consiliului de stat al R.D.G., și Gustav Heinemann, președintele R. F. a Germaniei. Desigur, mi s-a evidențiat de unii colegi de breaslă, contactele și începerea de tratative în ve-

derea normalizării relațiilor dintre ele au o deosebită importanță în primul rînd pentru cele două state germane. În același timp, este evident că ele afectează ansamblul vieții politice în Europa și în lume. În acest sens, în ceea ce o privește, ei recunosc în România o țară care se pronunță ferm pentru înfăptuirea unei cerințe majore a vieții internaționale — recunoașterea R.D.G., stat independent și suveran.

Există în prezent convingerea că acordul de a se începe tratative între R.D.G. și R.F.G. ar reprezenta un pas înainte și binevenit, o contribuție importantă la evoluția pozitivă a evenimentelor pe continentul nostru.

Energia berlinezilor, și nu numai a lor, se dorește astfel a fi pusă în slujba păcii și colaborării, care să asigure desfășurarea fără obstacole a ritmurilor vieții moderne. Le recunosc, de altfel, drept simboluri ale vieții însăși.

WASHINGTON

Un lung șir de luminări

Eugen Preda

Negura învăluisese San Francisco din primele ore ale dimineții. Sub ploaia torențială, geometria orașului de la „Poarta de aur” dispăruse. Avionul plonjă brusc printre norii negri, imobilizîndu-se pe platoul central. Aerul vibra sub presiunea a zeci de motoare cu reacție. Forfota, perfect dirijată, dădea impresia unei „activități obișnuite”. Rostogolindu-se grăbit, valul de pasageri din care făceam parte se

sparse în dreptul unui grup mic. O voce egală, voit monotonă, citea distinct, fără oprire, un catalog interminabil. Ascultînd-o, te cuprîdea un fior. Frigul și aversele erau, însă, dîncolo de pereții de sticlă ai aerogării. Sub bolta acestei catedrale a aeronauticii răsunau numele americanilor morți în Vietnam. Și vocea a continuat, desigur, să le rostească pînă a pronunțat toate cele 40 000 de nume. Cu citirea acestei liste a început, în mii de comunități, de la Atlantic la Pacific, ziua de 15 octombrie 1969.

„Ziua M”, ziua Moratoriului, venise. Întrebat dacă organizarea manifestațiilor din această zi urmărește retragerea unui număr mai mare de soldați americani din Vietnamul de sud, Adam Walinski, consilier al răposatului Robert Kennedy, a răspuns: „Nu dozele de bomboane zaharisite sînt scopul Moratoriului. Acesta este războiul fiecăruia dintre noi. Cu toții sîntem implicați în el, și trebuie să acționăm cu toții pentru a-l opri”.

La Frisco parcă venise potopul. Străzile erau aproape pustii. Ca și la aeroport, în oraș am întîlnit pichete de tineri în fața centrelor comerciale. Împărțeau manifeste mototolite de ploaie, vindeau rotunde insigne albastre, avînd înscrise cu litere albe un singur cuvînt: „MORATORIUM”. Pe imensul și suplul pod „Golden Gate” — coloana vertebrală a traficului de automobile — un grup desfășura o mare pancartă: „Ajutați la aducerea trupelor acasă acum!” Sute de persoane strînse în fața centrelor de recrutare cereau același lucru. În zona golfului, demonstrații mărșăluiau spre Centrul civic. Chitare acompaniau cîntece pentru pace.

Clădirile masive, în stil neoclasic, aveau un aspect mai cenușiu decît de obicei. În piața din jurul lui Federal Building, citeva mii de persoane îi ascultau pe oratorii care condamnau războiul din Vietnam. În termeni care aminteau de vechile romane ale lui John Dos Passos, un lider sindical local, Jake Jacobs, îi blama pe conducătorii A.F.L.—C.I.O. pentru sprijinul dat războiului din Vietnam: „Ce are de cîștigat muncitorul din război? Cel mult moartea pe un cîmp de luptă străin”.

După prînz, pe strada Pine, în inima cartierului financiar, 200 de studenți se adunaseră în fața coloanelor dorice



ale bursei. Deasupra capetelor lor se înălțau baloane de săpun, iar tinerii scândau: „Banii voștri să se transforme în asemenea baloane!”. De la o fereastră un funcționar a ridicat mina stângă, cu arătătorul și mijlociul depărtate, în formă de V. Vechiul semn anglo-saxon al victoriei, din timpul ultimului război mondial, a devenit salutul adeptilor păcii în Vietnam. Ziarul de seară „San Francisco Chronicle” considera că, „avînd în vedere vremea rea, participarea a fost enormă”. În zona golfului San Francisco, la „Ziua M”, numai din rîndurile studenților participaseră 25 000. Văzîndu-i și ascultîndu-i, aveam impresia unui amestec de spontaneitate și naivitate, de amatorism și sentimentalism, dar și certitudinea unei mari călduri și solidarități umane.

Înainte de miezul nopții, una din principalele rețele de televiziune a prezentat, timp de o oră, retrospectiva Zilei Moratoriului. Secvențele te purtau de la marile lacuri pînă în sudul îndepărtat, din cătunele New-Englandului și pînă în aglomerările californiene. Din mii de imagini se recompucea autoportretul Statelor Unite în Ziua Moratoriului. Probabil că unii americani, privindu-se, s-au simțit șocați, alții — satisfăcuți. Amfiteatre goale și stadioane arhipline — cu participanți la manifestările împotriva războiului în orașele studențești... Văzduhul răsunînd de clopote în amintirea morților și guvernatorul Maddox la o adunare din Atlanta împotriva Moratoriului dînd tonul cîntecului „Dumnezeu să binecuvînteze America”... Steaguri în bernă pe clădirile municipale din New York, unde primarul proclamase zi de doliu, și steagul fluturînd, ca de obicei, deasupra sediilor poliției din același oraș... Manifeste în sprijinul moratoriului, luate cu interes, privite cu indiferență sau aruncate... Imagini din Atena Americii, cum i se spune Bostonului, aduceau cea mai mare adunare care a avut loc în istoria orașului, cele din New York o pleiadă de mari artiști — sprijinitori ai moratoriului, cele din Washington ale multimei adunate pe colina Capitoliului, făcînd semnul „V” în fața clădirii Congresului... Imaginile oglindeau cît de larg răspîndită este dorința de a se termina războiul, dar în același timp și dezbinarea profundă asupra modalităților de a-i pune capăt.

Revitalizarea mișcării împotriva războiului din Vietnam, scopul Moratoriului, s-a realizat. Nu se poate evalua cu precizie cîte milioane de oameni au luat parte la Moratoriu, dar este cert că manifestările n-au lăsat indiferent pe nimeni. Reputatul istoric A. Toynbee scria, în primăvară, că realitatea contemporană a spulberat de mult secularul „vis american” de făurire a paradisului terestru în „lumea nouă”. Participanții la Moratoriu dădeau expresie altui vis, iar hotărîrea lor de a organiza un moratoriu în fiecare lună, pînă cînd va înceta războiul din Vietnam, angaja răspunderi pe un drum dintre cele mai dificile. Un drum luminat simbolic — la începuturile sale — de un lung șir de luminări purtate pe arterele Capitalei, cînd întinericul încheia ziua de neuitat — 15 octombrie 1969.

VARȘOVIA

„Nigdy wiecie woiny!”

Constantin Florea

„Nigdy wiecie woiny!” („Niciodată să nu mai fie război!”) — aceste cuvinte, înscrise cu litere mari, albe, pe panourile de culoare roșie, sau cu litere negre pe zidurile albe ori cenușii ale clădirilor, le-am întîlnit pretutindeni, în toamna acestui an, în orașele și satele Poloniei. Se împliniseră tocmai 30 de ani de la un eveniment de tristă amintire — izbucnirea celui de-al doilea război mondial; la 1 septembrie 1939, înarmate pînă-n dinți (10 000 de tunuri, 3 000 de tancuri, 2 000 de avioa-

ne), trupele hitleriste, numărînd aproape două milioane de oameni, atacau mișelește Polonia, aprinzînd astfel flăcările războiului în Europa.

Nici superioritatea copleșitoare în oameni și armament a dușmanului și nici teroarea și violența n-au putut, însă, înfrînge aspirația de libertate a poporului, voința sa de luptă împotriva cotropitorilor. Din primele momente ale agresiunii hitleriste, armata, poporul polonez s-au angajat aprig în înfruntarea inegală cu dușmanul, apărînd cu bărbăție și spirit de sacrificiu libertatea și independența țării. Am avut prilejul în acest an, vizitînd Polonia, să cunosc unul din locurile în care ostașii polonezi au înscris o pagină de memorabil eroism în cronică rezistenței antihitleriste din perioada de început a războiului — Westerplatte. Acolo, pe o mică peninsulă, situată la intrarea în portul Gdansk, au răsunat primele salve de tun ale conflagrației mondiale. În zorii zilei de 1 septembrie 1939, la orele 4 și 45 de minute, tunurile și mitralierele de la bordul distrugătorului „Schleswig — Hollstein” (sosit la Gdansk doar cu cîteva zile înainte, într-o „vizită de prietenie”) au început să reverse o uriașă mare de foc și oțel asupra garnizoanei poloneze din Westerplatte. În același timp, împotriva celor 182 de ofițeri și soldați polonezi s-au năpustit forțe inamice de 20 de ori mai numeroase (aproape 4 000 de oameni) înarmate cu sute de tunuri, aruncătoare de flăcări și de mine, arme automate. În pofida tuturor previziunilor (experții militari apreciaseră că garnizoana nu putea rezista decît 6-12 ore), luptătorii de pe mica fișie de pămînt, animați de un fierbinte patriotism, au reușit, însă, — deși bombardati de pe apă, pămînt și aer, izolați de restul armatei — să reziste eroic nu numai cîteva ore, ci timp de o săptămînă întreagă. Așa cum o dovedesc și mărturiile unor participanți la evenimentele de acum 30 de ani, dacă rațiuni legate de situația generală de pe front nu ar fi determinat încetarea rezistenței — devenită la un moment dat lipsită de sens —, apărătorii de la Westerplatte ar mai fi putut încă să continue lupta. „Eram hotărîți — îmi spunea unul dintre veteranii acelor lupte — să rezistăm pînă la ultimul cartuș, pînă la ultima picătură de sînge”.

Am vizitat cu multă emoție impresionantul monument de piatră ridicat în memoria apărătorilor de la Westerplatte. Este un prinos binemeritat de recunoștință adus celor care au luptat cu arma în mână împotriva fascismului, un simbol al luptei eroice a întregului popor polonez pentru libertatea și independența țării.

Dirzenia și eroismul luptătorilor de la Westerplatte își găsesc, în prezent, un echivalent — similar ca valoare și semnificație — în munca plină de abnegație a urmașilor acestora, în hotărârea generațiilor de astăzi de a continua și dezvolta mai departe pilda înaintașilor. Locuitorii Gdanskului se mândresc, pe bună dreptate, cu realizările importante pe care le-au obținut în făurirea vieții noi, socialiste. Roadele eforturilor sînt vizibile pretutindeni în orașul care — într-un răstimp extrem de scurt — a renăscut pur și simplu „din propria cenușă”. S-au dobîndit, de asemenea, succese de seamă în crearea unei puternice industrii de construcții navale ca și a altor ramuri industriale, în dezvoltarea construcției de locuințe, în amenajarea turistică a litoralului baltic.

Vizităm Șantierul naval „V. I. Lenin” din Gdansk, unitate fruntașă în industria poloneză de construcții navale, o ramură în general nouă în Polonia. Directorul Șantierelor reface în cîteva cuvinte istoria acestui important obiectiv economic. S-a pornit, după război, de la o bază materială aproape inexistentă (două mici ateliere de reparații). Primul vas, construit în 1948 și purtînd numele muncitorului fruntaș „Soldek”, avea un tonaj de numai 2 500 tone, dar el, și acest lucru este cel mai important, a deschis drumul către realizările de mai tîrziu. Astăzi, Șantierul naval din Gdansk sînt cel mai mare

producător și exportator de nave (în special vase de pescuit) din Polonia, ca și unul dintre cele mai mari din Europa. Pe o suprafață de circa 300 de hectare, se întind cîteva zeci de cale pentru asamblarea vaselor, numeroase ateliere mecanice și hale pentru producția elementelor prefabricate ale carcaselor, toate dotate cu instalații și mașini moderne. Producția anuală a șantierelor este de circa 200 000 tone pe an; în total, în cei 20 de ani care au trecut de la lansarea la apă a lui „Soldek”, s-au construit, aici, circa 510 vase cu o capacitate de 2,5 milioane tone în general, trebuie spus, Polonia dispune, în prezent, de o puternică industrie de construcții navale, organizată în principal în șantierul din Gdansk, Gdynia și Szczecin (specializate, mai ales, în producția de mineraliere, vase de pescuit și cargouri pentru transportul lemnului). În 1968, de pe aceste șantiere au fost lansate vase cu o capacitate totală de 479 000 de tone, ceea ce le situează printre primii 10 mari producători de vase din lume.

Creșterea de frunte a regimului socialist, industria navală poloneză exprimă dezvoltarea generală ascendentă a economiei țării în anii construcției socialiste. Bilanțul pozitiv al acestor ani a fost larg reliefat cu ocazia sărbătoririi, în vara trecută, a celei de a XXV-a aniversări a eliberării Poloniei de sub jugul fascist, punct de pornire pe drumul progresului, al făuririi orînduirii socialiste.

„Nigdy wiecie woiny!” Doar trei cuvinte, simple dar cu profunde semnificații, exprimînd convingerea poporului polonez — ca, de altfel, a tuturor popoarelor lumii — că pacea este indispensabilă progresului material și spiritual al omenirii.

BONN

Toamnă însorită

Cornel Răducanu

Zilele de toamnă însorită, ca în acel sfîrșit de octombrie, cînd mă afluam la Bonn, adaugă valențe nebănuite de culoare și farmec peisajului renan, încărcat cu istorie cavalerescă și poezie romantică, din care, ca o uriașă reverberație, se rostogolește între Köln și Lorelei ecoul armoniilor wagneriene și al rimelor lui Schiller și Heine.

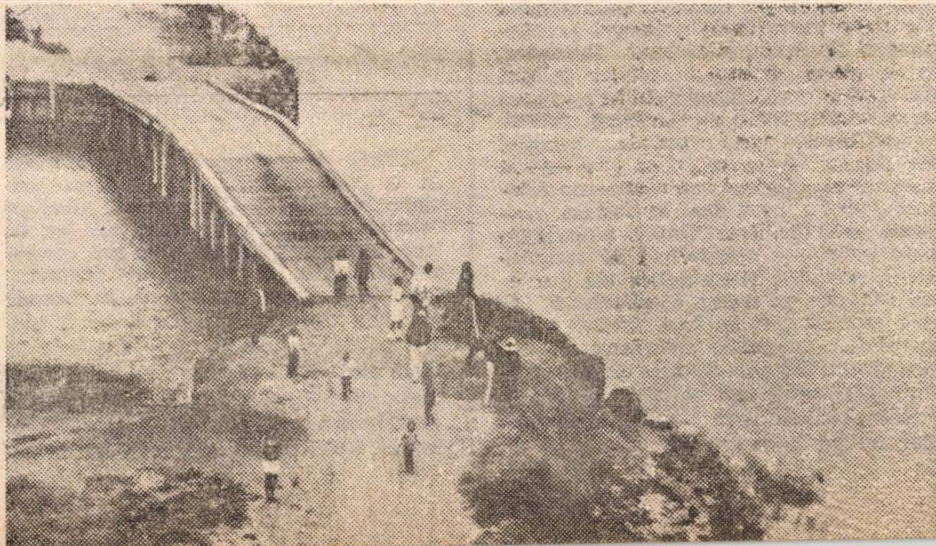
Aici, în centrul mult cîntatei văi a Rinului, la răscrucea dintre un sud al naturii generoase și un nord al industrializării masive, s-a dezvoltat burgul Bonn-ului. Din întreaga salbă de localități înșiruită de-a lungul fluviului, aceasta este așezarea care m-a impresionat cel mai mult sub aspectul efortului reușit în echilibrarea simbiotică a secolelor revoluate cu o contemporaneitate marcată, adesea insistentă.

Din Bonngasse 20, — unde a văzut lumina zilei „titanul”, cel ce avea să semnaleze existența unui tirg banal și pătrundea în patrimoniul universal cu o autoritate ce nu suportă



„Ulster misery” — își intitula revista britanică „The Economist” o amplă cronică a crizei din Irlanda de Nord (Ulster) sau a „suferințelor politice îmbrăcate în haină religioasă” care-i opun pe protestanții majoritari catolicilor minoritari

Chappaquiddik: nou episod tragic în cronică familiei Kennedy. — Senatorul Edward (Ted) Kennedy se prăbușește, în împrejurări tulburi, la volanul automobilului său, de pe un pod de lemn, provocînd moartea tinerei Mary Jo Kopechne. La Washington, un comentator politic constată: „Oricînd va fi cineva care să-l întrebe pe Ted: «Ce-ai făcut cu Mary Jo?»”



conestație —, și pînă spre promenada calmă de pe faleză Rinului, se înalță fără distonanțe supărătoare arhitecturile încercate cu istorie, dar și cu artificii inutile, cu palatele rezidențiale stricte și reci, dar impresionant funcționale ale capitalei politice a R.F.G.

Ne este greu să acceptăm interpretarea ce ne-a fost sugerată, că alegerea Bonnului ar fi fost favorizată doar de amplasarea sa centrală și simbolicele sale antecedente și că, astfel, s-ar fi urmărit o anume extragere a vieții politice vest-germane de sub influențele centrelor financiare (Frankfurt și Hamburg), sau industriale (München și Düsseldorf). În realitate, oricît de scurt ar fi contactul cu animația atît de particulară a orașului — e drept, puternic diferită de aceea a marilor metropole —, aglomerarea de personaje purtînd, distinctiv și cu distincție, servietă-diplomat, nu convinge de loc împotriva eficienței mijloacelor moderne de teleghidare. Căci azi nu există distanțe insurmontabile și, cu deosebire într-o țară puternic dezvoltată, cum este R.F.G., oscilațiile grafice de valori sau contractele economice pe cale de perfectare se fac simțite și resimțite cu mare sensibilitate în capitală, în ciuda trecutului patriarhal și, deocamdată, a lipsei de sedii centrale de bursă sau industrie.

Mă aflam, deci, în acele zile la Bonn, în epicentrul fenomenelor de înnoire politică pe care le-a declanșat rezultatul alegerilor parlamentare din septembrie și care au propulsat în avanscă purtătorii unor aprecieri ce se distingueau printr-un grad sporit de luciditate și realism. Manifestînd tendințe de înțelegere față de cerințele unei largi părți a opiniei publice vest-germane, ca și a celei general-europene, noii locatari ai imobilelor de structură arhitectonică ultramodernă de pe Adenauer-Allee (!!) și străzile adiacente au deschis perspective de eliberare dintr-o stagnare instalată ferm, de mai bine de 20 de ani, în cancelariile ministeriale de la Bonn. Momentului de cotitură potențială, declanșînd în R.F.G. o efervescență politică de masă și comentarii pe tot globul, i-am înregistrat pulsul în convorbirile acordate cu amabilitate de interlocutori calificați, dispuși să contribuie prin „indiscreții posibile“ la înțelegerea din „prima sursă“ a obiectivelor echipei Brandt-Scheel. M-aș referi astfel, cu deosebire, la caracterizarea sintetică făcută de Gerhard Eppler, ministrul social-democrat al cooperării economice, pasajului celui mai controversat, în parlament și în afara lui, a programului guvernamental: „Relațiile Germaniei federale cu țările est-europene trebuie să capete un conținut nou... Guvernul are intenția de a proceda cu seriozitate, etapă cu etapă, pentru înlăturarea obstacolelor. Am în vedere asemenea capitale esențiale pentru R.F.G., ca relațiile cu Uniunea Sovietică, Polonia și Cehoslovacia, domenii în care declarații de renunțare la folosirea forței, sau recunoașterea integrității teritoriale și a unor realități instituite după război, ar fi de extremă utilitate. Într-o conferință general-europeană, idee căreia îi sintem favorabili, abordarea problemei germane fără pregătiri prealabile ar putea crea dificultăți. De aceea, considerăm favorizante orice acțiuni de apropiere între cele două state germane și netezirea unor asperități, de natură a facilita pregătirea generală a unei întîlniri europene. N-aș putea să nu atrag atenția și asupra faptului, esențial pentru înțelegerea situației din R.F.G., că guvernul «micii coaliții» are de depășit în activitatea sa, deopotrivă limitele pe care le impune colaborarea la programul intern cu liber-democrații, cît și, mai ales,

înfruntarea opoziției creștin-democrate, gata să speculeze orice eșec sau, mai ales, să împiedice orice succes în realizarea obiectivelor externe“.

O întîlnire ulterioară la etajul 8 al lui „Lange Eugen“ — poreclă inspirată de numele și statura fostului președinte al Bundestagului, Eugen Gerstenmeier, și acordată noului sediu de lucru al parlamentarilor vest-germani — avea să confirme, de data aceasta din unghiul de vedere al opoziției, limitele de mișcare ale cabinetului, necesitatea stimularii tendințelor pozitive. Astfel, dacă interlocutorul meu amabil, dl Majonica, cunoscut lider creștin-democrat, nu a omis să sublinieze „paternitatea partidului lui Kiesinger față de ideea apropierii de Răsărit“, a considerat, în același timp, util să formuleze „necesitatea unor serioase precauții și garanții, fără de care guvernul vest-german nu se poate angaja în discuții eficace cu partenerii săi“, ceea ce ne permitem să credem că nu poate decît goli de conținut, și în orice caz imobiliza pe termen nedefinit, orice idee, oricît de nobilă ar fi.

Evenimente ulterioare aceluia sfîrșit de toamnă în care mă aflam la Bonn aveau să confirme, în ciuda unor dificultăți și opinii diferite, posibilitatea stabilirii dialogului între R.F.G. și vecinii săi din Răsărit, a normalizării și dezvoltării relațiilor cu țările socialiste, din partea cărora au venit întotdeauna inițiative rezonabile și răspunsuri pozitive la toate acțiunile inspirate de dorința de a se pune capăt stărilor de lucru anacronice de pe continentul european.

Din orasul lui Ludwig van Beethoven, după ani de lipsă de inspirație, au început să se audă primele acorduri de consonanță cu chemările popoarelor europene la înțelegere și securitate pe continent.

ROMA

Neliniști

Cristian Popișteanu

Palatul venetian al dogilor nu poate fi vizitat; în florentina Piață a Signoriei, călătorii regretă a nu avea acces la Galeria Uffizi; în chiar cetatea eternă, muzeul Vaticanului este închis. Sint secvențe-surpriză pe care turiștii le-au înregistrat, în multe rinduri, în lungul drumurilor lor prin Italia. Pe neașteptate, itinerarul atît de rîvnit al artelor frumoase, răspîndite cu dărnice în peninsulă, a intrat în confluență cu o tulburătoare realitate socială care a atras în acest an atenția printr-o impunătoare mișcare revendicativă.

Oricine sosește astăzi în Italia constată cu repeziciune că luptele oamenilor muncii au un caracter național, unitar și general. Este o trăsătură primordială, care conferă deosebită forță acestei mișcări revendicative, exprimînd, în același timp, lărgimea și profunzimea ei de masă. Interesul activ, combativitatea cu

care italienii participă la viața socială și politică a țării exprimă, desigur, dorința lor ca ascensiunea economică să nu stagneze și, în același timp, să se țină seama de cota-parte pe care fiecare o aduce la munca societății.

Nu este nevoie de statistici — care-ți sint deseori citate cînd stai de vorbă cu diferiți interlocutori italieni — pentru a percepe amploarea desfășurării revendicărilor de pe „frontul muncii“, expresie uzitată cu precădere în această toamnă. O imagine atotcuprinzătoare am avut-o la Roma, surprinzînd imensa adunare din Piazza del Popolo în ziua grevei generale din 19 noiembrie. Uriașul fluviu al manifestanților de pe Via Nazionale sau mingul din Piazza Venezia sint alte mărturii la fel de impunătoare.

Panoramical mișcărilor sociale este impresionant cînd afli că greva din 19 noiembrie a fost cea de a patra grevă generală din ultimii doi ani, că ea a cuprins, la chemarea tuturor centrelor sindicale — C.G.I.L., C.I.S.L., U.I.L. — aproape 20 de milioane de oameni ai muncii. Iar faptul că nu numai întreaga industrie — nici măcar concernul FIAT nu mai constituie acea enclavă la adăpost de bălăile sociale — dar și agricultura, comerțul, învățămîntul, funcționarii de stat au fost înglobați în spectrul vast al mișcărilor revendicative, dă o pondere cu semnificații sporite tabloului social extrem de fluid.

Faptul că, vorbind cu oamenii, afli că nu este vorba doar de contractele colective, ci și de scara mereu urcătoare a frustrării, nu numai de migrația sud-nord dar și de aspectele birocratismului paralizant, nu numai de șomajul persistent ci și de inflația continuă, întărește contururile aceluiași tablou. Dacă reflectezi la cele văzute peste zi sau ascultate în trenurile cu care călătorești noaptea — de la Milano la Florență m-am aflat în același vagon cu un grup de tineri muncitori de la FIAT, iar de la Roma la Napoli am împărțit compartimentul cu cîțiva lucrători care veneau din R.F.G. să-și vadă familiile — și se impune o simptomatologie generală. Într-o configurație politică extrem de complicată (numai în rîndul partidului de guvernămînt democrat-creștin sălășluiesc 7—8 curențe), acestea sint exigențele principale cu care sint confruntate partidele.

Dacă pentru partidele de coloratură de centru-stînga (creștin-democrații, social-democrații, socialiști, republicani) soluțiile sint deseori încerte (editorialistul ziarului „Le Monde“ aprecia după ultima grevă generală că „toate partidele politice ale majorității guvernamentale suportă de fapt și de drept responsabilitatea actualei situații. Programul de centru-stînga, care la origine enumera o serie de reforme, a rămas prea adesea enunțativ sau neîndeplinit“), Partidul Comunist militează în mod consecvent pentru acea înnoire socială și economică menită să dea satisfacție reală și trainică revendicărilor de masă, înnoire care reclamă, la rîndul său, o formulă politică nouă.

Dacă problematica internă a predominat întregul an în preocupările italienilor, am avut, totuși, posibilitatea unor dialoguri și în legătură cu viața internațională. Cel pe care-l rezum acum l-am avut în întîlnirea cu profesorul Altiero Spinelli, personalitate binecunoscută a publicisticii europene, conducătorul Institutului de studii internaționale din Roma.

Subiectul major pe care l-am abordat a fost securitatea europeană, subiect asupra căruia prof. Spinelli a concen-

trat, de cîțiva ani, multe din activitățile domniei-sale.

După ce mi-a evocat interesul trezit și în cercurile universitare și politice italiene de acțiunile țării noastre dedicate promovării cooperării intracontinentale, prof. Spinelli mi-a spus: „Securitatea europeană este nu o problemă, ci un complex de probleme care concentrează în ele principalele date ale evoluției de pe acest continent — și într-o măsură și din alte zone — din ultimele trei decenii. Astfel încît orice cercetare a securității europene pripită sau unilaterală, este fie imposibilă, fie ineficientă. Ar fi naiv ori simplist să creadă cineva că o dezvoltare vertiginoasă și amplă, petrecută pe arena europeană timp de 30 de ani, poate fi cuprinsă într-o formulă oarecare“.

Prof. Spinelli a ținut să sublinieze că ideea conferinței sau, mai bine zis, a conferințelor europene consacrate securității este salutară și necesită o temeinică pregătire și o afirmare constructivă. Principalul — a declarat el — sînt relațiile dintre statele europene care, pentru a garanta securitatea fiecăruia și a tuturor, trebuie să fie cît mai intense — pe plan economic, cultural, politic — ceea ce înseamnă că trebuie să fie normale.

După ce ai cunoscut fie și un segment din neliștitul an 1969, părăsești Italia cu convingerea că oamenii acestor pămînturi, care odinioară au făurit culmi ale artei și frumosului, care în secolul nostru au trăit tragedia fascismului și drama războiului cu atîta bărbăție, care au depus inventivitate și strălucire pe laurii culturii și economiei contemporane, au capacitatea și forța de a cuceri ceea ce doresc cu atîta intensitate.

Cred că o asemenea convingere este cea mai bună urare pe care le-ar putea-o adresa un călător străin la acest „Capodanno 1970“.

BELGRAD

Vot deliberativ

Eugen Pop

Ca trimis special al revistei „Lumea“ la Belgrad, am asistat, în martie, la cel de-al IX-lea Congres al Uniunii Comunistilor din Iugoslavia. După terminarea Congresului, la redacția revistei „Medunarodna Politika“ al cărei oaspete eram, am fost întrebat ce anume mi-a reținut atenția, în mod deosebit, la marele for al vieții politice din Iugoslavia. Am răspuns — iar acum, repetarea întrebării îmi prilejuieste aceleași reflecții — că, după părerea mea, caracteristica dominantă a Congresului a fost comunicarea vie, sesizabilă pentru orice observator, între cei care participau la acest mare eveniment politic în sala Palatului Sindicatelor și cei care

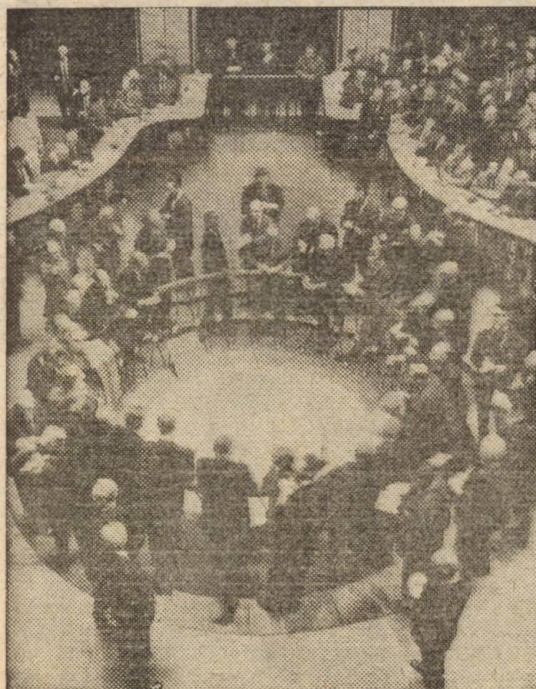
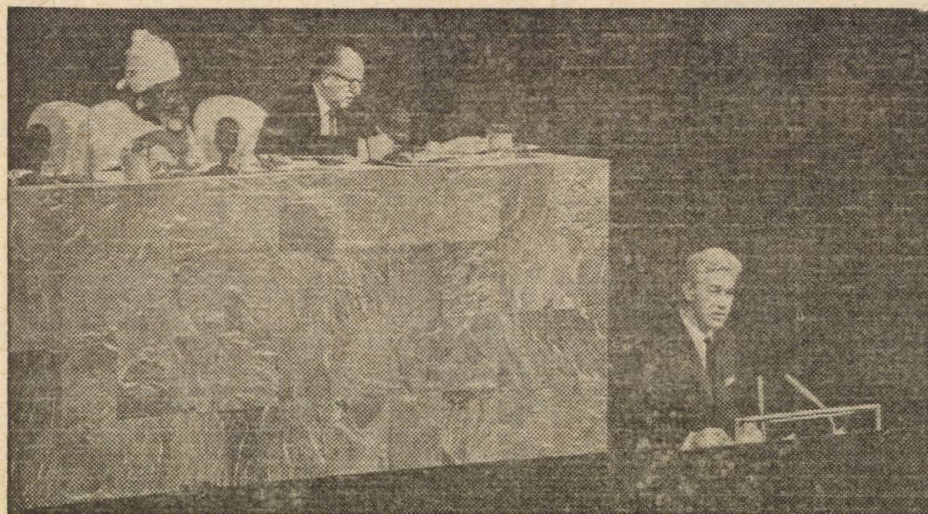
Președintele Nicolae Ceaușescu vizitează Iranul (1—6 septembrie). Șahinșahul Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr se adresează înaltului oaspete român, cu cuvintele: „Avem astăzi onoarea de a vă primi în calitate de dumneavoastră de președinte al unei țări tinere, dinamice și prospere, însă dumneavoastră ne aduceți totodată mărturia continuității unei prietenii istorice de mai multe ori seculare“

Președintele federal al Austriei, Franz Jonas, — în România (11—17 septembrie). Președintele Nicolae Ceaușescu apreciază relațiile româno-austriece ca un „exemplu de colaborare fructuoasă între țări cu regimuri social-politice diferite“



Moment de tensiune în Orientul Apropiat. La Ierusalim — moscheea Al Aksa („Îndepărtată“ — față de Mecca) — celebru lăcaș al cultului musulman — cade pradă unui incendiu provocat (21 august). Secretarul general al Națiunilor Unite, U Thant, declară: „Este vorba de o problemă care provoacă Națiunilor Unite și întregii omeniri o îngrijorare a cărei gravitate trebuie să dea de gîndit“

New York — a treia marți a lunii septembrie; se deschid lucrările celei de-a 24 sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. Pe ordinea de zi: peste 100 de probleme. În sală: 126 de state. Securitatea internațională, Europa, dezarmarea și problemele dezvoltării — mobilizează atenția generală. Delegația română, condusă de ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu, desfășoară o rodnică și apreciată activitate. Un consens general: de respectarea de către toate statele a principiilor fundamentale ale Cartei O.N.U. depind înseși eficacitatea și vitalitatea Organizației. Un adevăr simplu: O.N.U. nu poate fi mai bună decât membrii ei



Pekin: la 11 septembrie, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., Alexei Kosighin, se întâlnește cu premierul Ciu En-lai. La 20 octombrie încep, în capitala R. P. Chineze, convorbiri sovieto-chineze privind relațiile dintre cele două țări

Fiecare deviză cu deviza sa! Marca vest-germană: „Veșică și pentru totdeauna”... până la revalorizare. Francul după devalorizare: „slăbit dar însărcinat” — până la... Între timp, febră la bursă

luau parte la el în mod indirect, dar totuși cu vot deliberativ. Era evident și pentru mine, și pentru alți ziariști străini, că din cuvântările, discuțiile și confruntările de opinii răzbateau labirintoasele activități anterioare, necesare pentru sinteza politică pe care avea să o elaboreze Congresul. Nu numai masa comunistilor, dar și cele mai diferite sectoare ale opiniei publice iugoslave participaseră la pregătirea acestui eveniment. Anvergura acestor pregătiri se explica nu numai prin faptul că ele marcau și cea de-a 50-a aniversare a Uniunii Comunistilor din Iugoslavia, dar, în primul rând, printr-unul din obiectivele centrale pe care și-l propusese Congresul: analiza activităților complexe ale construcției socialiste prin prisma cerințelor vitale ale unui progres neîntrerupt.

Acest obiectiv — verificare a modului cum s-au îndeplinit sarcinile politice pe o perioadă mai îndelungată — nici nu se poate atinge — îmi spuneau tovarășii iugoslavi — decât printr-o sistematică și cuprinzătoare dezbateră pe scară națională, a unor probleme generale, cum ar fi, de pildă, cele ale modernizării producției sau ale activității politico-ideologice, în urma reorganizării U.C.I. Un delegat din Belgrad — cadru universitar — mi-a vorbit pe larg despre discuțiile, uneori foarte aprinse, care au avut loc, de pildă, în legătură cu problemele investițiilor în economie. „În cadrul acestei confruntări de idei au fost combătute păreri potrivit cărora singura cale de modernizare a economiei ar fi construirea de noi întreprinderi. Noi trebuie să avem în vedere și o serie de alte căi, mai puțin comode, dar totuși economicoase și eficiente. Mă refer la posibilitățile de creștere a productivității în întreprinderile existente, de valorificare mai eficientă a tuturor resurselor noastre naționale”.

Cele relatate de interlocutorul meu mi-au apărut ca unul din elementele esențiale ale preocupărilor generale prezente în tematica economică a Congresului. Raportul președintelui Iosip Broz Tito a pus un accent deosebit pe dezvoltarea unei economii intensive, pe modificările calitative impuse de introducerea neîncetată, în industrie și agricultură, a cuceririlor revoluției tehnico-științifice. Din acest unghi au fost abordate și o serie de probleme ale dezvoltării economiei naționale, inclusiv cele privind competitivitatea produselor iugoslave în contextul diviziunii internaționale a muncii. Asemenea probleme de importanță națională constituiesc mai înainte obiectul unor discuții publice de amploare. În fața Congresului au fost evocate momente importante ale acestor dezbateri reflectând baza de masă a opiniilor exprimate în favoarea celor mai raționale puncte de vedere privind progresul economic.

Consolidarea unei economii naționale unitare și rolul hotărîtor al comunistilor în aplicarea măsurilor stabilite în acest scop de U.C.I. au stat în centrul atenției și la congresele organizațiilor de partid din republici, care au precedat Congresul al IX-lea. Într-o convorbire pe care am avut-o cu tovarășul Niaz Dizdarevici, membru în Biroul Executiv al Prezidiului U.C.I., domnia sa sublinia, ca un element nou al evenimentelor politice dinaintea Congresului, faptul că, la congresele pe republici, au fost dezbătute pentru prima oară și liniile directoare ale politicii externe promovate de Iugoslavia. A fost reafirmată convingerea comunistilor iugoslavi că, în raporturile internaționale, un progres real, efectiv nu poate fi obținut decât pornindu-se de la

principiile independenței și egalității în drepturi, de la recunoașterea efectivă a acestor principii în dialogul asupra problemelor care privesc mișcarea comunistă internațională sau raporturilor între state. Cîteva intervenții pe care le-am ascultat în comisia Congresului pentru problemele internaționale au reflectat înalta responsabilitate cu care au fost formulate mandatele delegaților în problemele politice internaționale. Vorbitorii pe care i-am ascultat au avut în expunerile lor și pasaje, aproape cu caracter de proces-verbal, cuprinzînd poziții de principiu și propuneri ale organizațiilor de partid în domenii variate; de la marile probleme ale securității internaționale, pînă la metodele folosite de parlamentul iugoslav pentru dezvoltarea relațiilor externe ale țării.

La două luni după Congresul U.C.I., într-un interviu acordat revistei noastre, Milentie Popovici, președintele Skupștinei Federale a Iugoslaviei, releva efectele stimulatorii ale hotărîrilor Congresului U.C.I. asupra întregii activități desfășurate de Parlamentul țării. Printre altele, Milentie Popovici s-a referit la acțiunile multidirecționate întreprinse de Iugoslavia pentru explorarea celor mai variate căi care pot duce la dezvoltarea contactelor internaționale în scopul asigurării unui climat de încredere între popoare. „Căci numai într-un asemenea climat — spunea domnia-sa — lumea contemporană va putea fi o lume a unei păci durabile”. În acest cadru de preocupări se plasează, după opiniile președintelui Skupștinei Federale, dezvoltarea cooperării intereuropene, întărirea securității pe continentul nostru fiind apreciată și în documentele celui de-al IX-lea Congres al U.C.I. ca una din formele principale de impulsare a colaborării internaționale generale.

Iată, așadar, cîteva notații despre Congresul U.C.I., la care atenția mi-a fost reținută în mod deosebit nu de un fapt sau de un moment al dezbatelor lui, ci de *spiritul evenimentului*, la care se poate spune că a participat întreaga Iugoslavia.

NEW DELHI

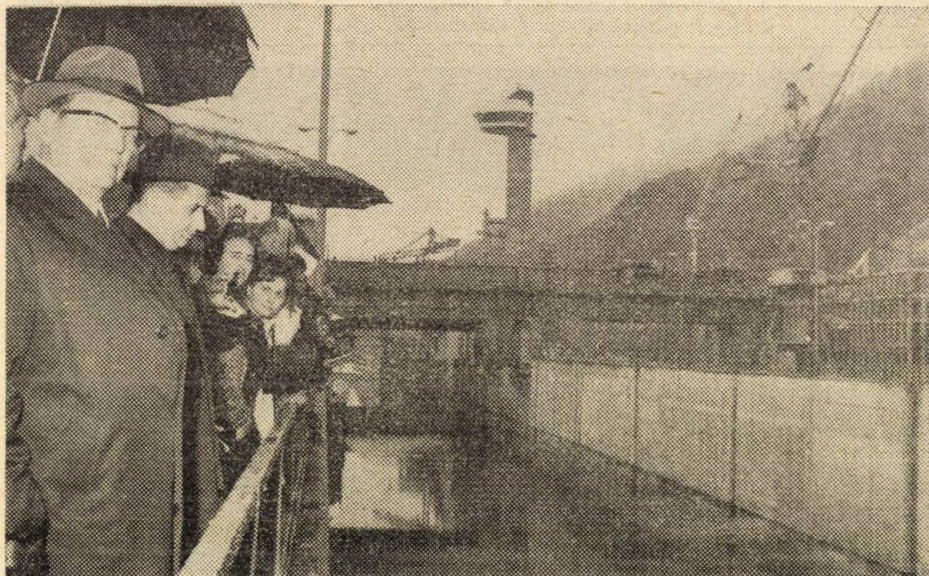
Oameni și timp

Radu Budeanu

Avînd prilejul unic de a parcurge mii de kilometri, de la Cimpia Indogangetică și pînă în sud, pe coastele Mării Arabiei, am putut acumula, fără dificultate, aparent cele mai imposibile de acomodat imagini, mai toate confluente subteran și explicînd la suprafață ce caută India astăzi, ce drumuri își taie și încotro duc ele în mod firesc.

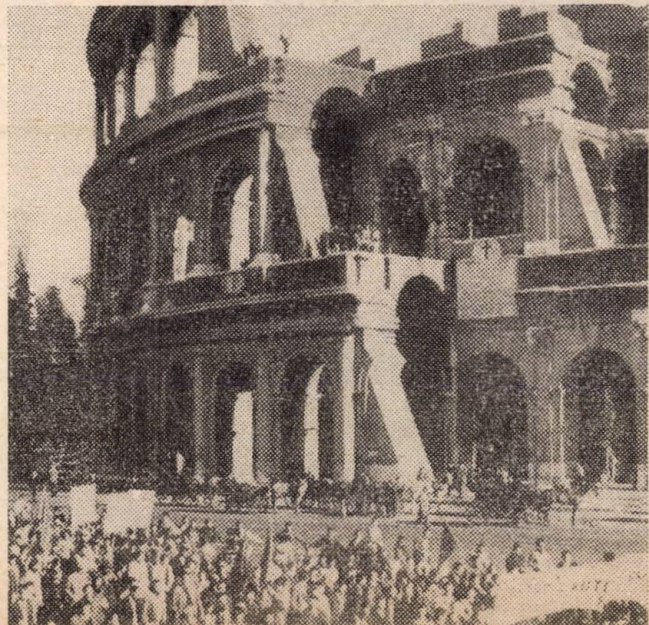


Porțile de Fier — înalt simbol al bunelor relații și prieteniei româno-iugoslave. În acest cadru, întâlnirea (20 septembrie) dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito capătă întreaga ei semnificație. „Discuțiile noastre — declară tovarășul Ceaușescu — au fost discuții dintre oameni animați de dorința de a asigura colaborarea dintre state și dintre popoare, de a asigura dezvoltarea liberă și socialistă în țările lor”

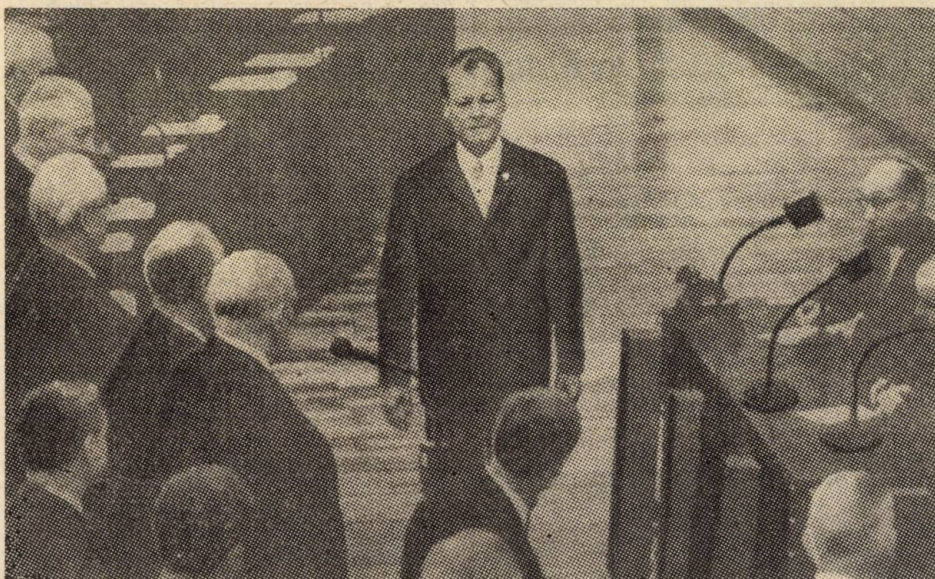


Președintele Finlandei, Urho Kekkonen, declară cu prilejul vizitei sale în România (22—26 septembrie): „A sosit timpul să se ia măsuri pentru crearea unui sistem de pace european, bazat pe tratate între state și pe prevederile Dreptului Internațional”

„Italia socială” — sau țara celor mai multe greve și proteste de masă. În publicațiile internaționale se repetă cu obsedantă consecvență un titlu: „Lunga vară fierbinte italiană”



Ziua „M” sau a „Moratoriului” pentru Vietnam în S.U.A. (15 octombrie). Moment impresionant al luptei împotriva agresiunii americane. „O majoritate covârșitoare a americanilor se opune oricărei tărăgănări, indiferent de motiv. Opinia publică americană cere ca implicarea Statelor Unite (în Vietnam) să se încheie fără amănare”. (Mike Mansfield, liderul majorității democratice în Senat)



Primul cancelar social-democrat al R.F.G., Willy Brandt, apare în fața noului Bundestag (21 octombrie). După 20 de ani, creștin-democrații părăsesc fotoliile ministeriale pentru a ocupa băncile puțin comode ale opoziției. Willy Brandt declară: „Sintem gata ca, împreună cu toate statele care doresc, să facem schimb de declarații, sancționate din punct de vedere juridic de Dreptul Internațional, pentru renunțarea la război ca mijloc al politicii”



Olof Palme: Mai întâi, social-democrații l-au ales președinte (în locul lui Tage Erlander). Apoi, a devenit premier (14 octombrie). Și declară: „Societatea noastră de bună stare are o mie de lacune. Sarcina noastră e imensă”

Foamea, mizeria și bolile de tot felul, menținute ca un destin în umbra colosalelor edificii, au compus în India, de-a lungul secolelor, o vastă și tragică frescă. Pașnica ambiție de a zdrobi aceste bezne, pusă în faptă de urmașii lui Gandhi, Nehru și a altor alte minți luminate, a fost suficientă pentru a aprinde acea reacție instantanee și unificatoare printre foștii robi, claustrați pînă nu de mult în feude, separați intangibil de zeci de limbi, sau minăți de stăpînitorii locali, a căror ereditate capricioasă întrezărea cu greu limita momentului.

Un barcagiu, adolescent, din golful Bombayului, rămînînd în fața „Porții Indiei” se lasă sincer contaminat de extazul nostru turistic, dar punctează convorbirea cu relatări despre ultima reuniune a lucrătorilor portuari, ținută în sprijinul naționalizării bancare. Șoferul taximetrist din New Delhi, pe care i-am oprit după o lungă traversare a orașului în dreptul Observatorului Astronomic, îmi traduce una din lozincile reformelor democratice afișate nu departe. Un agricultor din Misore mă întreabă cîte tractoare există în România și în cît timp s-au produs. În sfîrșit, un septuagenar din Agra, aparent prizonier al unor impenetrabile reverii, îmi contrazice impresia și îmi explică cu ce se ocupă nepotul său, cercetător într-un nou institut științific.

În fond, ce reprezintă acești oameni, anonimi, dacă nu accentele unei hărți umane conectate la hotărîrea marilor împliniri? Împliniri care se leagă de vremea notă pătrunsă sub pădurea de coloane a parlamentului din New Delhi, acolo unde trecutul și viitorul vor trebui să se așeze în aceeași ecuație politică, cu rezultatul — piine, case, școli.

Ce și-au dorit, nesperînd, pâlmașii Taj Mahalului, ai urbelor mai vechi și ai întinselor ogoare, bătrînii sau tinerii de azi ai Indiei le consideră drepturi inalienabile. Iată o rațiune, cu un coeficient de masă, care, aplicată la acea continuitate spirituală a Indiei, îmi aduce pe buze veșnicul gînd al lui Tagore: „Am vîrsta tuturor; ce-mi pasă dacă îmi încărunțește părul?”...

Aș spune că India, dorind să scape de moștenirea tristătoare a trecutului colonial, se luptă, de loc paradoxal și cu obstacolele prezentului. Împotriva moștenirii coloniale, ca și a tradiționalismului rigid și de multe ori vehement al aceluia strat social cu nostalgii feudale (dar permeabil la „sugestiile” capitalului privat mai nou) se consumă în această țară, largă cît un continent, o profundă și ascuțită luptă. De aceea, aflîndu-mă la Delhi, în fața unei manifestații populare care își imbogățea, la fiecare pas rîndurile scandînd numele primului ministru, am putut întui dimensiunile reale ale acestei acțiuni. „Apatia” poporului indian, prefabricată de teoreticieni cu o orientare politică pe care nu mai trebuie s-o numim, era încă o dată dezmințită de tangajul mulțimii care își exprima sprijinul față de inițiativele politice progresiste.

Între stînga și dreapta, între rațiunea politică în sprijinul poporului și rezistența în sprijinul unei infime minorități se consumă astăzi în India cea mai acută și mai clarificatoare confruntare.

Anul 1969 va însemna în India nu un timp aparte, ci treapta unei altitudini politice. De la acest punct, timpul trece, cu toată forța sa, prin oameni și nu pe lingă ei.

Președintele Nicolae Ceaușescu face o vizită oficială în India (10—19 octombrie). „Bunele relații dintre popoarele noastre — declară președintele Nicolae Ceaușescu — sînt rezultatul nemijlocit al faptului că ele se întemeiază pe stimă și încredere mutuală, pe respectarea independenței și suveranității naționale, egalitate în drepturi și neamestec în treburile interne, pe avantaj reciproc”

BUDAPESTA

Dialoguri economice

Alexandru Pintea

„Pentru noi, presa constituie o primă și principală sursă de informare, cercetare, cunoaștere și colaborare” — remarca recent cunoscutul economist ungar Jozsef Bongar, președintele Consiliului științific de economie mondială, înființat de curînd la Budapesta. Aceeași idee, a contribuției reale și eficiente pe care presa o poate aduce la dezvoltarea colaborării între state, a întrunit, de altfel, și acordul unanim al participanților la colocviul organizat în acest an, în luna octombrie la Budapesta. Aproape 50 de ziariști, reprezentanți ai unor mari ziare, posturi de radio și agenții europene din 18 țări și-au dat atunci întâlnire în capitala ungară, pentru a dezbate tema „Ziariștii și colaborarea economică europeană”.

Dezbatările au relevat în mod deosebit rolul legăturilor economice bilaterale și al colaborării economice multilaterale în crearea unui climat de pace și securitate în Europa. Acest lucru este impus — au fost de acord cei mai mulți dintre participanții la colocviu — nu numai de actuala etapă a dezvoltării economice și tehnice mondiale, a diviziunii internaționale a muncii, ci și de necesitatea stabilirii, pe această bază, a unor relații pașnice, de bună vecinătate și înțelegere reciprocă, între țările continentului nostru.

„Dezvoltarea colaborării economice slujește păcii și securității europene — afirma șeful guvernului ungar, Jenő Fock, la o întâlnire cu ziariștii francezi. Tocmai de aceea, noi ne pronunțăm pentru dezvoltarea largă a cooperării cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială, spre avantajul reciproc”. Referindu-se, de asemenea, la relațiile economice internaționale ale Ungariei, ministrul maghiar al comerțului exterior, dr. Biro Jozsef, declara unor ziariști canadieni: „În ceea ce ne privește, sîntem pentru dezvoltarea largă a cooperării economice reciproc avantajoase cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor social-politică”.

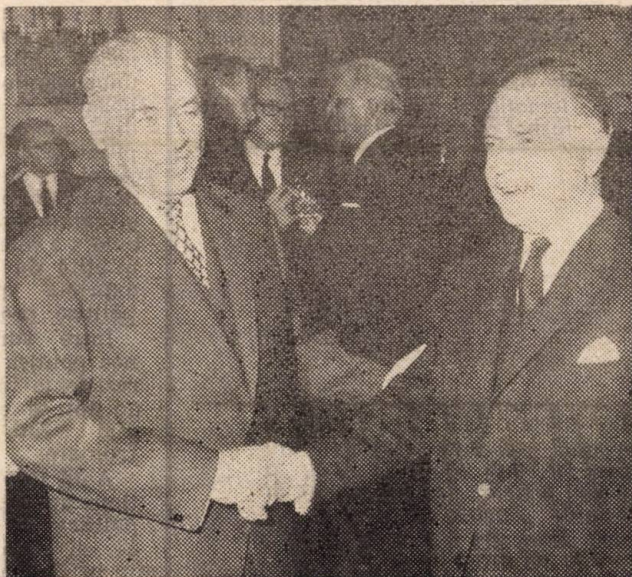
Așa cum se știe, R. P. Ungară acordă o deosebită atenție dezvoltării relațiilor și colaborării economice cu celelalte țări socialiste, în primul rînd, în cadrul C.A.E.R. Cu Uniunea Sovietică, principalul partener comercial, au fost încheiate recent noi acorduri de cooperare în domeniul fabricării aluminiului (Ungaria posedă cele mai mari rezerve de bauxită din Europa). O colaborare fructuoasă se desfășoară și între Ungaria și Bulgaria. A fost încheiat, un nou acord ungaro-polon privind lărgirea substanțială a cooperării industriale între cele două țări în domeniul



„Tripticul” de la Brighton: laburiștii, conservatorii și liberalii își fin, succesiv, conferințele naționale. Laburiștii sînt nevoiți să facă față la 360 de rezoluții înscrise pe ordinea de zi; fraternizează intonînd cîntece tradiționale, dar nu se pun de acord asupra politicii de „austeritate” și a aderării la Piața comună



Premierul român Ion Gheorghe Maurer conferă, la Bruxelles, cu omologul său Gaston Eyskens (21—25 octombrie). Vizita primului ministru român în Belgia constă în rapoarturi constante și amicale existente de mulți ani între cele două țări

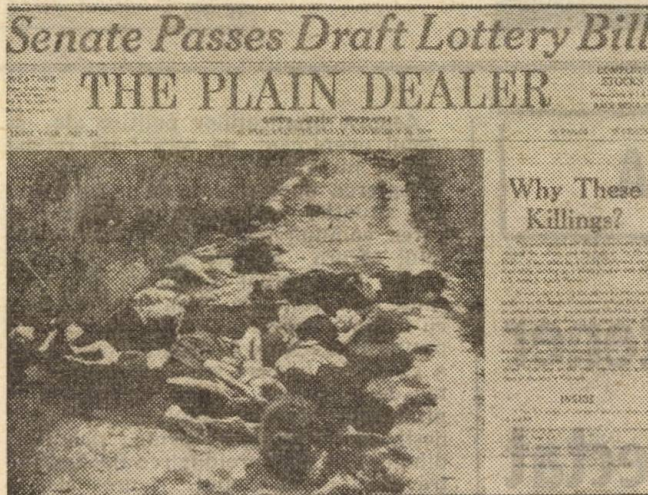


construcției mijloacelor de transport. În ce privește relațiile cu România, dezvoltarea colaborării economice între cele două țări se reflectă și în îndeplinirea prevederilor protocolului schimburilor de mărfuri pe anul 1969. Conform acestui protocol, volumul schimburilor a crescut în acest an cu 12,5 la sută față de anul 1968. Printre altele, s-a dublat volumul schimburilor la sortimentele de bunuri de consum, iar schimbul reciproc de mașini și utilaje a crescut aproape de 14 ori.

Se dezvoltă, totodată, relațiile economice ale Ungariei cu diverse alte țări din Europa și din alte continente. Numai anul trecut — după cum declara ministrul comerțului exterior ungar — s-au încheiat 28 de acorduri de cooperare între o serie de întreprinderi ungare și firme vest-europene. Cele mai importante se referă la firme din Austria, Franța, R.F.G., Anglia, Italia, Suedia. Uzina constructoare de vagoane „Győr” de pildă, fabrică, în colaborare cu firmele „M.A.N.” și „Renault”, motoare Diesel pentru autobuze. Împreună cu firme franceze, întreprinderile de specialitate maghiare colaborează la producerea turbogeneratoarelor și a cablurilor telefonice. De asemenea, împreună cu firma suedeză „Ericson”, Ungaria cooperează în domeniul construcțiilor de centrale telefonice moderne, cu firme din Republica Federală a Germaniei în domeniul construcțiilor de containere, iar cu firme engleze — în domeniul fabricării transformatoarelor grele. O dezvoltare rapidă au cunoscut, în ultimii ani, legăturile comerciale ungare-italiene. Astăzi, Italia a devenit cel mai important dintre partenerii comerciali occidentali ai Ungariei, ocupînd primul loc în ce privește volumul schimburilor comerciale, înaintea R.F.G., Austriei, Angliei, Franței.

În ultimele săptămîni, presa ungară a relatat despre semnarea unor noi acorduri de colaborare economică între Ungaria și diverse alte țări europene: Italia și Suedia, Franța și Spania, Olanda și Austria, R. F. a Germaniei și Anglia. Comentînd încheierea acestor acorduri, revista economică „Figyelő” sublinia că „lărgirea formelor și posibilităților de colaborare economică constituie o expresie a eforturilor depuse în vederea dezvoltării multilaterale a cooperării Ungariei cu toate țările, o cooperare reciproc avantajoasă, care servește cauzei păcii și securității europene”. În același sens, referindu-se la propunerea de includere pe ordinea de zi a viitoarei conferințe europene a celor două puncte elaborate la Consfătuirea de la Praga a miniștrilor de externe ai țărilor socialiste participante la Tratatul de la Varșovia, ziarul „Magyar Nemzet” arăta că aceste propuneri izvorăsc din „înseși realitățile zilelor noastre, din întreaga evoluție a relațiilor dintre statele europene”. Legăturile bi și multilaterale pe plan comercial, economic și tehnic, științific și cultural — remarcă și celelalte ziare ungare — favorizează apropierea între state, înțelegerea, dezvoltarea unor relații normale de bună vecinătate. Într-un articol consacrat dezvoltării legăturilor economice ale Ungariei, „Magyar Nemzet” sublinia, că aceste legături au la bază „respectarea principiilor independenței și suveranității naționale, a egalității în drepturi și avantajului reciproc, dorința statului ungar de a dezvolta și pe această cale o mai bună cunoaștere, înțelegere și prietenie cu toate țările lumii”.

Praga — Consfătuirea miniștrilor de externe ai statelor participante la Tratatul de la Varșovia (30—31 octombrie). Documentul adoptat propune pentru conferința general-europeană două puncte la ordinea de zi: nerecurgerea la forță ori la amenințarea cu forță în raporturile între state și dezvoltarea relațiilor economice și tehnico-științifice între țările Europene. Pentru majoritatea observatorilor, apare clar că ideea conferinței trece din stadiul dezideratelor în cel al p egătirii ei concrete

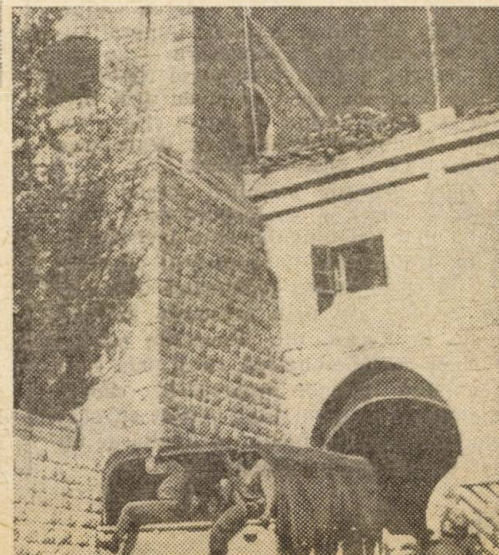


Intr-o localitate cu nume de floare, Song My, cîțiva militari americani prîmesc un ordin: „Ucide ceea ce mișcă, incendiază ceea ce nu mișcă”. Ordinul s-a executat



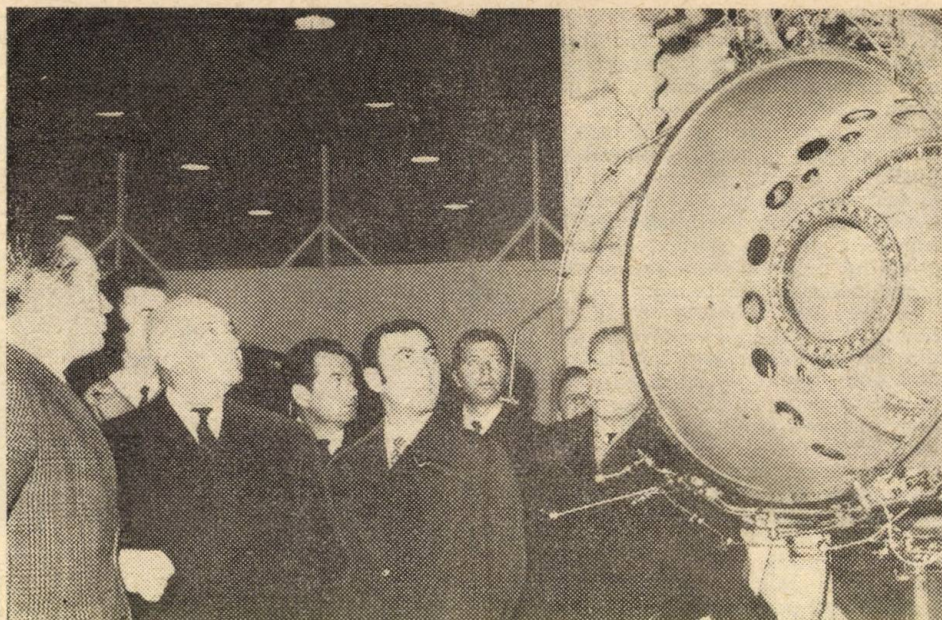
O reîntîlnire, de data aceasta la București: Ion Gheorghe Maurer — Piet de Jong (27—30 octombrie). Premierul olandez și-a exprimat satisfacția de a cunoaște mai bine „ideile și experiența României”. La expoziția națională — EREN 69 — d-sa declara: „Am rămas cu reflexe de vechi marinar. Mă interesează, mă pasionează mașinile. În timpul războiului, viața mea, succesul misiunilor care-mi erau încredințate, depindeau deseori de mașinile de care dispuneam. Dacă laud calitatea celor pe care le-am văzut la expoziția dv. o fac cu ochi de cunoscător...”

Liban — Pe fondul unei crize guvernamentale prelungite, izbucnesc ciocniri între forțele armate naționale și formațiile de comando palestiniene. Atitudinea față de organizațiile palestiniene devine unul din principalele subiecte politice din Orientul Apropiat





La Haga — consiliu comunitar. „Cei șase” declară că Piața comună este „exact” în pragul definitivării ei, dar admit necesitatea unui „compromis”. În esență, vechile poziții se mențin. Cu alte cuvinte : nimic nou pe fronturile „comunitare” ale Europei de vest.



Primul ministru român Ion Gheorghe Maurer în Anglia (24—29 noiembrie). Vizită la uzinele „Rolls Royce”, din Derby. „The Times” despre vizită : aceasta „va da un nou impuls dezvoltării remarcabil de rapide, în ultimii ani, a relațiilor dintre Anglia și România

LONDRA

Un partener respectat

Mihai Matei

Poate fi apreciat ca un fenomen consumat în perioada recentă — stabilirea, pentru prima dată în istoria celor două țări, a unor relații constant aprofundate și cuprinzătoare între România și Marea Britanie. Un ansamblu de factori — dintre care voi enumera politica de dezvoltare a relațiilor cu toate țările lumii dusă de România socialistă, interesul sporit al Angliei pentru găsirea de noi parteneri în vederea schimburilor, precum și acțiunea imperativului contemporan al cooperării — au dus la crearea acestor fructuoase raporturi între două țări care, în ciuda unor prime contacte datînd de acum câteva secole, rămîneau separate de depărtarea geografică și destinul istoric.

Dacă procesul stabilirii acestei rețele de relații se eșalonează pe o perioadă mai îndelungată, anul încheiat acum, 1969, poate fi identificat ca decisiv în cristalizarea legăturilor bilaterale, decisiv atît prin creșterile înregistrate în fiecare din domeniile schimburilor româno-engleze, cît și prin consemnarea acestor progrese în cadrul dialogului la nivel înalt purtat cu ocazia primei vizite făcute în Anglia de un șef al guvernului român.

Asupra implicațiilor politice ale acestui eveniment, pe care l-am relatat recent, nu voi insista ; descoperindu-și apropierea unor puncte de vedere asupra situației internaționale și preocuparea comună pentru soarta continentului cărora ambele țări îi aparțin, părțile au efectuat consultări de o utilitate incontestabilă. Ceea ce aș sublinia cu această ocazie este cordialitatea, cu puține precedente în tradiția temperată a gazdelor, în care s-a desfășurat vizita ; de asemenea, interesul pentru opiniile și experiența diplomației românești, materializat — pentru privitorii din afară — prin prelungirea fiecărei întrevederi peste timpul riguros alocat. Este vorba despre interesul prezent și în paginile presei — de pildă, atunci cînd un editorial din „Guardian” exprimă nu numai dorința de a obține de la oaspeți clarificarea unor probleme de actualitate, dar și admirația pentru originalitatea creatoare a politicii românești.

Un tur de orizont efectuat în acele cinci zile cu un coleg englez ne ilustra, cu manifestări concrete, conținutul expresiei „relații multilaterale”. Relații economice : firme engleze pentru care România este unul dintre principalii parteneri de afaceri. Relații culturale : chiar în zilele vizitei, pianistul român Radu Lupu, premiat tot în acest an, printr-o decizie unanimă a juriului concursului de la Leeds, cucerea aplauzele publicului și aprecierile cronicarilor (în „Daily Telegraph”, în „Times”). Apoi, numărul în creștere al turiștilor englezi doritori să ne cunoască țara ; sau aprecierile cîștigate de sportivii români pe acele prestigioase arene care se numesc Wimbledon și Wembley. Atîtea expresii concrete ale „relațiilor multilaterale”.

În cadrul acelei reevaluări a Europei pe care o întreprinde Anglia contemporană, România socialistă se impune, prin politica sa principală, prin valorile materiale și culturale pe care le poate schimba, ca un partener demn de respect. Adîncirea relațiilor între țara noastră și insula care a dat civilizației atîția creatori s-a dovedit, de acum, a fi în avantajul reciproc. Este, fără îndoială, motivul pentru care, în

declarația făcută revistei noastre, ministrul de externe Stewart își afirmă convingerea că îmbunătățirea relațiilor bilaterale „nu poate decît să aducă o contribuție pozitivă într-o perspectivă internațională mai cuprinzătoare”. Este, de asemenea, motivul pentru care la încheierea vizitei din noiembrie a înalților oaspeți români, unul din cele mai importante cotidiane britanice aprecia : „Este o veste bună aceea că Dl Wilson va vizita România”.

BRUXELLES

Dileme „în 6” și „în 15”

Florica Șelmaru

De la aeroportul Melsbroeck spre Bruxelles, distanța pare cu atît mai mare cît o bună bucată de vreme autostrada străbate spații deschise, animate doar de goana mașinilor pe dubla panglică de asfalt. Singuratic, ansamblul de clădiri în care este instalat consiliul atlantic nu ar atrage atenția proaspătului sosit, grăbit să ajungă în oraș, dacă drapelele țărilor membre nu ar pune cîteva pete de culoare în peisajul cenușiu de iarnă. Nici fostul sediu parizian al consiliului nu trece drept o minune a arhitecturii contemporane — dar se impunea trecătorului prin volum. An-



Moscova, aeroportul Vnukovo : tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., este întâmpinat de Leonid Brejnev, secretar general al C. C. al P.C.U.S. Are loc întâlnirea conducătorilor de partid și de stat din Bulgaria, Cehoslovacia, R. D. Germană, Polonia, România, Ungaria, Uniunea Sovietică (3—4 decembrie). Europa și problemele legate de înfăptuirea securității pe continent au reprezentat una din temele majore abordate în cadrul întâlnirii. „Țările socialiste, prezente la întâlnire — se specifică în documentul adoptat — militează pentru lărgirea și dezvoltarea relațiilor dintre toate statele, pe baza principiilor egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, respectării suveranității, integrității teritoriale și intangibilității frontierelor existente ; ele sînt hotărîte să dezvolte relații cu celelalte state europene care doresc să colaboreze pe baza acestor principii”



Helsinki. Prima rundă a unor negocieri complexe: convorbirile sovieto-americeane în problema limitării armelor strategice (17 noiembrie—22 decembrie). Cei doi șefi de delegații — V. Semionov și G. Smith. Runda următoare se vor consuma la Viena (aprilie 1970) și din nou la Helsinki

samblul de la Evere ar putea fi luat drept o cazarmă relativ modernă, sau un liceu, sau un spital, cu monotonia clădirilor sale de înălțime aproximativ egală, care — deși au două sau trei etaje, deși folosesc betonul și sticla — se desfășoară fără accent și fără farmec. Apoi, mai e și distanța față de oraș ! Parcurgînd-o, dus și întors, timp de trei zile, îmi spuneam că m-a pedepsit, se vede, Marte sau cine știe ce altă divinitate tutelară a întreprinderilor războinice, pentru că îmi îngăduisem să ironizez peregrinările sediului atunci cînd, plecat din Paris, își căuta adăpost ! Probabil, însă, că divinitățile cu asemenea specializare aveau în acele zile destule alte griji : mai mare jignire nu li se putea aduce decît ca întreaga sesiune a consiliului să graviteze (și încă prelungindu-și cu o jumătate de zi lucrările) în jurul răspunsului de dat unei inițiative de pace ! Or, fapt consemnat și comentat de observatori reprezentînd un foarte larg evantai de orientări politice, propunerea țărilor socialiste cu privire la convocarea unei conferințe a statelor europene a dominat dezbaterile de la Evere. Erau, de altfel, semnificative și schimbările de păreri, de pronosticuri, de impresii, care se desfășurau în ultima seară a sesiunii, pe cînd așteptam difuzarea comunicatului final și conferința de presă a secretarului general Manlio Brosio, în sălile și la micul bar al presei. Necesitatea de a promova negocierile ca modalitate curentă și constantă de rezolvare a divergențelor, de aplanare chiar a litigiilor „calde”, revenea în convorbiri ca un imperativ recunoscut al vremii noastre.

— În optica aceasta, observa cineva, alianța atlantică e în plină dilemă hamletiană : a fi sau a nu fi ea însăși ? Că, la urma urmei, să fim serioși : nu s-a născut sub semnul ramurii de măsline !

— Dilemă hamletiană trăiesc eu, exclama cu patetism comic un vechi cronicar al sesiunilor atlantice. Cîndva, dezbaterile consiliului ministerial al alianței însemnau titluri mari pe pagina întâia, coloane de reportaj, de exegeză a documentelor, de controverse.

Vremea asta s-a dus. Ei, ce fac ? Regret profesional aceste prilejuri pierdute sau mă bucur ca tot omul că poate ne apropiem de ceva mai rațional ?

Această spirituală formulare alternativă definea însă excesiv, de dragul simetriei probabil, substanța realităților actuale. Fără îndoială, tendința de „a ne apropia de ceva mai rațional” există, și s-a manifestat în pozițiile mai multora dintre participanții la reuniunea miniștrilor de externe. Dar în cercurile conducătoare ale alianței — în cele militare cu deosebire, dar nu exclusiv în acestea — nu se uită că alianța „nu s-a născut sub semnul ramurii de măsline” ! Nu se uită, nu se vrea să se uite și se face din aceasta piatra de temelie a fidelității atlantice. Dovadă, chiar dezbaterile „comitetului de apărare” (miniștri de resort și șefi de stat major), care au precedat pe cele ale miniștrilor de externe : tematica abordată și hotărârile adoptate sînt expresia unei dorințe tenace de a menține cu orice preț, de a spori eventual, apăratura militară a alianței. Este aci nu numai o orientare cu totul diferită de interesul pentru destindere și cooperare care avea să fie proclamat în unele cuvîntări ale miniștrilor de externe, dar, fără îndoială, și un instrument de frinare a tentativelor de transformare a acestor profesii de credință în realități. Și, ca atare, un permanent pericol potențial pentru cauza securității și a păcii.

...Sesiunea consiliului atlantic se terminase vineri seară. Luni dimineața, reintrau în acțiune „cei șase” : miniștrii agriculturii și finanțelor din țările Pieței comune se întruneau din nou, în capitala belgiană, la căpătiul proiectelor de organizare a cooperării agricole în sinul comunității. În raport cu optimismul proclamat după reuniunea de la Haga a șefilor respectivi de stat sau de guvern, rezultatele au fost relative și afectate de rezerve ale unuia sau altuia dintre membri față de data de 1 ianuarie 1970, prevăzută ca zorii unei noi și mai avansate etape în viața comunității economice vest-europene. La fel, dacă sesiunea extraordinară care s-a desfășurat în săptămîna 15—20 de-

cembrie, și la ale cărei lucrări miniștrii de externe s-au alăturat colegilor lor de la agricultură și finanțe, a ajuns la unele concluzii privitoare la constituirea fondului comun pentru finanțarea agriculturii, modalitățile concrete au rămas încă în mare măsură de precizat. Ceea ce, experiența de pînă acum stă mărturie, nu e lucru ușor.

Poate că, pentru a înțelege mai bine meandrele tuturor acestor tratative, nu e inutil să ne întoarcem către aprecierile făcute de Jean Rey, președintele comisiei comunităților Europene „celor șase”, a doua zi chiar după ce un purtător de cuvînt al aceleiași comisii comunicase că aceasta este „foarte satisfăcătoare” de rezultatele reuniunii șefilor de guverne. „Din fericire, a lansat ironic Jean Rey, șefii de stat sau de guvern nu au adus cu ei nici pe miniștrii lor de finanțe, nici pe guvernatorii băncilor lor centrale ; aveau deci miile libere ca să ia o hotărîre cu caracter esențialmente politic. De altfel, dacă n-ar fi depins decît de miniștrii de finanțe, tratatul de la Roma nu s-ar fi născut niciodată...” Iar în continuare președintele comisiei de la Bruxelles și-a exprimat regretul că la Haga „nu s-a făcut nici un progres în ceea ce privește uniunea politică” și „nu s-a vorbit despre întărirea instituțiilor”. Ceea ce pare să demonstreze că, dacă miniștrii de finanțe se arată grijulii față de interesele țărilor respective în acest domeniu și le apără, șefii de stat sau de guvern nu par nici ei toți prea grăbiți să îngusteze sfera suveranităților naționale.... Privitor la lupta între național și supranațional care se desfășoară de atîția ani în sinul comunității „celor șase”, se glumește uneori la Bruxelles în legătură cu adresa sediului. Acesta se află situat pe *Avenue de la Joyeuse Entrée*, Or, „La Joyeuse Entrée” este numele pactului fundamental pe care ducatul de Brabant și l-a dat în 1356, veritabilă constituție proclamînd, de pildă, indivizibilitatea teritoriului și definind o serie de prerogative ale autorității brabansone într-un spirit destul de apropiat de concepțiile actuale despre suveranitate.

Costin Murgescu

despre

Soldul momentului economic 1969

— Tovarășe Murgescu, v-am propune să facem un „sold” al anului economic 1969, să-i stabilim sensul. Să definim, cu alte cuvinte, trăsăturile momentului economic 1969.

— „Momentul economic 1969”? Dacă vă referiți la tendințele fundamentale ale economiei mondiale, mărturisesc că nu cunosc un asemenea moment. Nu văd prin ce s-ar individualiza, din punct de vedere economic, anul care se încheie.

Desigur, există în viața economică și anumite procese asemănătoare așezării unor bombe cu explozie întârziată sau, dacă preferați o comparație mai puțin explozivă, acțiunii apelor subterane. Specialiștii le recunosc însă, de obicei, și le explică minuțios abia după ce bomba explodează sau (în ipoteza celei de-a doua comparații) după ce apele respective ies la suprafață.

Să mai aminăm, deci, și să constatăm că 1969 intră în istorie ca anul primelor călătorii ale omului pe alte planete. În raport cu această cucerire care-l marchează pe tărîmul tehnico-științific, al pătrunderii omului în Cosmos, ca an economic 1969 se înscrie cuminte și anonim într-o serie. El continuă și nu schimbă, adaugă fără să inoveze, pe linia unor tendințe caracteristice întregului deceniu pe care-l încheie. Dacă doriți să căutăm neapărat o semnificație economică acestui an, n-o putem găsi decât în atari confirmări și continuări.

Nu vreau să fiu greșit înțeles. „Anonimatul” anului economic 1969 decurge dintr-o interpretare pe termen lung a evoluției producției și comerțului mondial, din cercetarea tendințelor fundamentale ale dezvoltării economice contemporane.

În cadrul acestor tendințe, privit mai ales pe sectoare de activități sau pe zone geografice, el are, firește, particularitățile sale conjuncturale.

Să luăm câteva exemple la întâmplare.

1. Punerea la punct a sistemului „drepturilor speciale de tiraj” în cadrul Fondului Monetar Internațional, devalorizarea francului francez și revalorizarea mărcii vest-germane în procesul de adaptare a mecanismului monetar interoccidental la anumite schimbări intervenite, în ultimii ani, în condițiile schimbului de pe piața capitalistă. 2. Efectele ascensiunii industriale a Japoniei, ale încercărilor de „relansare” a Pieței comune, ale desfășurării „cursei dimensiunilor” asupra raportului de forțe economice dintre principalele puteri industriale ale lumii capitaliste. 3. „Chilenizarea” și „zambianizarea” minelor de cupru, compromisurile care intervin în relațiile țărilor respective cu centrele financiare interesate și acordul cvadripartit al cuprului (Chile, Zambia, Peru și Congo) în efortul de stabilizare a pieței acestei materii prime. 4. Menținerea unor prețuri scăzute la numeroase materii prime, sub influența progresului tehnic care face ca oferta să devanseze cererea etc.

Nu cred, însă, că asemenea mișcări pot să prezinte interes pentru cititorii „Lumii”. Să constatăm, deci, că ele au loc (cu alte localizări, uneori) pe linia unor tendințe mai largi care se manifestă de mai mulți ani și evoluează într-o strînsă interconexiune cu evoluția generală economică și social-politică a omenirii și sub impulsul mereu reînnoit al revoluției științifico-tehnice.

— Pentru că ați amintit de actuala revoluție științifico-tehnică, fenomen care determină mutații deosebite pe plan economic și are adînci implicații sociale, n-ați dori să ne opriți pe scurt asupra lor?

— S-au scris și se scriu biblioteci întregi pe această temă. Ne-am putea opri, pe scurt, numai dacă ne-am limita exclusiv la două aspecte.

Cel dintîi se referă la primatul pe care calitatea îl dobîndește asupra cantității în procesul creșterii economice. Regăsiți acest primat sub toate aspectele: în rolul decisiv pe care nivelul creației intelectuale, materializată sub forma noutății tehnice și a imaginației comerciale, îl joacă în competitivitatea produselor; în creșterea ponderii pe care „comerțul cu idei” îl ocupă în ansamblul comerțului mondial; în rolul crescînd pe care raționalitatea organizării, capacitatea de prevedere și nivelul de cultură generală și de pregătire tehnică de specialitate îl joacă în întrecerea dintre întreprinderi și țări; în caracterul decisiv pe care-l dobîndesc în asigurarea creșterii pe termen lung investițiile în cercetare-dezvoltare și în formarea omului ș.a.m.d.

Al doilea aspect decurge, în ultimă instanță, din adîncirea diviziunii sociale a muncii care însoțește revoluția științifico-tehnică. Progresul tehnic, devenit determinantă unui constant progres economic, atrage, totodată, prin specializare, mutații permanente în toate sferile activității umane; în același timp, prin specializare, el extinde și amplifică interdependențele între întreprinderi și țări; între diferitele sfere ale producției materiale; între producția materială și servicii; între acestea și cercetare-învățămînt; între dezvoltarea economică și cea social-politică ș.a.m.d.

Dacă progresul științei se realizează concomitent prin diversificarea disciplinelor științifice și multiplicarea științelor „de graniță” sau a cercetărilor interdisciplinare, pe planul activității economice adîncirea diviziunii sociale a muncii este însoțită de rolul amplificat pe care-l dobîndește mediul în care creșterea se realizează. Expresia cea mai concludentă a acestei mutații o văd în preocuparea tot mai susținută a unor cercetări pentru ceea ce se numește „environnement”, care prefigurează momentul cînd creșterea economică va fi concepută în termenii unei ecologii economico-sociale. Sper că biologii nu-mi vor imputa împrumutarea terminologiei haeckliene, pînă cînd economiștii îi vor găsi echivalentul pe plan social-economic.

— 1969 — cu siguranță și anii viitori — confruntă întreaga lume, pe economiști în mod special, cu problema subdezvoltării. Pe diverse planuri, se adîncesc decalajele internaționale. Cum apreciați contribuția pe care al doilea deceniu al dezvoltării ar putea-o aduce rezolvării acestei probleme?

— Cercetătorul conștient se poate rătăci astăzi între suferințele de definiții și de explicații date subdezvoltării.

Dacă pornesc de la considerațiile fugare și schematice pe care mi le-am îngăduit la întrebarea anterioară, cred că sta-

rea de subdezvoltare ar putea fi privită ca o goană sufocantă după cantitate, fără perspectiva unei calități competitive, într-un mediu internațional nefavorabil.

A fi pesimist înseamnă a socoti că țările defavorizate de actuala diviziune internațională a muncii vor continua o asemenea goană disperată, într-un mediu internațional care nu le dă nici el vreo speranță.

A fi optimist înseamnă a socoti concomitent:

a) că țările interesate își vor da seama de condițiile reale ale competiției mondiale, vor pune accentul pe mobilizarea resurselor proprii și vor opta pentru o armonizare a creșterii cantitative cu cea calitativă; o premisă în acest sens ar reprezenta o schimbare a mediului național în care se realizează creșterea, prin lichidarea structurilor economico-sociale anacronice și asigurarea unei susținute dezvoltări democratice și culturale;

b) că al doilea deceniu al dezvoltării va contribui la diminuarea practicilor neocolonialiste existente în mecanismul relațiilor comerciale, tehnice și financiare internaționale și va crea astfel un mediu internațional mai puțin defavorabil țărilor rămase în urmă.

Cumpănind între diversele tendințe, cred că optimismul nostru trebuie să fie prudent pentru anii '70.

— Ați amintit că în 1969 omul a pășit pentru prima dată pe un alt corp ceresc. Pe lângă semnificațiile de ordin istoric, științific, tehnic, uman, primul pas pe Lună înseamnă și un important efort economic. Considerați justificat acest efort?

— Probabil că, dacă ar fi dispus de mijloacele de informație de masă de care dispunem noi astăzi, contemporanii lui Ferdinand Catolicul și a Isabellei de Castilia și-ar fi pus aceeași întrebare când aceștia au decis să finanțeze proiectul genovezului venit la curtea lor din Spania. Cu atât mai mult cu cât nici ei nu știau mai multe despre consecințele călătoriei lui Columb decât știm, în fond, noi astăzi despre posibilele consecințe ale călătoriei lui Armstrong asupra dezvoltării economice a omenirii.

Cheltuielile de acest gen ies din sfera calculelor de eficiență economică.

Pe de altă parte, pot, în fața gravelor probleme pămîntene ale subdezvoltării, să consider cheltuielile făcute pentru ca omul să pășească pe Lună ca avînd un caracter somptuar. În același timp, trebuie să ținem seama de faptul că aceste cheltuieli au făcut posibile progrese și perfecționări tehnice în diferite sfere ale activităților umane care, independent de posibila utilizare în scopuri pașnice a spațiului extraatmosferic și a altor corpuri cerești, se răsfrîng inevitabil pe Pămînt asupra întregii dezvoltări a producției materiale, a științei și societății. Să nu ne facem iluzii: fără un obiectiv fantastic, asemenea cheltuieli fantastice nu ar fi fost efectuate și perfecționările de pe urma lor nu ar fi fost obținute în cursul vieții noastre.

De curînd, se anunță că Hilton a hotărît să facă investiții în elaborarea unui proiect de „hotel lunar”, iar trei mari companii — T.W.A., Boeing și Lockheed Aircraft — s-au asociat pentru a construi în comun nave de călătorie între Pămînt și stațiile interplanetare. Sînt investiții pe care le fac patru companii serioase, nu proiectul fantezist al unui maniac dornic să parceleze Luna; totuși, dacă ajungerea omului pe Lună s-ar reduce doar la asemenea efecte economice, istoria nu va ierta niciodată efortul material și uman făcut în această direcție.

Marile cuceriri ale științei și tehnicii contemporane trebuie să dezvolte conștiința omenirii cu privire la rolul pe care îl au de îndeplinit fluxul mondial de valori materiale și spirituale, cooperarea economică și tehnică internațională, ca pre-

misă de bază pentru apropierea dintre popoare, asigurarea progresului comun al omenirii și a păcii.

— V-ați manifestat, în scris, satisfacția pentru faptul că în 1969 s-au acordat primele premii Nobel în domeniul științelor economice. Considerați aceasta ca o recunoaștere implicită a rolului științelor economice în actuala dezvoltare mondială? Și, pentru că în acest sens un rol sporit revine prognozei economice, v-am solicitat o prognoză pentru anul economic 1970.

— Dați-mi voie să răspund la această întrebare în trei timpi.

Primul. Recunoașterea la care vă referiți este mai mult rezultatul unui „accident istoric” legat de o inițiativă generoasă a Băncii Suediei. Nu văd, la o evaluare obiectivă, de ce științele economice ar fi mai îndreptățite la un asemenea premiu decît, să spunem, matematica. Matematicienii au neșansa de a nu avea o bancă dispusă să le ofere un asemenea premiu. Atîta tot.

În al doilea rînd. Nu neg rolul prognozei economice. Dimpotrivă. Întrucît nu aspir, însă, la premiul Nobel, nu mă simt nici obligat personal la prognoze.

În sfîrșit, nu am sentimentul că anul viitor va avea, pentru simplul motiv că se înscrie calendaristic în alt deceniu decît cel care se încheie, alte caracteristici generale și alte tendințe decît 1969 pe planul economiei mondiale.

— Pentru România, 1969 a însemnat un an important în dezvoltarea sa multilaterală. Care este relația între dezvoltarea impetuoasă a României pe plan intern și plasarea ei pe orbita economiei mondiale, angrenarea ei crescîndă și calitativ superioară în circuitul economic internațional?

— Nici o țară nu se poate dezvolta decît angrenîndu-se organic în circuitul economic internațional, făcînd eforturi spre a răspunde cît mai deplin exigențelor acestui proces.

În 1969, România și-a adîncit colaborarea economică multilaterală cu țările socialiste, a participat activ la elaborarea programului de extindere a cooperării între țările membre ale C.A.E.R. și a promovat schimburile cu numeroase alte țări, indiferent de orînduirea lor socială.

Corelația dintre acest proces și dezvoltarea economiei naționale a fost amplu analizată de secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la ultima plenară a Comitetului Central; analiza a fost însoțită de un inventar sistematic al sarcinilor ce trebuie rezolvate. În mod deosebit, trebuie subliniată preocuparea conducerii partidului pentru ridicarea eficienței participării României la circuitul economic internațional, pe calea reducerii costurilor produselor noastre de export, a valorificării lor optime pe piețele externe — ceea ce implică o cunoaștere temeinică a condițiilor de pe aceste piețe —, a optimizării structurii producției de export, etc. Măsurile care s-au luat și sînt în curs de a fi luate pentru mai strînsă și directă legare a ministerelor, centralelor și întreprinderilor producătoare cu furnizorii și beneficiarii externi, pentru o corespunzătoare reflectare în rezultatele lor economice și financiare a modului în care participă la comerțul exterior al țării, sînt menite să stimuleze îndeplinirea obiectivelor de organică îmbinare a dezvoltării economiei naționale cu participarea activă la viața economică internațională.

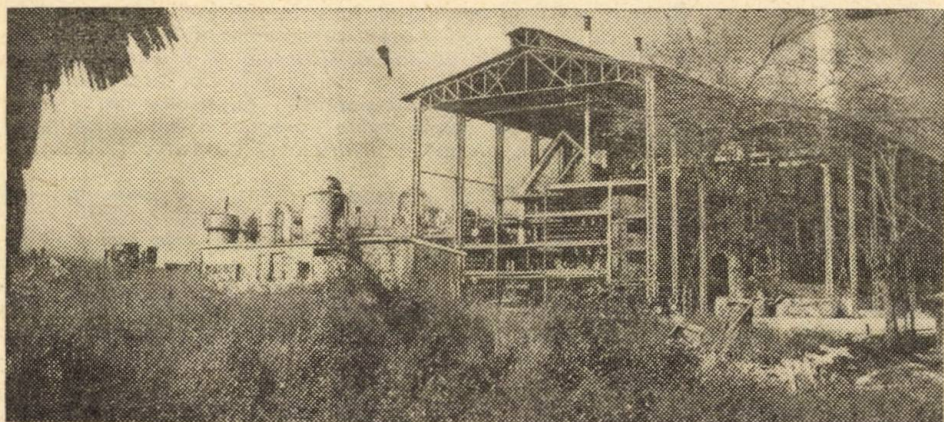
Este acum de datoria fiecăruia să facă tot ce depinde de el, în funcție de locul de muncă pe care-l ocupă, pentru ca importante sarcini trasate în acest domeniu să fie aduse la îndeplinire în spiritul stabilit de partid.

I. Ș.



„Revoluția și tehnica ne-au înzecit puterile...”

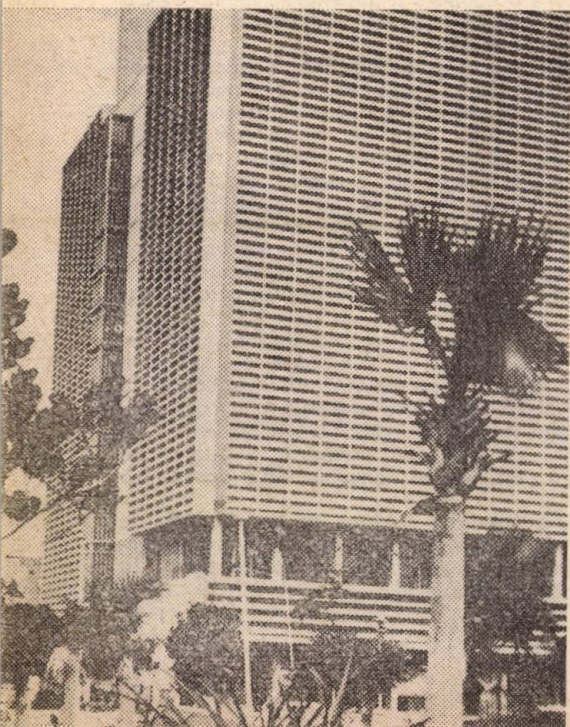
Dincolo de fascinantul peisaj turistic începe să ți se dezvăluie Cuba oțelului și a electricității



reportaj pe glob

CUBA '70

Paul Diaconescu



Așa cum primul „reporter” al Daciei a fost, după cum se pare, Herodot, care a scris despre pământurile noastre preluând relatările unor martori, primul reporter al Cubei (de data aceasta, termenul de reporter poate fi folosit în sens propriu) a fost însuși descoperitorul ei, Cristofor Columb. În „Jurnalul” său de bord, Columb nota la 27 octombrie 1492: „Niciodată n-am văzut un loc mai frumos cu mulți arbori superbi și verzi, deosebiți de ai noștri, cu florile și fructele lor, de asemenea deosebite...”

Erau primele impresii, dominate de peisaj, de culori și forme frapante pentru ochii unui european. Dar, la scurt timp, Cuba este înfățișată sub aspect social și moral, în (probabil) primul reportaj de acest gen despre Lumea Nouă. Autorul lui, umanistul italian Pietro Martire d'Anghiera, l-a însoțit pe Columb în a doua expediție și a rămas cinci ani în Antile. În cartea sa *De Orbe Novo* (Des-

Clădirea universității muncitorești-fărănești din Havana

pre Lumea Nouă) se referă, printre altele, la triburile de indieni *taino* din Cuba: „Sînt încredințați că pămîntul, ca și soarele și apa sînt comune și că nu trebuie să existe între ei *al meu* și *al tău*, sămînță a tuturor relexor, fiindcă se mulțumeau cu atît de puțin, încît mai degrabă priso-seau bunurile decît să lipsească cuiva ceva. Pentru ei este *Vîrsta de Aur*... în viață iubeau pacea și buna învoire între oameni... Trăiesc fără legi, fără cărți, fără judecători; dintr-o pornire a lor naturală cînstesc ceea ce e drept...”

La aproximativ un secol mai tîrziu, citatul va fi reluat, cu deosebiri nesemnificative, în *Don Quijote*, în acel elogiu adus *Vîrstei de Aur*, acelei așezări sociale întemeiate pe dreptate și egalitate. De asemenea, cercetări recente au stabilit că insula *Utopiei* este, de fapt, Cuba, Thomas Morus preluînd și îmbogățind sugestiile oferite în *De Orbe Novo*. Mai tîrziu, Montaigne și Rousseau vor amplifica undele aceluiași izvor conturînd imaginea „bunului sălbatic” și a „omului natural”, pregătind acel univers de idei sociale și morale din care s-au inspirat lozincile *Revoluției* franceze.

Așadar, marea insulă din arhipelagul Antilelor a pătruns în conștiința europeană mai devreme decît s-ar fi crezut și a pătruns, mai ales, în registrul celor mai înaintate idei ale timpului respectiv, fertilizînd imaginația unor spirite novatoare. Fapt este că poporul Cubei și-a educat de-a lungul istoriei o mare receptivitate pentru ideile progresului, datorită nu vechilor așezări tribale — exterminate, de altfel, de invadatorii spanioli — ci împrejurărilor social-politice prin care a trecut sub ocupația imperiului hispanic și sub dominația mai recentă a capitalului nord-american.

Transpunînd năzuințele revoluționare în luptă, poporul cubanez a redescoperit „*Vîrsta de Aur*”, adevărata „*Vîrstă de Aur*”, în acea zi de 1 ianuarie 1959 cînd trupele conduse de Fidel Castro au pătruns în Havana, consfințind victoria definitivă a *Revoluției*. Insula *Utopiei* devenea, astfel, insula *Libertății* — „el primer territorio libre de America”.

Dar, după această scurtă incursiune în istorie, care sînt impresiile oferite de Cuba reporterului de azi? Peisajul tropical e dominat de piesajul civilizației moderne, o civilizație ospitalieră străbătută de o înaltă temperatură umană care se degajă, spontan, chiar și în întîlniri întîmplătoare, în contacte cu oameni necunoscuți.

„MAMAIA LA... HABANA LIBRE”

— Piso veinticinco, por favor!

Încărunțit între cele 25 de etaje ale hotelului „Habana Libre”, liftulul îmi zîmbește afabil și fără să se lase indus în eroare de sombrero-ul meu autentic (cumpărat de la niște „campesinos”, între două plantații de zahăr din provincia Las Villas), mă întrebă, intuind cu o veche experiență de fizionomist, dacă nu naționalitatea, în orice caz, gînta:

— Italiano?... Frances?...

— No. Rumano.

— Aa... Rumania! Ma-maiá!

Și, peste zumzetul climatizorului, peste ritmul cubanez transmis în surdina prin difuzorul liftului, începe să fredoneze cu vocea lui răgușită de fumător de trabuc, „Serenada tineretii”. (Stupefiat pentru o clipă, îmi amintesc apoi că filmul „Vacanță la mare” rula, pînă nu de mult, pe ecranele Havanei cu un real succes de casă).

Ascensiunea pînă la etajul 25 nu durează mai mult de un minut, dar la ieșirea din lift ne stringem mîna ca doi

buni prieteni, schimbând un pachet de „Amiral” pe două havane negre, „Populares”.

„El Turquino”, barul de la ultimul etaj al hotelului, nacelă suspendată la aproape 100 de metri înălțime, are pereții de cristal și o lumină, o lumină care nu e, de fapt, decât reflexul nocturn al luminilor Havanei...

Pe un mic podium, „el combo” — o formație de patru-cinci instrumentiști — improvizează pe o temă cunoscută: „Guajira guantanamera”. Mă așez la o masă, lângă peretele de sticlă sub care se desfășoară panorama portului și a Golfului Mexic, și comand un „daiquiri” — adică, două degete de Bacardi, un zeț de lămție și un strat gros de gheață pisată — băutura națională a cubanezilor. Servindu-mă, ospătarul fredonează baritonal, acompaniind benevol orchestra. Când am spus unor companioni cubanezi că în țara lor nu pot scăpa de două lucruri, de muzică și de cafea, au zîmbit veseli, dându-mi dreptate. „Și de gheață, am continuat. Cuba e a doua producătoare de gheață după Antarctica!” Au ris cu plăcere, după care cineva a completat: „Dar e prima producătoare de zahăr din lume”. E un adevăr evident chiar și aici — pe fiecare masă a barului tronează o zaharniță!

Aceasta ar fi o primă impresie, o impresie turistică. Dar dincolo de ea?

Prin peretele de cristal văd farurile mașinilor care parcurg Maleconul, bulevardul larg, stropit de valuri, șerpuiind de-a lungul oceanului. Depart, acolo unde luminile orașului încep să se piardă, strălucește puternic, ca o forță, focul neîntrerupt al unei rafinării. Iar mai departe, se pot distinge, numai cu ochii imaginației, siluetele sondelor de la Guanabo unde, în ultimii ani, s-a descoperit un câmp petrolifer, utilat în bună parte cu instalații de foraj românești.

Așadar, dincolo de primele ore petrecute în Havana, dincolo de aeroport, hotel, baruri, dincolo de acest aparent peisaj de paradis turistic, începe să ți se dezvăluie Cuba, Cuba zahărului și a petrolului, începe să ți se dezvăluie Cuba oțelului și a electricității, a pescarilor și a ostașilor, a tineretului și a plantațiilor de pini și, din nou, ca un leitmotiv, Cuba zahărului.

„LOS DIEZ MILLONES VAN”

După invazia conchistadorilor spanioli, Cuba a cunoscut o a doua invazie: a trestiei de zahăr. Nu e o figură de stil, ci strictă realitate. Printr-un paradox al naturii, insula ridicată din apele sărate ale oceanului s-a dovedit a fi cel mai... dulce pământ din lume. Pas cu pas, hectar cu hectar, peria deasă a plantațiilor a cucerit zone tot mai întinse, devenind aliatul principal al stăpînitorilor spanioli. Aliat pentru că, an după an, deceniu după deceniu, trestia de zahăr a început să hotărască soarta oamenilor, să le impună un ritm de viață care nu era altceva decât ritmul ei vegetal. „Zafra” (culesul) a devenit un cuvânt fără echivalent în alte țări, zafra însemnând marea umană care, timp de câteva luni pe an, invadea plantațiile, pentru ca să se retragă apoi cu o oboseală, de asemenea fără echivalent, în așteptarea viitorului cules.

Ce reprezintă azi „zafra”?

„Un drum de pământ roșu, între doi pereți verzi; peisaj de culori tari, explozive, în mișcare sub rafalele alizeelor, sub vibrația aerului fierbinte. O modestă furtună de ianuarie (modestă în compa-

rație cu cicloanele pustiitoare ale toamnei!), o pasageră îngrămădire de nori și peisajul capătă, deodată, măreția halucinantă a pinzelor lui Van Gogh. Timp de câteva minute, mașina încremenește sub o adevărată cascadă. („A ploua cu găleata” e o expresie care își are originea, desigur, în lumea Tropicelor). Apoi, ploaia se oprește la fel de brusc cum a început, soarele reapeare la fel de arzător, iar „machetatorii”, răcoriți de dușul binevenit, își scutură pălăriile și lovesc și mai zdravăn cu „macheta”.

Trestia atinge înălțimi de 4—5 metri și are desimea stufului în Delta, tija e tăiată cit mai aproape de sol prin mișcări rapide și ritmice, apoi e curățată de frunze. 7—8 „machetari”, dispuși pe un front de aproape 100 m înaintează în lan, lăsând în urma lor grămezi de trestie preluate de tractoare prevăzute cu dispozitive de încărcare. Un bulevard larg se deschide, astfel, în inima plantației, inundat de aroma siropoasă a zahărului.

Plantația nu e departe de Santiago de Cuba, capitala provinciei Oriente, iar machetarii sînt în majoritatea lor tineri, elevi la o „agropecuaria”, o școală agro-zootehnică. Printre ei, un om mai în vîrstă pe care băieții îl numesc „el anuelo” (bunicul), Manuel Oreste Diaz, un adevărat veteran al machetei. Cu tonul familiar pe care mi l-am însușit aici, îl întreb:

— De cînd tai trestie, bunicule?

— De treizeci și cinci de ani. Cînd nu găseam de lucru aici, treceam în provincia vecină, Camaguey, și chiar mai departe, în Las Villas. Lucram cîteva luni pe an, cel mult cinci-șase luni, și apoi trăiam cum puteam în așteptarea recoltei următoare.

— Unde locuiai?

— În San Pedrito.

San Pedrito! Văzusem, cu o seară înainte, acest cartier din Santiago, un cartier mărginaș supus demolării.

— Acum locuiesc într-un bloc, în cartierul „I de Mayo”.

— Ce părere ai despre „zafra” anului 1970, „la más grande zafra de Cuba?”

— Revoluția și tehnica au înzecit puterile noastre. „Los diez Millones van!” („Cele zece milioane se fac!”).

Dață „omul e o trestie gînditoare”, atunci am putea spune, parafrazîndu-l pe Pascal, că există și o trestie care a impus omului un imens efort de gîndire. În vederea recoltei anului 1970, o recoltă de 10 milioane tone de zahăr (recordul țării a depășit cu puțin cifra de 7 milioane, în 1952). Cuba a cunoscut, în ultimii ani, o adevărată efervescență creatoare în diverse domenii de activitate. Cu entuziasmul care îl caracterizează, poporul cubanez a pornit la pregătirea acestui record luîndu-și drept aliați industria, știința, hidrotehnica, automatizarea. În afara unor mari suprafețe defrișate și însămințate cu trestie, s-au întreprins ample cercetări în laboratoare și stațiuni experimentale pentru sporirea productivității plantei, pentru selecționarea soiurilor optime, pentru combaterea dăunătorilor. În paralel, s-a dezvoltat impetuos mecanizarea recoltării.

Recent, la uzina metalurgică „Antillana de Acero” din Havana — unde am avut plăcuta surpriză să vorbesc românește cu un tehnician cubanez specializat la Hunedoara — a fost creat un oțel aliat cu crom, nichel și titan, destinat construcției de mașini din industria zahărului. Tot în acest an, a avut loc prima consfătuire națională pentru problemele automatizării industriei, cu un accent special pe automatizarea proceselor de producție din fabricile de zahăr.

„Nici o picătură de apă lăsată să curgă în ocean”. Această lozincă, pe care am citit-o în presa cubaneză încă în urmă cu cîțiva ani, s-a materializat într-o vastă acțiune de captare a riurilor. Bilanțul prerevoluționar al capacităților de captare a apelor nu reprezenta nici 30 milioane mc. La începutul anului 1968, lacurile de acumulare atingeau capacitatea de 859 milioane mc, iar proiectele în curs de înfăptuire vor oferi un volum de înmagazinare de 2 miliarde 687 milioane mc.

Așadar, concentric, pe mai multe fronturi, pregătirea recoltei anului 1970 capătă aspectul unei bătălii generale, la care participă, ca un singur om, întregul popor cubanez. Această uriașă sarcină economică n-ar putea fi realizată fără structurala prefacere socială a țării înfăptuită de Revoluție, prefacere care a schimbat destinul a milioane de oameni.

PE O NOUĂ ORBITA

N-am să uit multă vreme surprinzătorul dialog purtat cu Raul Alberto Peralta, un bărbat între două vîrste, responsabilul unei plantații de cafea din provincia Pinar del Rio. Impresionat de cunoștințele sale în domeniul speciilor de cafea, de precizia cu care-mi descria proprietățile solului, l-am întrebat:

— Sînteți agronom?

— Nu.

— Atunci, sînteți un „campesino”, un țaran...

— Nu.

— Atunci?

— Am fost regizorul spectacolelor de cabaret de la hotelul „Habana Libre”, dar mi-am abandonat profesia în urmă cu trei ani pentru ca să vin aici. Aici mă simt mai bine pentru că aici sînt într-adevăr util. Înainte, duceam o viață ușoară. Acum duc o viață mai dură, mai dificilă, dar ea are un sens.

Raul Alberto Peralta a descoperit un sens pe care l-au descoperit mii și mii de cubanezi după victoria revoluției. Destinul lor s-a modificat structural, existența lor a intrat pe o orbită amplă, orbita noii istorii a Cubei.

Pe această orbită au pătruns foarte mulți tineri cărora dezvoltarea economică și socială a țării le-a deschis drumuri spre ocupații și profesii noi. I-am întîlnit în amfiteatrele și laboratoarele Universității centrale din Las Villas, i-am întîlnit ca tehnicieni și muncitori la termocentrala electrică Mariel, construită în ultimii ani, i-am cunoscut în mina de cupru de la Matahambre și la fabrica de ciment din Santiago de Cuba, unde am avut prilejul să stau de vorbă și cu cîțiva tehnicieni români care au colaborat cu inginerii și muncitorii cubanezi la montarea unei noi linii de ciment produsă în România.

Cuba 1970. Au trecut 478 de ani de la descoperirea Cubei, „Împărăteasa Antilelor”, în care solii Europei au întîlnit o populație arhaică, aflată pe treapta comunei primitive, în epoca „Virstei de Aur”.

Cuba 1970. Au trecut doar 11 ani de la victoria Revoluției și Cuba se găsește azi angajată definitiv în opera de edificare a socialismului, înregistrînd însemnate succese pe plan economic și social-cultural. Cuba descoperă astfel, mai exact spus, creează cu propriile eforturi „il verdadero Siglo de Oro”, adevărata „Vîrstă de Aur” a istoriei sale.

Mihnea Gheorghiu

despre

Relațiile publice între națiuni

In definitiv, toate relațiile internaționale pe care O.N.U. și organismele sale, guvernamentale și nonguvernamentale, vor să le stabilească între state cu orînduire social-politice diferite sau asemănătoare n-au urmărit altceva decît apropierea de idealul comunicabilității umane, perfect exprimat în butada cuiva : să zici alb sau negru și să se înțeleagă că ai zis alb sau negru și nu altceva. De a permite, deci, adevărului să fie respectat.

Năzuința oamenilor de a se înțelege, ca persoane sau colectivități stabilite, ca instituții sau națiuni se plătește obligatoriu cu un dublu efort mutual, unul de acumulare și altul de difuzare a informațiilor celor mai potrivite confruntării și înțelegerii adevărului fiecăreia dintre părți. Operația aceasta intră în sfera mai largă a moralei politice, fiindcă se presupune că nu pentru acumularea și difuzarea neadevărurilor se fac toate eforturile îmbunătățirii relațiilor publice dintre state, ci tocmai în vederea determinării unui climat de coexistență și de cooperare.

În acest schimb continental de idei despre fiecare în parte și despre toți, un rol considerabil joacă ansamblul de opinii pe care conștiința europeană și-l constituie astăzi, în măsura în care culturile naționale din care a crescut au reușit să-și recunoască și să-și fructifice posibilitățile.

Cooperarea culturală este un deziderat al timpului prezent, și tuturor ne revine obligația de a analiza o serie de modalități pentru realizarea lui, **în cadrul unui proces care trebuie parcurs etapă cu etapă** și a cărui durată depinde de însuși modul în care această realizare evoluează de la particular la general. În această ordine de idei, se evidențiază importanța pe care opinia publică europeană o acordă propunerilor privind așezarea unor raporturi civilizate între parteneri, renunțarea la folosirea forței sau la amenințarea cu forța în relațiile dintre statele Europei, precum și necesitatea extinderii și multiplicării contactelor comerciale, economice și tehnico-științifice, pe temeiul egalității în drepturi, în scopul dezvoltării colaborării politice la toate nivelurile. În această **judecată de ansamblu**, omul de cultură intervine cu spiritul său larg, pentru ca dialogul să nu se limiteze la cifrele schimburilor materiale. În scrierea sa **Despre Germania**, doamna de Stäel denumea acest spirit „asocierea tuturor oamenilor care gîndesc, de la un capăt al Europei la altul” și vom regăsi ecoul lui în declarațiile lui Goethe despre literatura universală.

Ultimul deceniu a demonstrat forța explozivă a relațiilor culturale dintre țări ca un argument în extinderea celor politice. Aplicarea unui regim prohibitiv, de discriminare, atunci cînd jelul acestei evoluții pozitive este cooperarea și securitatea europeană, se dovedește contrară exigențelor etico-politice ale civilizației contemporane de a stabili **o pace care să nu aibă ca alternativă războiul**.

Cultura națională a tuturor statelor europene reprezintă un mozaic adesea foarte diferențiat, prin însăși natura lor istorică. Istoria Europei a influențat fundamental istoria lumii, continentul ca atare fiind mai vechi decît națiunile care-l populează ; încă Homer îl califică pe Zeus ca „europos”, adjectiv semnificînd „care vede foarte departe”. După bătălia de la Poitiers (anul 732), se menționează întîia oară numele ei ca unitate antropo-geografică și se pomenesc de „europenii” care o apără. Mergînd îndărăt, către Hesiod, intrăm în proto-istoria unui continent fără nume, dar nu fără cultură.

Fiindcă cultura fiecărui popor, necunoscută celorlalte, a existat și s-a perpetuat, mai înainte de a li se scrie istoria comparată.

Ultimele războaie mondiale n-au disprețuit istoria culturii popoarelor din necunoștință, ci din dispreț pentru viața însăși a popoarelor. Niciodată nu s-a scris mai mult despre cultură și artă decît în acea jumătate de secol în care Europa n-a trăit nici o zi fără spaima de a nu mai apuca ziua de mîine.

Dacă o anumită cultură contemporană e uneori marcată de sentimentul înstrăinării și al morții, acest fenomen (recunoscut, cu tristețe, în 1969 prin decernarea premiului Nobel pentru literatură lui Samuel Beckett) se datorează anxietății provocate de îndelunga **insecuritate** în care prezența absurdă a lui Marte a obsedat continentul cel vechi și omenirea, cufundînd-o în cea tragică „pură convulsivitate” prorocită de solitarul Kierkegaard încă din secolul trecut.

După atîtea deziluzii, pentru fiecare popor și persoană este mai important azi **să știe ce are el de făcut** mai înainte de a pune țara la cale pentru ceilalți, decît de a ști mai dinainte ce va face sau „ce-o să spună Europa”, ca personajul lui Caragiale. Noțiunea de previziune istorică are ea însăși nevoie de revizuire. Europa modernă antebelică a avut destule Casandre, profeti ai neantului, care n-au putut împiedica ascensiunea lui Arturo Ui. Înainte de asta, Karl Jaspers, scriind despre „Situția spirituală a epocii noastre”, se plîngea de vorbăria teoretică a unor dogmatici care împiedicau omul și națiunile să **acționeze** în apărarea progresului. De la Spengler la Maritain, filozofia occidentală a rămas fatalistă, iar oamenii politici nu au știut să sprijine la timp unitatea forțelor antirăzboinice, a tendințelor realiste ce se manifestau în însuși perimetrul geografic al hitlerismului, ca să „prevadă” cu un ceas mai devreme și să salveze continentul de la ruină și suferință.

Cu excepția unor gînditori cu simțul realității, a oamenilor de cultură realmente angajați în viitorul și pacea Europei, literatură, filozofia și arta europeană au traversat atunci experiențele izolării și dezumanizării creației, ale desolidarizării de istorie și ale zeilor improvizați. Trecute în planul politic și social, experiențele desolidarizării europene (combătute neobosit de Titulescu și alții) s-au răsfîrnt asupra existenței popoare-

lor, cu toate consecințele pe care le mai observăm încă, la un sfert de veac după scena finală din bunkerul berlinez.

Împotriva tuturor previziunilor pesimiste sau defetiste, împotriva mărginirilor și mentalităților retrograde care reflectă structuri retrograde, o nouă cultură europeană, constituită din expresia liberă a culturilor naționale ale popoarelor care și-au ales libertatea și destinul propriu cu prețul unor mari sacrificii, noi, cei vii, de astăzi, remarcăm cu toată satisfacția **afirmarea unor tendințe realiste în cercuri tot mai largi ale opiniei publice mondiale** care se pronunță pentru cooperare și sîntem decisi să înțelegem și să reluăm mesajul lor; noi, oamenii de cultură din țările socialiste, care investesc atîtea inițiative și acțiuni întru propășirea operei de comprehensiune între națiuni, de progres și securitate. Față de filozofia nimicului, profesată de laureatul cu Nobel, vom putea lua atitudinea lui Jacob și a raționalismului francez față de bergsonismul începutului de veac, dorindu-i „mulți admiratori, dar nici un discipol...”. Ceea ce nu împiedică astăzi „Academia de științe morale și politice” pariziană să facă o plenară de „*réflexions sur l'immortalité de l'âme*” (reflecții asupra nemuririi sufletului), întocmai ca disputa părinților bizantini despre sexul îngerilor atunci cînd turcii băteau cu berbecii la porțile Constantinopolului.

Azi, **chestiunea internațională** care a dus la ivirea primelor organisme politice interstatuale în prima jumătate a secolului nu mai poate fi separată de rolul **politicii culturii** în relațiile publice dintre națiuni. Prin aceasta, vocea popoarelor, care răsună la tribunele Organizației Națiunilor Unite și ale altor foruri internaționale, se va face ascultată și de-a lungul unor etape ferme și progresive de informare reciprocă, **pregătind treptat structurile păcii din elementele umaniste al tuturor culturilor naționale, tradiționale și contemporane**. Umanizarea relațiilor culturale pe baza acestei cooperări, fundată pe respectul egalității și identității fiecărui popor, va contribui și la eliminarea unei serii de false universalisme din cultura și arta contemporană, care durează un an sau un sezon, după publicitatea, conștientă sau inconștientă, care li se face de instituțiile sau persoanele interesate.

Prin analogie cu știința, arta se îndrumăază voluntar pe această cale a **angajării în Umanitate**. Înainte de moarte, Teilhard de Chardin observa în acest „element crescînd sub pulsațiile istorice ale creației artistice” cum „Adevărul avansează incontestabil cu timpul și e imposibil ca Frumosul să nu-l urmeze dacă lumea se leagă organic în Bine”.

Societatea, ca realitate a gândirii moderne, impune o viziune mai realistă în relațiile dintre suprastructuri, pentru ca o nouă politică a culturii europene să creeze o ordine de drept care să facă tangibilă solidaritatea umană destinată să sprijine securitatea politică prin **angajarea** conștiinței europene. Astfel servită, pacea devine, într-adevăr, o idee revoluționară pe măsura timpului de azi, cum afirma recent Umberto Campagnolo, în revista „Comprendre” a Societății Europene de Cultură.

Momentul cultural al Europei contemporane pare tenebros și dificil la prima vedere. Contestînd instituțiile tradiționale, tineretul îndrăgostit de libertate se află în căutarea unui timp altfel „pierdut”. Această căutare avansează adeseori pe meandre secate și fundături, sau împotriva curentului sănătos al firii. (Dacă drogurile și sexologia au intrat în „argumentele” protestatelor, alții au considerat că atentatele cu bombe și crima de drept comun pot furniza altele noului nihilism).

În chiar negația ei categorică, ea a stîrnit însă cea mai vie atenție a educatorilor, sociologilor și oamenilor politici preo-

cupați de viitorul omenirii, fiindcă violența și propagarea ei culturală au furnizat primele rampe de lansare ale fascismului și războiului.

Dar în toate țările europene, ceea ce caracterizează tendințele cele mai evidente ale artei și culturii de azi este promovarea unei gândiri realiste, dirijate spre abolirea oricăror posibilități de repetare a tragediilor cunoscute. Literatura, teatrul și filmul și-au rejudecat treptat echilibrul zdruncinat, găsind tot mai multe argumente pentru un limbaj comun acceptabil.

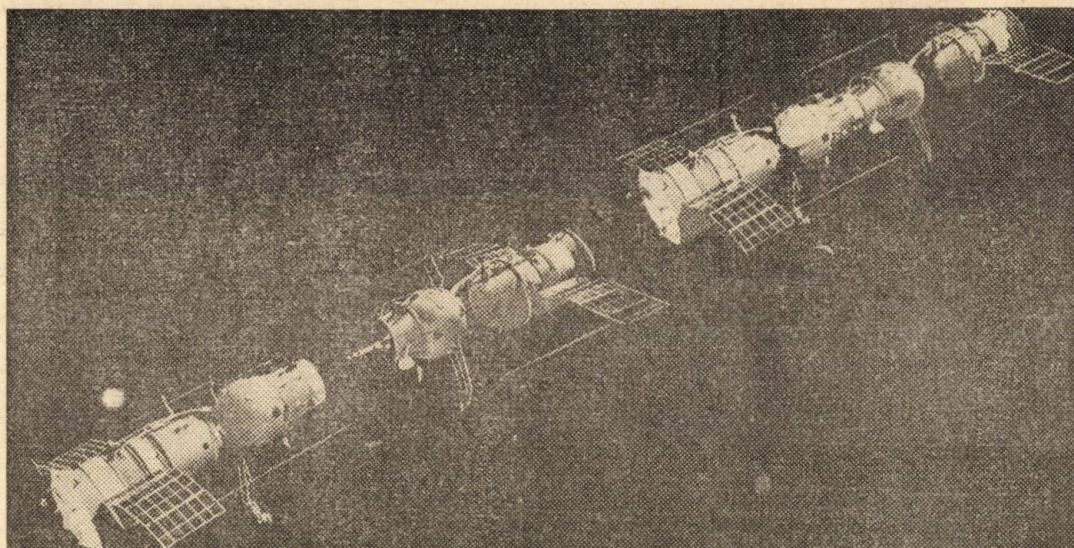
Politica păcii și progresului social se bucură de un enorm prestigiu în rîndurile fineretului studios din Europa, iar în această direcție „masa rotundă” de la Snagov a dat probe evidente, ca și alte manifestări similare. O viziune constructivă ameliorează științele juridice și sociale pe temeiul unei concepții noi despre dreptul națiunilor. În științele medicale, cooperarea europeană a înregistrat mari pași înainte, îndreptînd speranța oamenilor în prelungirea vieții lor.

Nu există nici o arie de preocupări ale spiritului omenesc, în domeniul aplicativ sau teoretic, în care colaborarea dintre numeroase instituții și personalități din alte țări să nu reprezinte o contribuție efectivă la propășirea cercetării. Rolul orașelor „înfrățite” se extinde, ca o altă formă de activitate practică a comuniunilor de interese pe care opinia publică și le determină pe măsura cerințelor vremii. Nașterea și moartea poetului Ovidiu sînt un mișcător argument pentru fraternizarea Constanței cu Sulmona. Dar cîte n-ar mai fi încă?

Contribuția României la relațiile culturale intereuropene a atins în ultimii ani cifrele record ale schimburilor sale de **software**: cărți de știință și literatură, aparatură științifică de înaltă precizie, expoziții de tot felul, participări la festivaluri de teatru, film și radioteleviziune, burse de studii și documentare, congrese și conferințe internaționale, colaborări la publicații de largă circulație, turnee de formații și soliști, simpozionuri pe teme de actualitate mondială, manifestări sportive și variate schimburi de experiență între intelectuali de toate preocupările. Aportul țării noastre la făurirea unui climat de interes și încredere reciprocă între țările europene, între purtătorii de cuvînt ai opiniei publice din toate țările, a fost unanim recunoscut în anii aceștia. Independent de poziția ideologică a partenerilor ei, intelectualitatea noastră, reprezentînd o națiune socialistă, fidelă opțiunilor ei filozofice și social-politice, a deschis și continuat dialogul destinat acestui nobil țel care e pacea pe continentul vechi și, prin ea, pacea în lume.

In țara noastră, arta și cultura s-au dezvoltat, cu toate elanurile ei democratice și patriotice, în direcția exprimării profunde și integre a conștiinței socialiste care le animă. Trăsăturile caracteristice ale acestei expresii, în poezia, proza și teatrul românesc contemporan, în toate arta, se apropie de definiția pe care Thomas Mann o dădea propriei sale creații de romancier: „nu sînt nici arhivar și nici oglindă; eu prind cazuri de conștiință”. În acest pelerinaj iluminat pe treptele progresului societății, pe care se realizează o confluență calitativă nouă între formele tradiționale și noutate, arta și cultura română contemporană se ridică la nivelul european ca un partener tot mai stimat, egal în drepturi cu marile culturi și revenindu-i, de acum înainte, îndatorirea de a-și valorifica mai bine adevărul său, verificat de timp și înaintînd cu el pe an ce trece.

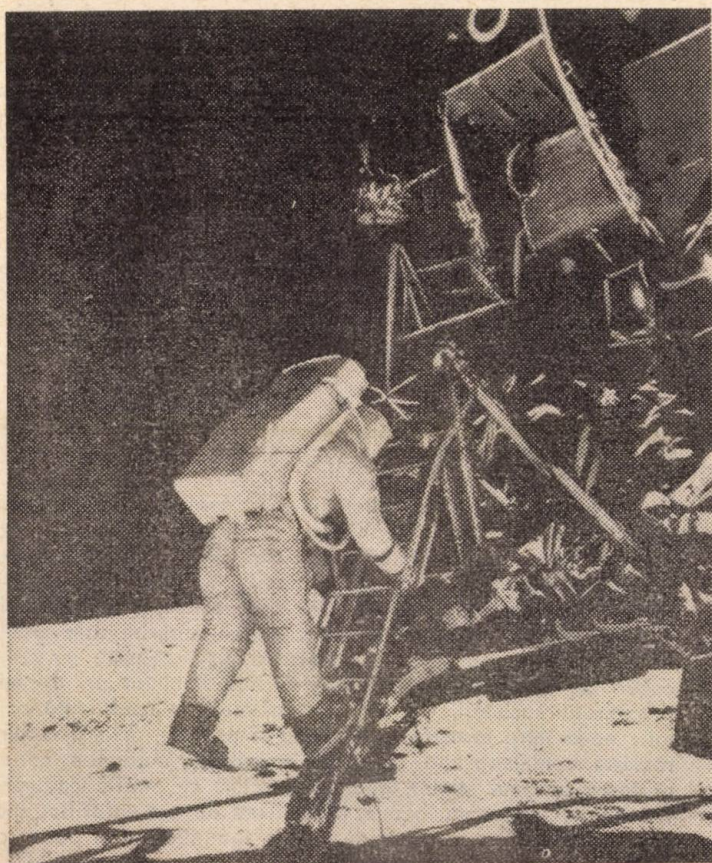
Venus
Luna
Marte



Schema unei stații orbitale înainte de joncțiunea părților componente

MARILE PREMIERE SPAȚIALE

Marea premieră cosmică a anului 1969 : omul pe Lună



Sputnik-1. 1957, octombrie 4. În duzina de ani ce s-a scurs de la această primă zi a erei cosmice, pătrunderea oamenilor în spațiile astrale a devenit aventura cea mai pasionantă și mai fecundă în emoții din toate câte au fost consemnate în istoria civilizației. Cadența vertiginoasă în care s-au desfășurat evenimentele spațiale, ineditul și importanța lor științifică au ținut și țin, mereu, sub tensiune, atenția lumii întregi; în așa fel, încît se poate spune că tehnicienii care lansează stațiile automate, precum și astronauții sovietici și americani, în zborurile lor îndrăznețe, au fost mesagerii admirației și îndrăgii ai întregii noastre planete.

Fiecare din „anii '60” a avut marea lui contribuție la ascendența erei cosmice. Este, totuși, cert, că un loc aparte, obținut prin însumarea unui sir de experiențe și trecerea la o etapă nouă de performanțe, se cuvine anului ce încheie și încoronază acest deceniu. Intr-adevăr, dacă 1967—1968 au fost anii repetițiilor generale, 1969 a devenit anul marilor premiere, în toate direcțiile schițate, pînă acum, de investigația astrofizică și de navigația cosmică: sondarea, amănunțită, a planetelor vecine, Venus și Marte, coborîrea oamenilor pe Lună și înapoierea lor pe Pămînt, manevrarea și construirea primelor ateliere orbitale, circumterestre. Tuturor acestor prodigioase performanțe umane și științifice le vom consacra o succintă rememorare, urmînd ordinea lor cronologică.

SPRE VENUS, PRIN FEREASTRĂ...

Abia se stingeau ecourile călătoriei de la Pămînt pînă la 115 kilometri de Lună, făcută de echipajul capsulei cosmice Apollo-8 (revenit la 27 decembrie 1968), cînd de pe gigantul cosmodrom Bai-

konur, din Uniunea Sovietică, a pornit în Cosmos cea mai puternică salvă din era astrală: la 5 ianuarie 1969 stația automată Venus-5, la 10 ianuarie Venus-6, la 14 ianuarie Soiuz-4, la 15 ianuarie Soiuz-5, fără să mai numărăm una sau două stații „Cosmos”, adăugate, în acest scurt interval de timp, sutelor de stații omonime lansate în spațiul circumterestru.

Dacă tirul navelor Soiuz, la datele arătate mai sus, decurgea din desfășurarea punctuală a unui amplu program pentru construcția de ateliere orbitale — și ne vom reîntîlni cu ele în capitolul respectiv — stațiile automate planetare de tipul „Venus” erau obligate, în mod obiectiv, să plece la drum în primele zile ale anului. Altfel, ar fi pierdut „fereastra” din 1969 pe care puteau fi lansate, de la Pămînt pînă la Luceafăr, pe o traiectorie optimă, și ar fi trebuit să aștepte aproape 20 de luni pentru a li se întredeschide altă „fastră” abstractă, rezultată din poziția relativă Pămînt-Venus, calculată, cu multă bătaie de cap, de astronomi și computere. Adică, să aștepte pînă prin iulie-august 1970, dată la care alte sonde, probabil Venus 7—8, perfecționate, vor avea misiunea să cerceteze, la rîndul lor, secretele planetei albastre.

Efortul pentru pătrunderea enigmelor de pe Venus a început la 12 februarie 1961, o dată cu lansarea stației automate Venus-1 (643,5 kg) a cărei traiectorie, experimentală, a condus-o la 100 000 de kilometri de obiectiv. La cea de-a doua tentativă, făcută abia după cinci ani, stația Venus-2 (963 kg) s-a apropiat, în ziua de 27 februarie 1966, pînă la 24 000 km de planetă și a transmis informații științifice prețioase. Era, deci, sigur, că tehnica acestei serii de stații planetare se ameliora, situație confirmată, prompt,

de faptul că, după un interval de trei zile, la 1 martie 1966, stația-geamănă Venus-3 a reușit să atingă însăși planeta. Informațiile științifice au fost, însă, reduse, coborirea pe suprafața planetei albastre efectuându-se „în catastrofă”, ceea ce înseamnă cu mare viteză și cu distrugerea sondei.

Un pas important înainte a fost împlinit de sonda Venus-4 (1106 kg) care a reușit, în 18 octombrie 1967, să coboare lin prin atmosfera otrăvitoare, încă misterioasă, a Luceafărului și să transmită stațiilor de pe Terra serii de informații științifice inedite. Tocmai pe temeiul acestei experiențe reușite au fost construite și programate stațiile automate Venus-5 și 6, din 1969. Aparatele de analiză fizico-chimică rapidă au fost înmulțite, modalitatea de transmitere în cod accelerată și — lucrul cel mai important — agregatele sensibile ale stației au fost protejate mai bine împotriva eroziunii nimicitoare exercitată de atmosfera acidă și fierbinte din straturile superioare de nori care învăluie „cerul respingător” al planetei Venus. Amindouă stațiile sovietice au izbutit să-și atingă ținta. Traiectoriile lor, precum și funcționarea corectă a instalațiilor au fost verificate pe când Venus-5 se afla la 15,7 milioane de kilometri de Pământ, iar Venus-6 la 15,2 milioane. Fiecare agregat, căruia i s-au pus întrebările de rigoare, a răspuns telemetric, prompt, exact, comunicând unde se află, încotro se îndreaptă, care-i temperatura și presiunea la bord, dovedind, astfel, gradul înalt de încredere ce se cuvenea a fi pusă în funcționarea lor impecabilă. De altfel, toate cele aproape 20 000 de piese care intrau în compunerea fiecărei stații fuseseră verificate în laboratoarele de pe sol, înaintea plecării. Ceva mai mult, constructorii, în grija lor de a crea agregate perfecte, au montat 5 stații identice din care, după probe riguroase, cu simularea condițiilor de temperatură și aciditate de pe Venus, au ales pe cele două mai rezistente și mai sensibile. Acestea au coborât, lin, pe Luceafăr, în zilele de 15 și 16 mai 1969, după 130 zile de zbor, în timpul cărora au parcurs circa 350 de milioane de kilometri fiecare. În lungul călătoriei lor, Venus-5 și Venus-6 au făcut zeci de radio-transmisii. Toate au fost recepționate de o vastă rețea de posturi observatoare și receptoare, între care și laboratorul astrofizic britanic de la Jodrell Bank. Energia electrică necesară acestui număr mare de transmisii a fost furnizată de bateriile solare de la bordul stațiilor, iar precizia transmisiilor a fost asigurată de un sistem de auto-orientare a antenelor spre Pământ. Automatismul stațiilor a fost

combinat cu radio-comenzile pornite de la sol. În aceste condiții, în momentul când Venus-5 s-a aflat la 50 000 kilometri de Luceafăr, a fost orientat direct spre țintă, i s-a micșorat viteza și, în clipa când a intrat în atmosfera venusiană, s-a comandat desprinderea containerului special în care se aflau aparatele de măsurătoare și de analiză. Un sistem de frinare aerodinamică (aripi extensibile) și o parașută au contribuit ca aparatele să parcurgă atmosfera cu o viteză redusă (210 metri pe secundă față de 11,17 km pe secundă, cu cât se apropiase stația de planetă) apoi și mai încet, ceea ce a permis ca durata trecerii analitice prin norii de pe Venus să dureze 53 de minute, timp în care complexul telemetric a transmis, continuu, date despre temperatura, presiunea și compoziția chimică a planetei albastre. Și, din păcate, inospitaliere. La rindul lui, containerul desprins de pe Venus-6 a lucrat timp de 51 de minute, în același mediu.

Propriu vorbind, Luceafărul nu s-a destăinuit pe deplin. Se știe că atmosfera lui cianhidrică, supraîncălzită, densă, învăluie sfera solidă a planetei vecine cu un fel de voal otrăvitor. De viață, în sensul nostru pământean, nici nu poate fi vorba. Sau, probabil, că ar fi mai corect să spunem că nu poate fi încă vorba. Un factor bizar, de natură să mărească numărul de nedumeriri și de întrebări provocate de Venus, este constatarea că în apropierea solului, probabil viscos, al planetei, temperatura atmosferei scade. Se petrec acolo procese fizico-chimice extrem de interesante, desigur asemenea cu acelea care au contribuit la formarea ontologică a Pământului, cu miliarde de ani în urmă, în timpul astronomic. Nu încapă îndoială că alte stații „Venus”, din ce în ce mai bine înzestrate pentru a satisface curiozitatea savanților, vor da și mai multe răspunsuri întrebărilor noastre. Să așteptăm, deci, următoarele „ferestre” spre Luceafăr.

„CANALELE” DE PE MARTE SÎNT DOAR SERII DE CRATERE

Tot pe una din aceste fascinante ferestre, care încep a juca un rol important în relația om-Univers, au ieșit și sondele spațiale americane din programul „Mariner” expediate spre Marte. Lansat la 25 februarie de la Cape Kennedy, Mariner-6 (400 kg) avea să fie urmat de Mariner-7, la 24 martie. Amindouă sondele erau „mult perfecționate” față de Mariner-4, expediat, cu mediocre rezultate, în 1965, spre „planeta roșie”.

Călătoria celor doi „Mariner” a durat pînă la finele lunii iulie (M-6) și începutul lui august (M-7). Au străbătut, unul după altul, 384 mi-

Comandanții troicii spațiale „Soiuz” vorbesc cititorilor „Lumii”

Răspunzînd solicitării redacției noastre, comandanții „troicii spațiale” — navele Soiuz-6, 7 și 8 — Gheorghe Sonin, Anatoli Filipcenko și Vladimir Șatalov — au transmis, prin intermediul agenției „Novosti”, câteva amintiri din „anul cosmic” 1969.

GHEORGHE SONIN: Pentru noi, anul 1969 este un an deosebit, memorabil. Mie și prietenilor mei ne-a fost incredințată misiunea de a executa un zbor cosmic în grup, pe care l-am închinat Centenarului nașterii lui Lenin. Pentru prima oară a fost plasat pe orbita circumterestră un grup de trei nave cosmice pilotate, avînd la bord 7 cosmonauți.

S-ar putea spune că, în Cosmosul îndepărtat, s-au întîlnit trei părțile ale patriei noastre, s-a format un colectiv și trebuie spus că, atunci cînd te afli într-un grup de buni prieteni, te simți mai sigur, treaba se face cu mai mult spor și chiar... dormi mai liniștit.

După cum se știe, în acest zbor, Valeri Kubasov și cu mine am avut rolul primilor sudori cosmici. Cum anume am executat sudura a povestit-o Valeri la conferința de presă. Oamenii de știință studiază acum rezultatele experimentului și este rîndul lor să-și spună cuvîntul.

lioane de kilometri în 156 de zile, cu observația că „ochiul de geam” prin care a fost lansat Mariner-7 s-a dovedit mai bun, de vreme ce, pe traiectoria ce i s-a imprimat, această sondă era gata să ajungă din urmă pe anteaalgătoarea ei. Faptul cel mai de seamă, în expediția cuplului Mariner, l-a constituit marile album de fotografii transmise laboratorului de astrofizică și astronomie de la Pasadena (California) din Statele Unite, faimosul J.P.L. (Jet Propulsion Laboratory) din structura NASA, fotografii ale planetei Marte, luate în mers, de la distanțe variînd între 1 232 000 de kilometri și 3 219 kilometri de suprafața astrului. Cu acest prilej, mai ales din cauza unei duzini de fotografii luate de la 3 427 de kilometri distanță de zona ecuatorială a „planetei roșii” (Mariner-6), a fost distrus unul din cele mai vestite și mai durabile mituri ale astronomiei moderne și anume „canalele marțiene”, „simple” sau „împerecheate” pe care le-a descris astronomul Virgilio Giovanni Schiaparelli în ultimul pătrar al veacului 19. Nici urmă, vizibilă, de canale, fapt cu atât mai dezamăgitor cu cît de existența mitologică a acestor sisteme se lega speranța că pe Marte ar exista — sau ar fi existat, ființe raționale capabile să edifice lucrări gigantice pentru apărarea vieții împotriva unor condiții improprii — așa cum se credea că s-ar fi întîmplat pe rețelele noastre vecin dinspre periferia sistemului solar. În locul acestor „lucrări de artă inginerască”, pe Marte nu există decît cratere, mari și mici, poate mai puțin dese decît cele de pe Lună, poate mai vechi, mai bătrîne, dar, în general, atestînd aceeași dezolantă pustietate, probabil eternă, pe care oamenii o găsiseră, abia cu cîteva săptămîni

mai înainte, pe palida Lună.

Specialiștii de la J.P.L. Pasadena au pus oarecare inerție în aprecierea fotografiilor transmise de imparțialul Mariner-6. Un aspect anumit al calotei polare sudice a planetei roșii, anumite dire luminoase ce puteau fi văzute iradiînd din calota albă, precum și vreo cîteva pete opalescente care-și modificau poziția de la o fotografie la alta (în fotografiile luate de la mari depărțări) au provocat o recrudescență a ideii de canale, de apă curgătoare, de îngheț și dezgheț al calotelor polare, cu atît mai mult cu cît imaginile transmise de M-6 veneau din ceea ce s-ar putea numi „sezonul de primăvară în emisfera sudică a planetei „Marte”. Dar pe măsura ce ambii „fotografi” ai astrului s-au apropiat de suprafața acestuia, canalele s-au destrămat și — așa cum spuneam — au făcut loc craterelor sterile. Toți observatorii au fost de acord că două din canalele cele mai vestite, botezate, în 1877, de Schiaparelli, „Canalul Cerbere” și „Canalul Agathademon”, nu ar fi decît crestele imense, alungite, ale unor cratere cărora li se acordă diametre de ordinul a 1 000—1 200 de kilometri.

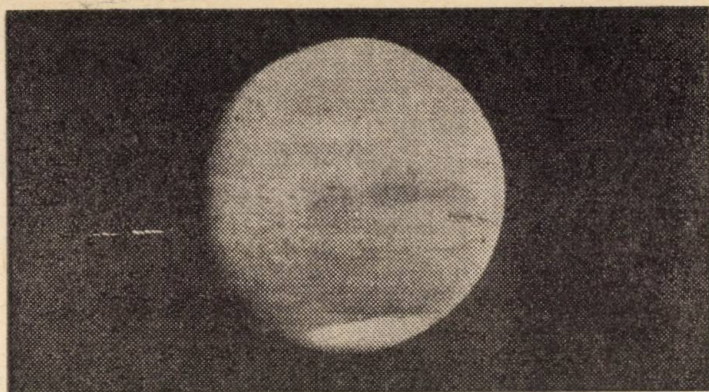
În ultimul moment al evoluției sale, Mariner-7 (a doua sondă) a fost îndrumat pe o nouă traiectorie, în apropierea „planetei roșii”, și anume — pe una care părăsea zona ecuatorială pentru a fotografia sectoare aflate cu cîteva sute de kilometri mai spre sudul astrului, în regiunea calotelor luminoase. Din nou, înlocmai ca în fotografiile precedente, observatorii au văzut și măsurat un mare număr de cratere. Caracteristice peisajului marțian par a fi cratere cu deschidere largă, înăuntrul cărora se află o puzderie de cratere mici, presărate în imensa succesiune a timpului astral. Este greu de admis că

Peste puțin timp ne vom lua rămas bun de la anul 1969. Ce an memorabil! Pentru fiecare om, anul care a trecut este le-

Primiți din partea mea personal și din partea tuturor prietenilor mei cosmonauți, urările cele mai cordiale pentru anul 1970.

Comportarea oamenilor și a mașinilor a fost, însă, pe deplin normală. N-a fost o noutate extraordinară nici declarația lui Cernan care a spus despre Lună că este „aridă, neprimitoare, de culoarea nisipului murdar”. Mai multă impresie a făcut afirmația aceluiași astronaut că unele cratere selenare iradiază un fel de lumină, ca și cum ar fi radioactive. A fost, în mod evident, o impresie fantezistă. Valoarea evoluției reușite a lui Apollo-10 a fost că înlătura ultima barieră din drumul spre Lună.

Iată-ne, deci, la marea premieră cosmică a lui 1969, aceea din care decurg cele mai importante consecințe pentru știință și pentru oameni, de la comportamentul agregatelor fine și fiabile, pînă la conduita fizică și psihică a materialului uman aflat în medii și condiții atile. Călătoria pe



Marte fotografiat de „Mariner-6”. În partea de jos se distinge clar calota polară sudică a „planetei roșii”

La 21 iulie 1969, astronautul american Neil Armstrong a pus piciorul pe solul selenar. Vehiculul care a transportat prima echipă de oameni pe alt corp ceresc a fost trenul aerospațial Apollo-11, format dintr-o rachetă propulsor Saturn-5, un modul de serviciu-comandă Apollo și un modul lunar. La bord se aflau zburătorii Michael Collins (care a rămas în spațiu, controlând cabina de comandă — devenită stație orbitală circumlunară), Edwin Aldrin (rămas în cabina LEM-ului, pe Lună, pentru a putea să-l ajute pe colegul lui în cazul când Selenă l-ar fi întâmpinat cu ostilitate) — în sfârșit, Neil Armstrong. Acesta, după ce s-a frământat timp de câteva săptămâni — ajutat de întreaga presă americană — să găsească cele mai istorice cuvinte pentru a le pronunța când va sosi pe Lună, a uitat, în clipa solemnă, toate cîntările poezilor, toate gândurile filozofilor și a spus, după cum se știe, „un pas mic pentru mine, un pas mare pentru omenitate”.

Nu încăpea îndoială, din orice punct de vedere, că evenimentul acesta rămîne epocal. În primul rînd, abordarea unui corp ceresc, fie și a celui mai apropiat, constituie o performanță tehnică majoră, una din cele ce fac suma cunoștințelor omenești. Trebuie să adăugăm — și să subliniem — că abordarea Lunii s-a făcut sub ochii omenirii întregi, sub ochii noștri, grație faptului că unul din reperele înalte ale stadiului actual de civilizație este teleinformatica. Poate că în atmosfera generală de euforie, cînd se auzeau dialoguri cerești efectuate de oameni simpli și normali, cînd distanțele de ordinul a patru sute de mii de kilometri își pierdeau semnificația, iar ochii noștri, ațintiți într-o inevitabilă emoție gratuită, urmăreau straniu galoș al lui Neil Armstrong cum pipăia pulberea Lunii — poate că în acel climat cu totul nou pentru Pămînteni — nu a fost asimilată, pe deplin, semnificația acestui eveniment. S-a căutat, în special, substanța științifică a faptelor, rămînînd pentru mai tirziu esența lor filozofică și nimbul poetic modern, inedit, de care au fost aureolate pe nesimțite.

În urma performanței de la 21 iulie 1969, Luna nu a rămas mai puțin frumoasă — cu toate că este pustie, tristă, fără culoare, fără mișcare. În schimb, a devenit un pămînt accesibil, demitizat, cu materia lui palpabilă, supusă analizei, inaptă, pentru moment, să rodească, dar capabilă să gerneze speranțe, așa cum s-a întimplat, întotdeauna, cu noile pămînturi descoperite de oameni. Aceasta, fiind, în însă, o chestiune pentru un viitor încă nedeterminat, vom însemna, în bilanțul astronomic al anului 1969 că echipajul debarcat pe Lună a lăsat acolo câteva aparate pentru măsurați științifice — cu mediocre rezultate — și au recoltat 30 de kilograme de pulbere și rocă lunară. După aproape un semestru de analize riguroase, în condiții de carantină cuasi-absolută, savanții (140, din peste 20 de țări) au ajuns la concluzia că Luna nu este rudă cu Pămîntul. Pare a fi singura concluzie limpede. Toate ipotezele cu baza omologică s-au dovedit iluzorii. Luna nu s-a desprins din uriașul bazin al Pacificului, ea s-a născut, dacă se poate spune așa, probabil în același vast leagăn galactic o dată cu Pămîntul, în ere cosmice situate în ceea ce s-ar putea numi, fără sens inteligibil, „4 miliarde de ani”.

Nici a doua expediție pe Lună, efectuată de Apollo-12 (lansarea 14 noiembrie, sosită pe Lună 19 noiembrie, înapoierea pe pămînt 24 noiembrie) nu a reușit — cel puțin din informațiile furnizate pînă acum — să descifreze enigmele Lunii. Rocile selenare sînt asemenea bazaltului terestru, sînt asemănătoare substanței meteoritice; dar un grăunte de titaniu în plus, o urmă de siliciu mai mult, puțin cobalt și nici un fir de cărbune, nici o urmă de apă din cele mai îndepărtate ere, contribuie la săparea unui abis cosmic de netrecut între natura geologică a materiei telurice cunoscute pînă acum

(simburele Terrei rămîne o enigmă probabil mai criptică decît însăși Luna) și substanța selenară superficială. Apollo-12 a avut, pe seama lui, alte premiere selenare, întru totul remarcabile. Astronauții Charles Conrad și Alan Bean (plini de umor „New Selenite Style”) au procedat cu mai multă grijă științifică la recoltarea rocilor și pulberilor de pe Lună. Au făcut o adevărată excursie — prima de pe Lună — acreditînd ideea că circulația pe Lună este mult mai ușoară decît bănuiau savanții de la Houston. Remarcabil — și poate fecund — este faptul că, în dubla lor coborîre din LEM pe scoarța Lunii, Conrad și Bean au instalat un mic și modern laborator de investigație astrofizică, format dintr-un magnetometru (pentru a se ști mai multe despre cîmpul magnetic al Lunii), un spectrograf (probabil va detecta urmele unei atmosfere oarecare sau adierile de corpusculi-unde ale vîntului solar), un seismometru (cel mai sensibil din toate, de o elocvență atît de vibrantă, încît a devenit suspectă în ochii observatorilor). Aceste instalații furnizează laboratoarelor de pe Terra mănunchiuri de informații codificate, prin mijlocirea unei stații radioemitoare instalată pe Lună. Importantă și nouă este sursa de energie a acestor aparate: o mini-centrală atomică electrică, aptă să furnizeze dozele subtile de electricitate care vor anima primul laborator științific lunar.

ATELIERELE ORBITALE, AZI ȘI ÎNVIIE

În același timp în care călătoriile pe Lună erau comentate de opinia publică în toate mediile și mai ales în cele științifice, s-au emis și câteva păreri nu sceptice dar diferite cu privire la viitorul practic al acestei metode de exploatare a spațiului cosmic. Deosebit de faptul că zborurile de tipul Apollo sînt excesiv de scumpe, din care cauză viitorul lor mai îndepărtat pare a fi pus sub semnul întrebării — se ridică și problema utilității abordărilor directe. Se cunosc multe proiecte de case pe Lună, de automobile selenare, de vaste laboratoare, mai degrabă fanteziste decît științifice. Analizele programelor de explorare planetară au dus la aprecierea că mai aproape de realitate și mai eficiente decît coloniile implantate pe Lună par a fi stațiile orbitale, locuite, plasate pe orbite circumterestre, circumlunare, circummarțiene, etcaetera, etcaetera...

Pentru a face demonstrația precisă a acestei idei în domeniul explorării cosmice, astrofizicienii și inginerii sovietici au consacrat anul 1969 experimentării stațiilor sau ateli-

relor orbitale, pe scară tot mai mare. Sînt importante stațiile orbitale pentru viitorul astronautice? Da, răspunde, categoric, ciberneticianul Axel Berg, una din autoritățile majore în astrofizică. „Fără cuplarea unor aparate cosmice în spațiu, spune Berg, nu va putea fi realizat transportul diferitelor încărcături utile spre stațiile orbitale mai mari, nu vor putea fi înlocuite echipajele lor, nu vor putea fi efectuate eventuale reparații ale navelor cosmice”.

În ce condiții pot fi executate asemenea reparații? Răspunsul, foarte spectaculos, la această întrebare a fost dat tot în acest senzațional an de premiere spațiale: la 11 octombrie, a pornit spre Cosmos nava Soiuz-6, avînd la bord un cosmonaut-pilot, Gheorghi Șonin și un cosmonaut-inginer, Valerii Kubasov. Înainte de a se căuta explicația științifică a acestui zbor, pe cer a sosit Soiuz-7, o navă cu echipament științific mai complex, locuită de cosmonauții Anatolii Filipcenko, Vladislav Volkov și Viktor Gorbátko. Nici de data aceasta nu au trecut decît 24 de ore fără surprize. La 13 octombrie, a fost lansată nava Soiuz-8. La bord, Vladimir Șatalov și Alexei Eliseev, veteranii care zburaseră la începutul anului pe navele 4 și 5. În spațiul circumterestru s-au aflat, așadar, simultan, 7 oameni pe 3 nave, formație care a fost botzată, imediat, „troica spațială”. Rațiunea acestui zbor în formație este explicată de faptul că s-a urmărit și s-a realizat concepția atelierelor orbitale, în special în domeniul sudurii metalelor și a altor materiale (sticlă, mase plastice) în imponderabilitate și vid. De asemenea, s-au realizat manevrele în grup, comanda unică pentru toate cele trei nave, evoluția în formație, exerciții prealabil obligatorii pentru construirea viitoarelor stații, ateliere și cosmoteluri orbitale.

Acestea vor înconjura Pămîntul, în următorii ani. De pe ele vor putea porni, mult mai ușor, mai ieftin, călătoriile spre Lună și — în cele din urmă — spre alte planete sau — cine știe cînd și unde — în profunzimile sistemului solar. Stații asemănătoare vor fi construite în jurul Lunii, deoarece se admite că ele au șansa de a fi mai repede utilizabile și mai practice — în sensul nostru cotidian — pentru explorarea Lunii decît coloniile ascunse în cratere de cerbiea razelor solare și a vînturilor cosmice încă nedescifrate. În toate aceste domenii de astrofizică și circulație cosmică, anul 1969 va rămîne ca unul din cele mai importante și fecunde repere — timp în era spațiilor mari.

Mircea GRIGORESCU

**Art
Buchwald**

Nu-i scriu eu discursurile!

O doamnă a trimis ziarului „The Washington Post” o scrisoare în care mă acuză că eu aș fi scris discursul nostim rostit de vicepreședintele Spiro Agnew, la New Orleans, despre participanții la Moratoriu.

Sînt foarte măgulit de faptul că această doamnă își închipuie că eu aș scrie discursurile vicepreședintelui Agnew, deoarece ele sînt, probabil, cele mai bune lucrări umoristice produse în momentul de față în Statele Unite. Trebuie să mărturisesc, însă, că nu am nici un merit. Dl Agnew nu mi-a cerut niciodată să scriu pentru el discursuri umoristice, eu nu m-am oferit niciodată s-o fac.

Întreg Washingtonul încearcă să ghicească cine a scris discursul împo-

triva Moratoriului, pe care vicepreședintele l-a rostit cu verva lui tipică.

Dl Agnew este prieten foarte intim cu Bob Hope și se crede că ar fi fost ajutat de autorii cupletelor lui Hope. Întimplarea face, însă, ca vicepreședintele să aibă, de asemenea, prieteni care lucrează pentru emisiunea de televiziune „Să ridem” și multă lume jură că referirea d-lui Agnew la „snobii și intelectuali nerușinați” este o expresie tipică pentru emisiunea „Să ridem”.

Eu am aflat, însă, că vicepreședintele își scrie în general singur materialele. Deși se consultă ocazional cu un scriitor de comedii pentru o idee sau un gag, vicepreședintele preferă să-și compună singur discursurile pe care le rostește în stilul său pompiresc, devenit acum faimos.

Iată, potrivit relatărilor unui prieten intim, cum lucrează vicepreședintele la discursurile sale. În primul rînd, studiază prilejul respectiv. Dineul de la New Orleans pentru strîngerea de fonduri destinate partidului republican era, desigur, o reuniune veselă și Agnew știa că lumea așteaptă ca el să-i ofere umor. Intrucît abia se terminase Moratoriul de la 15 octombrie, vicepreședintele a hotărît ca eroii monologului său comic să fie participanții la această acțiune de protest. Pentru fiecare frază care a dezlănțuit un hohot de ris, vicepreședintele a

renunțat la alte zece. În cele din urmă, a dat formă definitivă discursului și l-a prezentat președintelui, care nu și-a putut stăpîni risul în tot cursul lecturii.

— O să-i dai gata — a spus președintele.

— Cum îți place fraza despre snobii nerușinați? — l-a întrebat vicepreședintele.

— Spiro, de multe ori în viață ai spus lucruri caraghioase, dar, de data asta, te-ai depășit pe tine însuși. Datorită acestui discurs, vei deveni cunoscut ca un cal breaz.

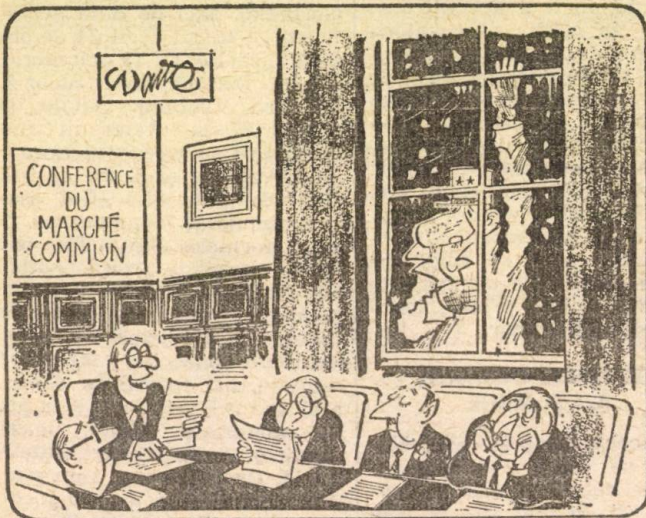
— Îți închipui cumva că mă va lua cineva în serios? a întrebat dl Agnew.

Președintele, care ridea cu lacrimi, și-a șters ochii.

— Cum s-ar putea? Tara asta nu și-a pierdut încă simțul umorului.

Cu aprobarea președintelui, dl Agnew a plecat la New Orleans și, după cum toată lumea știe, a cucerit nu numai auditoriul, dar și milioanele de persoane care l-au văzut la televiziune. Vicepreședintele a reușit să spulbere peste noapte deprimarea din țară și să stirnească risetele tuturor.

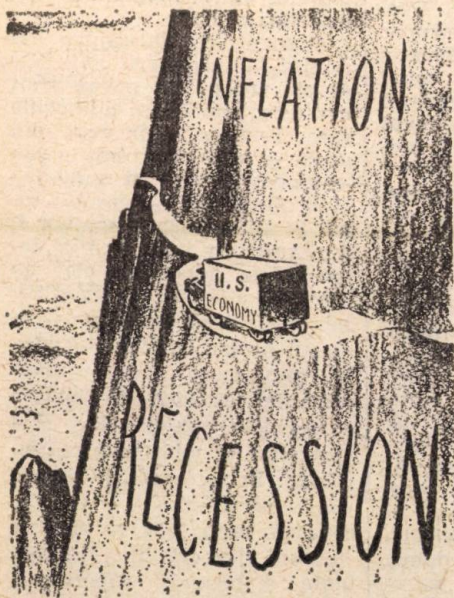
Nici un vicepreședinte din istoria modernă n-a reușit să facă atît de bine de fiecare dată acest lucru ca Spiro Agnew. Și ceea ce uluiește cercurile oficiale din Washington este că o face aproape fără nici un ajutor.



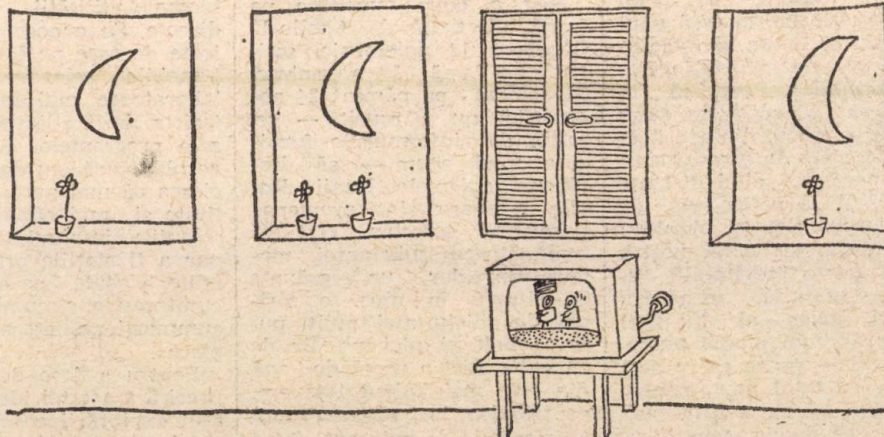
— E cineva contra intrării Angliei în Piața comună?
(Din Daily Mirror)



— Trebuie să existe și altă cale de ieșire...
(Din Chicago Sun Times)



Drum primejdios
(Din Nashville Tennessean)



(Din Christian Science Monitor)

HIPPIES: spectacol și confuzie

Ana Maria Narti

Nu îi judec; nu am dreptul s-o fac atita vreme cit nu-i cunosc îndeajuns și nu cunosc în adincime angrenajul de împrejurări și fapte care i-a format. Vreau numai să-i descriu — pentru că am avut prilejul să-i întâlnesc în apogeul ciudatei lor mișcări, la sfîrșitul lui septembrie 1969, în Londra transformată, parcă, întreagă, într-o arenă deschisă pentru spectacolul prezenței lor.

Dimineața, în stația de metrou de la Earl's Court, am văzut două fete cobo-

rînd, senine, treptele spre chei: purtau vechi costume de teatru, cu vagi linii de Renaștere, făcute din brocarturile acelea greoaie, țepene și destul de ieftine din care se croiesc de obicei veșmintele de scenă. Rochiile erau uzate, iocite, cu desenul pe alocuri șters; fetele arborau, ca o încununare a costumației lor, una o

Stridența și prețiozitatea ca principii de vestimentație

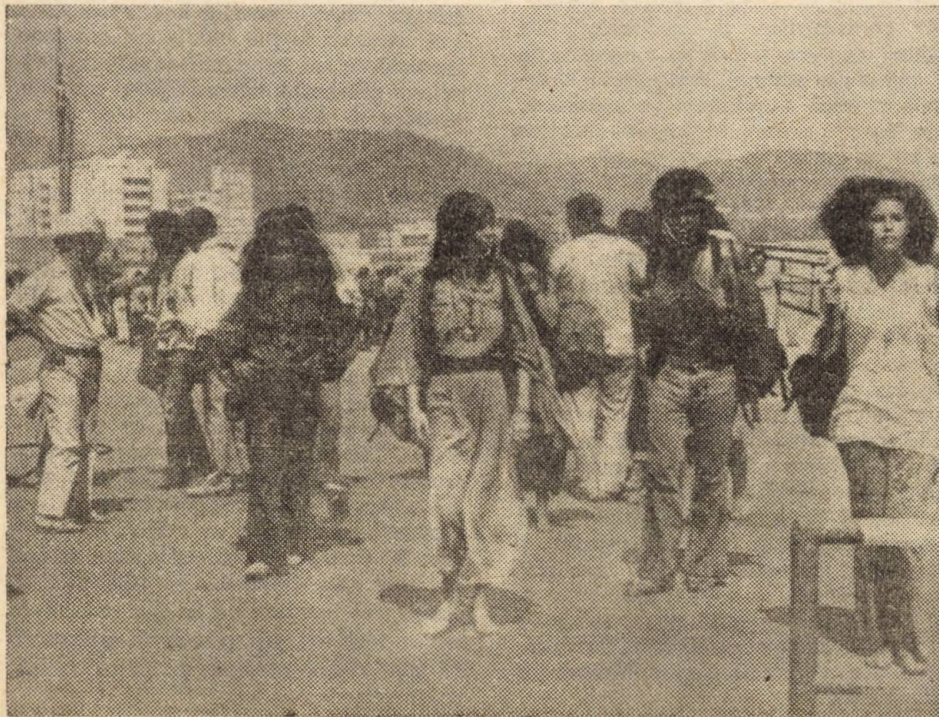


În compania politicoasă a unui politician londonez

clăie de păr negru, zburlit, creț, împrăștiat în toate părțile — de tipul „pieptănăturilor” din *Hair* — alta o serafică și plîngătoare revărsare de plete linse, blonde. Era prima mea dimineață londoneză — și prima întâlnire hippie; și, de la început, sentimentul comunicat era acela al unui efort conștient, deplin voit, de a transforma viața în teatru, de a preface realitatea în spectacol. Aparițiile semănau destul de puțin cu cețosele chemări de „întoarcere la natură” despre care auzisem și citisem. Universul în care pășeam era pe de-a-ntregul confecționat și își iubea artificiile. Am intrat, deci, în el cu convingerea că voi vedea altceva decît anunța sloganurile răspîndite pretutindeni în lume.

Intr-adevăr, altceva. King's Road, principală stradă comercială din Chelsea, cartierul artistic-boem londonez, „Cartierul latin” londonez — dacă se poate spune așa — a împrumutat în întregime stilul hippie: de la un capăt la altul ea s-a transformat într-o expoziție permanentă de frumuseți neanimate și animate hippie, și într-un happening permanent, întrucît, în masa trecătorilor care se înghesuie aici, neîntrerupt, toată ziua, cei mai mulți sînt tineri care au adoptat genul. Este o îndoită desfășurare de imagini-șoc: vitrinele și interioarele „buticilor” de lux, care expun prețiozități inventate parcă de un scenograf mai sofisticat decît acela care a compus interioarele din *Blow-up* — boa-uri de pene mov și oliv, și verde-închis, paltoane-mantale „maxi”, lungi pînă aproape de pămînt, cu îngustimi de mijloc inimaginabile, rochiile cu broderii de paiete și ornamente decorative ciudate, uriașe, șaluri și țesături din India, nelipsitele costume de piele cu franjuri lansate de filmul *Easy Rider*, lanțuri de metal împodobite cu cele mai neașteptate podoabe gigant... Și, de partea cealaltă, strada, pe care penele, pălăriile cu boruri largi, hainele și fustele pînă în pămînt, lanțurile, franjurile, colierele de flori și șalurile indiene defilează, îmbrăcate de tineri și tinere a căror neglijență voită lasă să se bănuiască un migălos studiu plastic al costumului. Toate aceste obiecte — și acelea din vitrine și acelea care se plimbă, purtate, pe trotuare — sînt foarte scumpe, au prețurile creației de lux! Ceea ce nu izbutesc eu să înțeleg, privind, amețită, această paradă de costume intrată în realitate, este, unde, cînd și cum se manifestă revolta acestui tineret împotriva Establishment-ului: căci iată-i în mijlocul Establishment-ului, pe o stradă mai mult decît comercială, slujind drept reclamă vie și, mulți dintre ei, drept cumpărători răsfățați ai mult hulitei „societăți de consum”, pe care ei spun că o resping, din care ei spun că vor să evadeze, să fugă! Unde mai rămîne loc pentru întoarcerea la natură în inima unei astfel de demonstrații de scenografie rafinat calculată, la care iau parte zeci, sute, mii de tineri?

Unul dintre conducătorii mișcării artistice extremiste hippie — îl chema Jim — mi-a dat întâlnire, aici în King's Road, pe terasa-cafenea a unui supermarket de antichități. Acest „super-magazin” de antichități izbutește să mă amețească și mai mult decît strada: este un labirint din „1001 de nopți”. Candelabre de cristal și sfeșnice de argint, covoare orientale, costume vechi de teatru, afișe și mobile de la începutul secolului —



totul este prețios și scump — și toți vinzătorii și vinzătoarele arată hippie. Este, poate, o uniformă cerută de patroni, sau, poate, numai o alegere liberă a angajaților foarte tineri de aici. Pe terasa-cafenea (unde ajung prea târziu și pierd întâlnirea cu ideologul-organizator cu care voiam să stau de vorbă) sînt așezate în loc de mese vechi mașini de cusut „fin de siècle”, iar scaunele din fier forjat sînt, fără îndoială, piese autentice ale aceleiași timp. În jurul „meselor” stau tineri care nu se deosebesc întru nimic de vinzătorii și care par veniți aici anume pentru a ilustra, cu prezența lor, ca niște manechine, îmbinările căutate de podobașii și jeshăuri din anticariat.

Nu a fost greu de pătruns printre ei. Au, mai ales în cercurile artistice, o mulțime de legături cu intelectualii așa încît, înarmată cu numele unuia dintre acești simpatizanți — care îi cunoscuse, de altminteri, în Suedia — în chip de „Sesam, deschide-te”, am putut intra într-un teatru hippie cu regim de club, din Drury Lane. (Astăzi, teatrul acesta nu mai există: a fost, poate, închis, pentru că era un centru de propagandă deschisă pentru drog sau, poate, cronică lipsă de fonduri a ajuns la o criză. Într-o patetică scrisoare a unuia dintre conducători, scrisoare care anunța desființarea „centrului”, se vorbea despre „umanitatea” disprețuită și umilită: citeam cuvîntul umanitate și mă gîndeam la imensele picturi pornografice de pe pereții fostului teatru). Acest mic teatru-club a fost, vreme de cîțiva ani, unul dintre cele mai gustate locuri de întâlnire a intelectualității artistice engleze: folclorul clubului amintește, printre cei care veneau des aici, pe Beatles, pe Peter Brook. Cei doi conducători sînt americani — și nici unul dintre ei nu mai este chiar în prima tinerețe, amîndoi se află în preajma vârstei de 35 de ani, și amîndoi sînt intelectuali cu aleasă pregătire literar-artistică (la New York, cred, au studiat limba și literatura franceză). De altfel, de nenumărate ori, în grupurile de hippie — în Piccadilly Circus sau pe străzi — accentul american se făcea auzit: cîteodată, chiar, îi puteai recunoaște după enormele rucsacuri colorate, în care își poartă „averea” și sacii de dormit, și pe care se pot citi, încă, etichetele numeroaselor peregrinări fără țel.

I-am putut urmări, deci, de aproape, într-o cameră foarte curată și foarte îngrijită, decorată în tonuri calde de roșu, o fată care nu cred că avea douăzeci de ani își spăla și își călca rochiile, vorbind cu prietenii ei. Avea un chip de copil, de neumbrită seninătate. Călca rochia — și spunea: „Orgia romană la care vom lua parte săptămîna viitoare...” Și eu știam că orgia aceasta care se pregătește va fi o orgie adevărată. Într-un apartament de lux, dintr-un cartier elegant — la parterul aceleiași case, am observat pe una din uși numele și titlatura unui vice-amiral al flotei aeriene britanice — un grup de tineri stăteau de vorbă. Camerele erau goale, pe parchetele strălucitoare erau aruncate numai niște uriașe perne colorate. Dar, în cîte un colț, puteai să descoperi uimitoare și scumpe obiecte vechi: un fus de tors medieval cu roată, de pildă. Fetele purtau fuste lungi pînă în pămînt și bluze acoperite de volane de dantelă; băieții, în „jeans”, aveau părut atît de lung încît

le acoperea tot spatele. Împreună, ei arătau ca un grup de interpreți dintr-un film de avangardă în plină filmare. Subiectul de discuție: apariția — prospătă — a unei reviste pornografice, tipărită în 20 000 de exemplare și care urma să fie difuzată „numai prin subscripție”, în Anglia, Scoția, Belgia, Olanda, Franța, Suedia, Danemarca. Unul dintre editorii improvizați — care era de față — făcuse o lungă călătorie în toate aceste locuri și avea, în fiecare țară, „legăturile” și „contactele” asigurate. Cu o destindere plină de grație, fetele acestea fabulos machiate, mai spectaculoase decît modelele fotografiate pentru marile reviste de modă — și băieții înveliți în franjuri de piele, își rosteau admirația suavă în fața fotografiilor și textelor pornografice: „How beautiful!” „How lovely!”.

Două lucruri m-au izbit în chip deosebit în comportarea lor: convenționalitatea absolută a nenumărate fraze și gesturi mărunte, și relaxarea lor stranie, nefirească, — ce mi s-a părut înspăimîntătoare. Toate frazele stereotipe, scurte, din repertoriul politeței uzuale a bătrînelor doamne americane binevoitoare, le-am reîntîlnit în dialogul cu acești „revoltați”; amabilități și întrebări formale despre puloverul pe care-l purtam, despre peisajul din România, despre cum mi se pare vremea la Londra... Amănuntul mi-a confirmat, încă o dată, impresia că tinerii pe care îi studiam nu au izbutit să iasă din societatea pe care ei pretind că o reneagă; că, dimpotrivă, au cărat cu ei, în mediul de exagerări și exaltări confeccionate în care trăiesc, toate modelele tipice ale relației mondene. Înțelegerea la natură, la adevărul primar? Tot timpul am fost în atmosfera unui salon — e drept, un salon care nu își ascundea întru nimic perversitățile, ci le expunea chiar, cu mîndrie, dar în care regulile mici ale comportamentului social burghez erau perfect mimate. Crezusem, înainte de a-i întîlni, că acești protestatari declarați pot prilejui experiența unei comunicări umane neobișnuit de sincere și de directe. Din primele minute, mi-am dat seama, însă, că ei continuă să existe într-un univers al convenției.

Și seninătatea lor! Începînd cu îmbrăcămintea și mergînd pînă la fotografiile pornografice și „ședințele” T.V. (pentru care era folosit un magnetoscop cu mai multe ecrane), desfășurate în urletele muzicii amplificate la maximum, care însoțea ploaia de imagini aberante de pe un ecran, în timp ce alt ecran transforma impulsurile sonore în joc de culori stridente, — bombardamentul excitantelor era continuu. În mijlocul acestei încordări voite, anume pregătite, protagoniștii se străduiesc să se convingă și să-i convingă și pe alții că totul este cum nu se poate mai firesc: merg, se mișcă, vorbesc cu o duiosie absolut nenaturală, studiată, răsfățată, legănată, care amintește, ciudat, blîndețea creștină obligatorie, devenită obișnuință, a preoților. Se pare că această seninătate voită, comandată, de altminteri foarte ușor topită în sarcasm, în gluma rea, distrugătoare, ar fi o ținută impusă de „ideologia” non-violenței. Dar cum poți crede într-o non-violență care se hrănește tot timpul din violență, din acumularea de excitații căutate cu tot dinadinsul, din descătușarea sistematic antrenată a instincțelor?

I-am văzut în Piccadilly Circus, în jurul finfinii, jucîndu-se, cîntînd, dormind, fumînd, visînd pe trepte; i-am văzut făcînd cozi la filmele Underground la modă — *Easy Rider* — și așteptînd, zeci și zeci de minute, în lungul unui șir de spectatori identici cu ei și cu personajele pe care aveau să le vadă pe ecran. Îmi este cu neputință să mi-i închipui în „mijlocul naturii” altfel decît transformînd și „natura”, așa cum transformă tot ce atîng, în spectacol, în demonstrație, în explozivă și continuă creștere de stridențe. De altfel, în *Easy Rider* apar astfel de scene și ele sînt așa cum mi le-am închipuit: peisajul devine scenă, „viața elementară” este un joc pus la cale cu minuțios calcul al efectelor și stilului.

Nu, sigur că nu vreau să spun că tinerii intelectuali hippie ar minți, cu bună știință; ipoteza mea este că ei sînt victimele unei cumplite confuzii. Își închipuie că au evadat din universul burghez și, de fapt, trăiesc în miezul lui și se hrănesc din impulsurile lui extreme; cred că au găsit un drum spre simplitate, adevăr, natură, confeccionînd, însă, clipă de clipă, cel mai artificial mediu care se poate întîlni în societatea apuseană; își imaginează că sînt puternici — pentru că sînt mulți și pentru că au izbutit să rupă cîteva din aspectele conformiste ale traiului citadin — dar Pompidou a dizolvat, în Paris, micile lor adunări cu un minim efort polițienesc. (Și se pare că, în ultima vreme, pînă și atît de îngăduitoarea Anglie a început să-i izgonească folosind cele mai simple mijloace de represalii). Rar au mai existat grupuri umane mari care să trăiască împreună o viață mai reală — gata, clipă de clipă, să se destrame. De aceea și au nevoie de atîtea stimulente și ajutoare artificiale, exterioare.

Sub tot acest amestec pitoresc de perversități care se joacă de-a nevino-văția și de vicii care se autoadmiră ca adevăruri supreme, se citește, însă, o dilemă cumplită de viață, de filozofie trăită, dacă se poate spune așa. Și dilema este departe de a fi nouă. Dostoievski a intuit și a deschis primul acest proces tipic de destrămare a conștiinței intelectualului în lumea burgheză (că mișcarea hippie este o mișcare intelectuală nu mă îndoiesc; de altfel, focarele ei prime sînt universitățile și centrele estetice și grupările artistice ale avangărzii). El a intuit și a descris acest proces înaintea lui Nietzsche, a cărui filozofie a dionisiacului și a orgiei reddevine, astăzi, din păcate, atît de actuală. Este dilema născută din „totul este permis”, din pierderea oricărei credințe, din abolirea oricărei măsuri etice. Și Dostoievski a știut foarte bine că nu există graniță pe pămîntul lui „totul e permis”; că, odată ce ai pășit aici, nu mai există oprire. Între explozia senzualității, viața-orgie și crimă, nu sînt distanțe. Cea mai dureroasă dintre erorile tragice ale „ideologiei” hippie este credința într-o non-violență construită pe violență, pe dezlănțuire erotică, pe exaltare isterică. Pentru că aceia care trăiesc astfel și care cheamă și pe alții, cît mai mulți, să-i urmeze, nu își dau seama că devin, fără s-o știe, principalii animatori ai unui climat care nu poate să nască decît acte de cruzime.

„Deceniul KENNEDY“ se încheie



Hyannisport, 1960. Familia în plenul ei — proiecte pline de optimism pentru deceniul care începe

Trecuseră exact zece ani de când familia se reunise la reședința ei principală din Hyannisport, pentru a stabili strategia campaniei care avea să facă din John Fitzgerald Kennedy primul președinte de origine irlandeză și, totodată, primul președinte catolic al Statelor Unite. De data aceasta erau din nou prezenți toți — toți cei ce supraviețuiseră deceniului de glorie și jertfe. S-au reunit pentru a aduce un ultim omagiu lui Joseph Kennedy, pater familias, stins din viață la 81 de ani, după aproape zece ani de invaliditate. Două zile după moartea lui, fiul său Robert ar fi împlinit 44 de ani. Ar fi împlinit... Patru zile după moartea lui, s-a comemorat pentru a șasea oară dispariția fiului său John.

Ultimul an al deceniului Kennedy a fost trist fără măreție. Un accident pe cât de inexplicabil pe atât de stupid a aruncat asupra reputației tinărului senator de Massachusetts, Edward Kennedy, o umbră pe care nimic n-o va spulbera vreodată pe deplin. Cel mult să intervină uitarea. Edward era nu numai ultima speranță a generației mature din familia Kennedy, ci și întruchiparea unor năzuințe neîmplinite ale întregului popor american. Să fi ieșit, oare, definitiv din scenă?

Ce a reprezentat pentru destinele descendenților lui Joseph Kennedy anul morții sale? Se încheia, oare, un prim deceniu Kennedy sau Deceniul — singurul acordat de soartă acestei familii singulare și nefericite?



Rose Kennedy și ultimul dintre fiii ei la înmormintarea lui Joseph Kennedy

Ce va urma ?

Comandantul distrugătorului japonez „Amagiri”, locotenentul Kohei Hanami, zărește în noapte o siluetă mărunță. Se repede în ea cu toată forța motoarelor. Vedeta torpilor americane P.T. 109 este tăiată în două. La pupa, care mai plutește încă, se află 11 supraviețuitori. Aspirantul de marină care ținea cirna a fost aruncat pe spate. Nu-și dă seama că și-a rupt discul celei de-a cincea vertebre. Îl doare, însă, îngrozitor spinarea, accidentată pentru prima oară cu câțiva ani în urmă, în timpul unui meci dur de fotbal american. Fiind cel mai mare în grad dintre marinarii rămași în viață, datoria îi cere să se gindească, în primul

rînd, la ei. Le ordonă să înoate pînă la insula aflată la depărtare de trei mile. El însuși îl remorchează, cu o funie ținută între dinți, pe matelotul Patrick McMahon, care a suferit arsuri de gradul trei. Dar insula e izolată și pustie. A doua zi, în zori, aspirantul de marină încearcă să ajungă înot la alta, pentru a semnala patruvelor existența naufragiaților. Se întoarce la capătul puterilor, fără a fi izbutit. Sînt salvați ca prin minune și aspirantul preia de îndată comanda altei vedete. Dar leziunea coloanei vertebrale și malarie contractată pe insulă îl fac înapoi pentru serviciul militar activ. Este retrimis în patrie. Se numește John Fitzgerald Kennedy, are 26 de ani și, peste 17 ani, va fi ales președinte al Statelor Unite.

Sporturile nautice au fost dintotdeauna la loc de cinste la Hyannisport. Încă de pe vremea cînd copiii erau mici, familia avea patru veliere, dintre care două destul de mari pentru ca să încapă cu toții. Unul dintre ele, „Tenofus” (Noi, cei zece), fusese botezat astfel pentru că pe atunci Joseph și Rose aveau numai opt copii. Cînd s-a născut al nouălea, Edward zis Ted, a fost cumpărat un nou velier mare, care a primit numele „Onemore” (Încă unul). Ted și-a însușit, ca și toți frații săi, consemnul repetat de tatăl lor fiecăruia dintre ei: „Te-ai născut pentru a câștiga. Indiferent ce-ai face în viață, trebuie să fii totdeauna cel mai bun”. „Soțul meu — povestește și Rose Kennedy — era foarte

pretențios. Băieții erau datori să învingă, să fie primii în orice sport, să reușească în tot ceea ce întreprindeau”. Deci, Edward e un excelent navigator și participă cu plăcere la regate, sigur că va ocupa un loc de frunte. În iulie anul acesta, regatele de la Edgartown, aglomerate de o petrecere cu vechi prieteni și cu câteva colaboratoare fidele, s-au încheiat printr-un dezastru misterios. Senatorul se află la un moment dat în Oldsmobile-ul său împreună cu Mary Jo Kopechne, fostă secretară a fratelui său Robert. Mașina o ia — nu se știe de ce — pe un drum greșit. Se prăbușește — nu se știe din ce cauză — în apă. Edward, deși împiedicat în mișcări de corsetul ortopedic pe care îl poartă continuu din 1964 cînd un grav accident de avion i-a compromis coloana vertebrală, izbutește să iasă — nu se știe cum — din automobilul acoperit de apă. Într-o stare de șoc care pare a-i fi permis să facă foarte bine unele lucruri și foarte prost sau de loc altele, încearcă sau nu încearcă, singur sau ajutat de doi prieteni, s-o salveze pe Mary Jo, trece apoi — greu de precizat cum — apa, se înapoiază la hotel și abia a doua zi anunță accidentul la poliție. Cititorii revistei „Lumea” cunosc în amănunt tot ceea ce a urmat — declarațiile senatorului, ancheta care n-a dus la rezultate concludente, hotărîrea justiției și, mai ales, reacțiile opiniei publice. Semnele

de întrebare nu vor dispărea, probabil, niciodată.

Va deveni, oare, vreodată Edward Kennedy președinte al Statelor Unite?

— Afacerea aceasta — se spune că a declarat Richard Nixon unor prieteni — e o bombă cu explozie întîrziată. Este căderea casei Kennedy.

CASA KENNEDY

Se vorbește despre „casa Kennedy“, despre „clanul Kennedy“, chiar despre „dinastia Kennedy“, ca și cum familia Kennedy ar fi fost prezentă de veacuri în istoria americană. Dar în aristocraticul Boston, fiul lor, Kennedy nu sînt decît niște nou veniți. Bostonul, creat în anul 1630 de o colonie de puritani alungați din Anglia, este aristocratic, exclusivist. „Familia Lowell nu vorbește decît cu familia Cabot, iar familia Cabot nu vorbește decît cu Dumnezeu“. Primul Cabot a venit la Boston în anul 1677. Mai sînt familiile Adams (care a dat Statelor Unite doi președinți), Lodge, Quincie Endicott... Cum s-ar putea compara cu ele descendenții țăranelor Patrick Kennedy, debarcat, abia în 1848, de pe un vas mizerabil care aducea irlandezi izgoniți din patria lor de foamete? Și, totuși...

Acum, cînd „patriarhul“ clanului, Joseph Kennedy, nepotul lui Patrick, a dispărut după ce a crescut și a vîdut stingîndu-se aproape o rasă de conducători meniți să aibă un cuvînt hotărîtor nu numai în Massachusetts ci în întreaga Americă, este momentul să completăm informațiile furnizate cititorilor noștri de-a lungul anilor prin noi detalii relevante pentru structura și caracteristicile casei Kennedy.

Patrick a fost, desigur, un om tare. A supraviețuit unei traversări a Atlanticului în condiții care pe foarte mulți i-au doborât, a înfruntat mizeria și persecuțiile rezervate irlandezilor la Boston, s-a calificat în meseria de dogar, s-a însurat, a reușit să asigure o bucată de pîine copiilor săi. Holera, însă, l-a doborât în 24 de ore. Era de numai zece ani în America. Și, iată, a doua generație: Patrick-Joseph învață să scrie și să citească, la 16 ani este docher, mai tîrziu devine proprietarul unei circumi. E nu numai un om tare, ci și un dur. Intră în politică și începe să urce pe scara socială. În noiembrie 1886 este ales membru al legislaturii statului Massachusetts. Va avea un fiu, pe Joseph Kennedy, născut la 6 septembrie 1888. Cîciurmarul e acum bogat. Va da fiului său o educație care să-l aducă aproape de elita orașului. Joseph învață la selecta Școală latină și este primit la Universitatea Harvard, „pepiniera gentlemanilor din Noua Anglie“.

Lipsa de scrupule a lui Joseph Kennedy, geniul lui financiar, reacționismul lui politic au fost uneltele cu care a edificat rampa de lansare pentru fiii săi. Funcționar bancar cu un salariu anual de 1500 de dolari, el investește o mie de dolari într-o societate specializată în cumpărare de case ipotecate, are în cîrînd 75000 de dolari, la 25 de ani devine proprietarul unei mici bănci, se căsătorește cu Rose, fiica lui John Fitzgerald, primul irlandez al Bostonului, și așteaptă „marea ocazie“. Va veni în cîrînd și se va numi primul război mondial. Se lansează în industria navală, după război o părăsește pentru un post pe Wall Street și începe să investească în industria filmului. În 1928, averea lui va fi evaluată la cîteva zeci

de milioane de dolari. Pentru a ajunge acolo, trebuie să cucerească o mulțime de poziții, să înlăture pe cei ce stau în drum, să-și găsească aliați. Celebra stea a filmului mut, Gloria Swanson, e una dintre cele mai bune prietene ale lui. Se va certa cu ea atunci cînd, după ce-l va concedia pe Eric von Stroheim, pe care îl angajase pentru realizarea unui film, o va obliga pe Gloria Swanson să suporte pagubele de cîteva sute de mii de dolari cauzate de ratarea filmului.

Joseph Kennedy prevede crahul din 1929, renunță brusc la cinematograful și își vinde acțiunile la timp. Își salvează averea și o face să sporească într-un moment cînd cei mai mulți pierd totul. Mai tîrziu? Desființarea prohibiției îl găsește cointeresat în producerea și desfacerea alcoolului, speculațiile lui imobiliare bat toate recordurile. Cumpără, în 1943, o proprietate pe strada a 59-a din New York cu un milion de dolari și o revinde în 1963 cu șase milioane. În 1945 cumpără cu trei milioane de dolari Merchandise Mart, din Chicago, cel mai mare centru comercial din lume. Astăzi, Merchandise Mart este evaluat la 75 de milioane. Fiecare fiu al lui Joseph Kennedy a primit, în momentul majoratului, un milion de dolari. La moartea tatălui, averea familiei este apreciată la 400—500 de milioane de dolari.

Din deferență pentru ceea ce aveau să reprezinte mai tîrziu fiii săi în viața politică americană, ar fi preferabil să trecem sub tăcere rolul jucat de Joseph Kennedy în calitate sa de ambasador al S.U.A. la Londra între 1938 și 1940. Pentru a respecta adevărul, vom reaminti doar pe scurt că, disprețuindu-i pe englezi și admirîndu-l pe Hitler, ambasadorul a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a împiedica intrarea Statelor Unite în război. Devenit prim-ministru, Winston Churchill a refuzat să stea de vorbă cu acest prieten al lui Neville Chamberlain. Joseph Kennedy a fost nevoit să demisioneze, a renunțat la activitatea politică proprie și și-a transferat ambițiile asupra fiilor săi, în primul rînd a celui mai mare, Joe, despre care spunea că trebuie să ajungă președinte al Statelor Unite. Dar Joe a murit în război și atunci a venit la rînd John: „Eu l-am introdus în politică, a spus tatăl său în 1957. I-am spus că Joe a murit și că e dator să intre în Congres. N-a vrut. Credea că nu are aptitudinile necesare și acum crede la fel. I-am spus, însă, că trebuie s-o facă“. „Parcă așa fi fost mobilizat, avea să spună mai tîrziu John Kennedy. Tata voia ca fiul lui cel mai mare să facă politică. «Voia» nu e cuvîntul potrivit. Mi-a poruncit. Îl cunoașteți, doar, pe tatăl meu“.

Cei trei fii au devenit pe rînd senatori, biruind obstacole aparent insurmontabile, pentru că așa le-a cerut Joseph Kennedy. În 1952, John reușește să cucerească locul ocupat de 14 ani în Senat de Henry Cabot Lodge. În statul Massachusetts, unde familia Cabot Lodge e atotputernică. În anul intrării lui Dwight Eisenhower la Casa Albă și al unor mari victorii electorale republicane pretutindeni, inclusiv în Massachusetts, unde Eisenhower își depășește adversarul, iar guvernatorul democrat este înlocuit de un guvernator republican. Începuse să funcționeze mașina electorală Kennedy și să acționeze farmecul viitorului președinte. Mai tîrziu, Robert Kennedy va realiza performanța de a fi ales senator al statului New York, în care nu lo cuise niciodată înainte. În 1962, Ed-

ward Kennedy, care avea numai 30 de ani, se considera prea tînăr pentru a revendica locul de senator eliberat de fratele său mai mare, devenit, între timp, președinte al Statelor Unite. Dar Joseph Kennedy era de altă părere: „Am cheltuit prea mulți bani pentru acest mandat senatorial. Apartine familiei“.

Imboldul și sprijinul organizatoric și financiar în vederea alegerii au constituit, însă, singurele contribuții ale lui Joseph Kennedy la cariera politică a fiilor săi. Ei au urmat căi total diferite de cea a tatălui lor și, în același timp, asemănătoare între ele: calea care l-a dus pe John Kennedy la Dallas, calea lui Robert Kennedy, tăiată brutal la Los Angeles, calea pe care continuă să înainteze, cu pași mai lenți, după șoc, Edward Kennedy, par nu numai a se îndrepta în aceeași direcție, ci chiar a se continua una pe cealaltă. Robert l-a depășit pe John atît în înțelegerea politicii vietnameze a Statelor Unite cît și în atitudinea față de problemele drepturilor civile. Edward merge mai departe decît Robert. Dacă am pune cap la cap toate declarațiile sale politice — despre războiul din Vietnam și despre sistemul de rachete antibalistice, despre relațiile americano-chineze și despre războiul din Nigeria, despre negri, despre criminalitate, despre sărăcie, despre tîneret etc. — am vedea că are un program politic realist și consecvent.

Va avea, oare, vreodată, prilejul să-l aplice? Augurii îi sînt, deocamdată, nefavorabili. Nefericitul său accident a constituit pretextul declanșării unei adevărate campanii de calomnii și zvonuri tinzînd spre discreditarea lui. Nu numai a lui, de altfel.

BÎRFELI RAUVOITOARE

Jacqueline mai participă la marile ceremonii ale familiei Kennedy — a asistat, de pildă, la înmormîntarea lui Joseph Kennedy — dar viața ei urmează acum alte coordonate, alte ritmuri. Numele ei apare mai ales în cronică mondenă a ziarelor și revistelor, acolo unde se scrie despre fabulosul diamant oferit de Richard Burton lui Elizabeth Taylor și despre alte asemenea pățanii aurite ale divelor iubite de milionari. Iată, pe scurt, ce s-a mai aflat despre ea în cursul acestui an: cineva care a preferat să rămînă anonim a vîndut la licitație note și scrisori adresate de Jackie furnizorilor, pe vremea cînd era prima doamnă a Statelor Unite. O comunicare despre un pulover primit în dar din partea lui John Kennedy pe care-l restituia vînzătorului, o comandă de ciorapi pentru președinte... fleacurile acestea se vînd la prețuri bunișoare. Colectonarii sînt avizi de mărunțișuri care par a dovedi că și unii oameni renumiți au preocupări și apucături meschine. Poate de aceea cartea „Viața mea cu Jacqueline Kennedy“, scrisă cu cîteva luni în urmă de o fostă secretară răutăcioasă, continuă la sfîrșitul anului să ocupe locul patru pe lista best-seller-elor americane. E vorba acolo de o Jackie dispusă să cheltuiască sume exorbitante pentru toalete, dar atît de zgîrcită cînd nu era vorba de propria ei persoană încît ordonase, de pildă, să se stringă pentru refolosire băuturile lăsate în pahare la recepțiile de la Casa Albă. Chiar dacă nimeni nu e e-rou în ochii propriului său valet, această scormonire răuvoitoare în cenușa unor zile pline de strălucire mi-



O fotografie din anii când trăiau topii copiii lui Joseph Kennedy. Șeful familiei ține în brațe pe Edward. În spatele său se află John, viitorul președinte, iar în stringa Robert, pe atunci un adolescent

zează prea ostentativ pe curiozitățile malade și pe nevoia unora de a-și privi foștii idoli printr-o lentilă care micșorează. Dar cartea, după cum spunem, se vinde și încă foarte bine...

L-a doborât sau nu Jackie la pămint, cu o mișcare de judo, pe fotoreporterul indiscret care o surprinsese ieșind de la controversatul film suedez „Sint curioasă (galben)”? Fotoreporterul susține că da, serviciul de presă al doamnei Onassis dezmințe: omul s-a împiedicat și a căzut singur. Încă un subiect de birfă pentru un anumit tip de gazetărie care oscilează între șantajul abia deghizat și reclama plătită...

Copiii lui John Kennedy sint, deocamdată, la adăpost de publicitatea nesănătoasă. Caroline are 12 ani, John-John, nouă. Amândoi sint însoțiți în permanență de cite un agent al serviciului secret care, în conformitate cu o hotărîre adoptată de Congres la citeva zile după tragedia de la Dallas, le vor servi drept ingeri păzitori pînă la vîrsta de 16 ani. Pentru că nu prea făcea progrese la selecta școală catolică la care a învățat în primii doi ani și institutorii erau de părere că ar trebui să repete clasa, John a fost mutat la o școală protestantă din cartierul new-yorkez West Side. E în clasa a patra și are colegi albi și negri, bogați și săraci. Fiul lui Harry Belafonte, fiul dirijorului Leonard Bernstein, trei nepoți ai lui Nelson Rockefeller frecventează aceeași școală. Dacă presa de scandal îi crută, deocamdată, pe Caroline și John-John, aceasta nu înseamnă că ea nu-și caută victime printre numeroșii reprezentanți ai celei de-a cincea generații americane a familiei Kennedy (în total 27, dintre care 16 se numesc chiar Kennedy). S-a început cu Joseph Kennedy, cel mai vîrstnic dintre fiii lui Robert. Are 17 ani, e foarte înalt, blond, citește mult, discută probleme politice, pare sigur de sine și interesat de tot ceea ce se întîmplă în jurul său și în lume. Tînărul Joe, șoptesc cei mai perfizi răuvoitori, nu se afla prea departe de Chappaquiddick în noaptea cînd a murit Mary Jo Kopechne. Participase la regatele de la Edgartown împreună cu unchiul său Ted. Pentru seară, își reținuse un apartament la hotelul Dagget House. A venit, însă, să-l ocupe împreună cu un grup de prieteni prea neglijent îmbră-

cați și prea zgomotoși pentru gustul hotelierului, care i-a dat afară pe toți. Joe s-a certat, bineînțeles, cu patronul. Apoi a plecat. Încotro? Nu se știe. Atunci se fabulează: poate la Chappaquiddick, pentru a înnopta în vila închiriată de vărul Gargan... Poate că el a fost cel care a invitat-o pe Mary Jo pentru o plimbare nocturnă... Poate că limuzina care a plonjat era condusă nu de Ted, ci de Joe junior... Poate că Edward Kennedy și-a jertfit reputația pentru a o salva pe cea a nepotului său... Poate că...

ȘI TOTUȘI, LEGENDA...

În vara anului 1969, — înainte de Chappaquiddick, dar Chappaquiddick n-ar fi schimbat nimic în această privință — o anchetă Gallup le cere americanilor să numească zece femei pe care le admiră. Cele mai multe sufragii le întruște Ethel Kennedy, văduva senatorului Robert Kennedy, mamă a unsprezece copii. Locul doi este ocupat de soacra ei, Rose Kennedy. Jacqueline Onassis a ajuns pe locul șapte (după ce, în 1965 și în 1966 Jacqueline Kennedy fusese în fruntea listei). Lista cuprinde pe regina Angliei, pe Coretta King, pe Patricia Nixon, pe scriitoarea Pearl Buck. Trei dintre cele zece beneficiare ale admirației americane aparțin, însă, unei singure familii. Unii văd aici semnele, sau poate doar rămășițele, unor sentimente dinastice, străine tradiției și mentalității americane în general. Imaginea clanului care a dominat — fizic sau prin legenda sa — America, timp de un deceniu, care i-a stimulat imaginația și a făcut-o să întrezărească „noi frontiere” ale unei evoluții prea repede curmate, își exercită încă efectul magnetic. Dar strălucirea ei este tot mai ștersă, tot mai melancolică. Sintem departe de primii ani ai deceniului, cînd Robert Kennedy îl secunda pe fratele său mai mare, președintele Statelor Unite, într-un mod mult mai complet și mai activ decît ar fi presupus-o atribuțiile de ministru al justiției. Se vorbea, pe atunci, de un alter-ego al președintelui, adversarii politici ai „Noii frontiere” șopteau pe la colțuri că, la fel ca Roma antică și din aceleași motive, Statele Unite s-ar putea transforma din republică în imperiu. În 1968, cînd John Kennedy nu va mai avea dreptul să candideze la președinție, Robert se va impune ca un succesor firesc. Lui i-ar putea urma Edward, iar acestuia — de ce nu? — unul sau altul dintre nu-

meroșii copii din această primă casă regală a Americii...

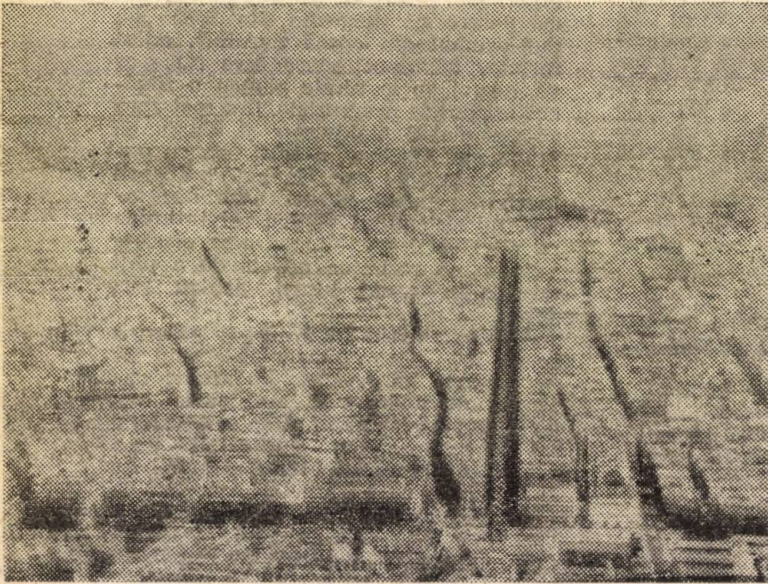
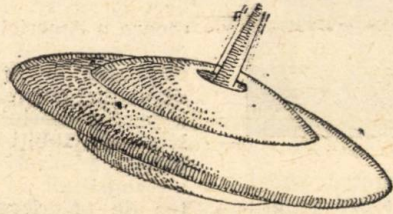
Temeri absurde și exagerate, desigur. Mai curînd prevestiri voit sumbre, emise de dușmanii orientării mai suple a Administrației în care, pentru prima oară, intelectualii cu vederi liberale ocupau funcții-cheie rezervate prin tradiție profesioniștilor politici și oamenilor de afaceri. Dacă în Statele Unite s-au găsit destui alegători pentru a-l aduce pe John Kennedy în fruntea guvernului, dacă după opt ani, aceiași alegători sau alții păreau gata să-i acorde suprema încredere lui Robert Kennedy, dacă majoritatea covîrșitoare a Americii a fost încremenită de durere cînd cei doi au fost răpuși mișelește, nu trebuie trecută cu vederea nici existența acelei Americi care a produs asasini în serie pentru frații Kennedy. Iubiți și, în același timp, detestați, admirați și urmăriți cu ură, ei au constituit în mod obiectiv un factor de polarizare a spectrului politic american. Ziaristul Drew Pearson era de părere că alegerile din 1960 „au dat drumul din cușcă tigrlui”, adică forțelor ultrareacționare care nu s-ar da înapoi de la nimic pentru a zăgăzui tendințele progresiste. S-a mai spus că fenomenul Goldwater și, după el, fenomenul Wallace, n-ar fi fost cu puțință înainte de „era Kennedy”. Joseph McCarthy putea să acționeze din interiorul sistemului pentru a-i intimida pe adversarii drepte, extrema conservatoare nu resimțea nevoia de a pași deschis în arena luptei pentru putere.

Anii administrației Kennedy au adus unele înnoiri sau măcar începutul unor înnoiri importante. De atunci datează, de pildă, atît sprijinirea oficială a luptei pentru drepturile civile cit și recunoașterea necesității unui război organizat împotriva sărăciei. Ar fi fost oare cu puțință ca America de după Kennedy să fie aidoma cu cea dinaintea lui? Zguduită de tragedia de la Dallas, cutremurată de repetarea ei la Los Angeles, conștiința americană a hipertrofiat dimensiunile schimbărilor reale sau posibile simbolizate de kennedysm, a transformat o speranță interzisă într-un mit.

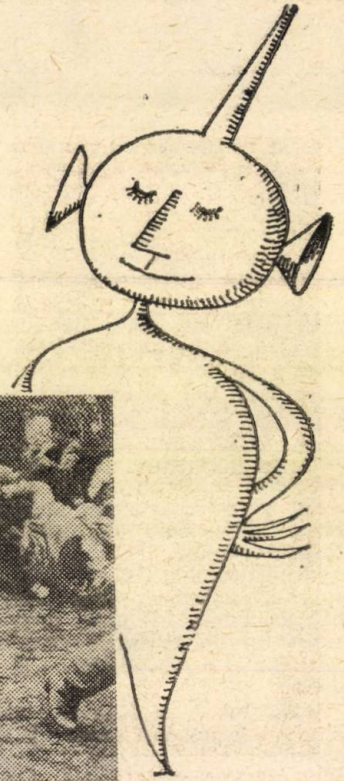
Accidentul moral suferit de Edward Kennedy lovește în plin mitul. Oarecum ciuită de defecțiunea văduvei președintelui asasinat, legenda acestei familii, care a ajuns atît de repede pe culmile gloriei și încă și mai repede în abisul catastrofelor ireparabile, este amenințată de destrămare. „Am intrat în politică pentru că Joe a murit. Dacă mi se va întîmpla ceva, imi va lua locul Bob. Dacă i se va întîmpla ceva lui Bob, Ted va fi cel care va prelua ștabela”. Nu e prea tîrziu — ci poate, dimpotrivă, prea devreme — pentru ca acest testament al lui John Kennedy să se îplinească. 1972 n-ar fi fost, în nici un caz, un an propice pentru o primă încercare de a readuce Casa Albă în familie. Președintele Nixon va dori, se presupune, să-și reinnoiască mandatul și în Statele Unite se consideră că un președinte în funcție este aproape totdeauna în măsură să-și îndeplinească o asemenea dorință. Începînd din 1976, însă, ații maturității lui Edward Kennedy mai pot cuprinde multe campanii prezidențiale. Capacitatea clanului Kennedy de a produce surprize nu s-a epuizat, probabil. Și dacă nu Edward, atunci Joseph junior, sau Robert junior sau John junior sau... Sau poate nu, și atunci familia Kennedy va fi doar un grup bogat și cutezător care a dat cîndva Statelor Unite un președinte...

Felicia ANTIP

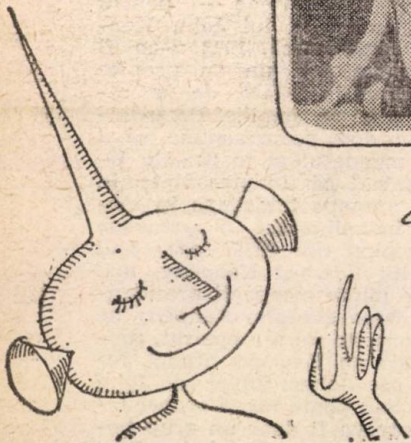
Din însemnările unui extraterestru



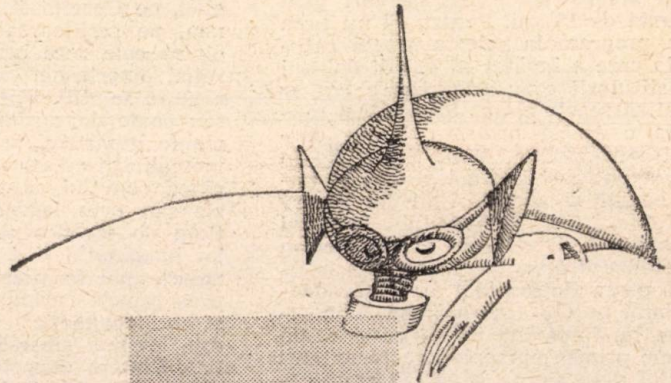
Greu de înțeles, de ce se îngrămădesc atîta, cînd spațiu pe glob se găsește berechet !



Pentru unii pămînteni, se pare că nu numai limbajul constituie mijloc de comunicare !

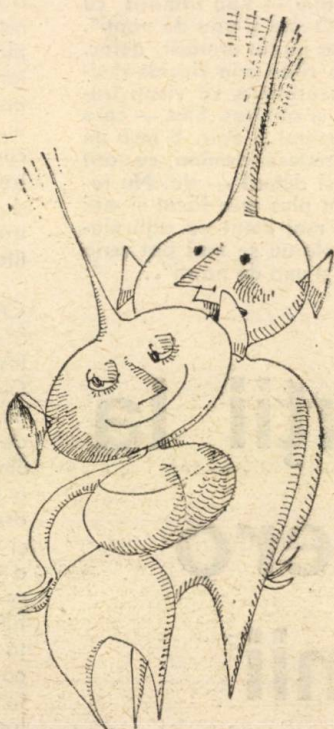
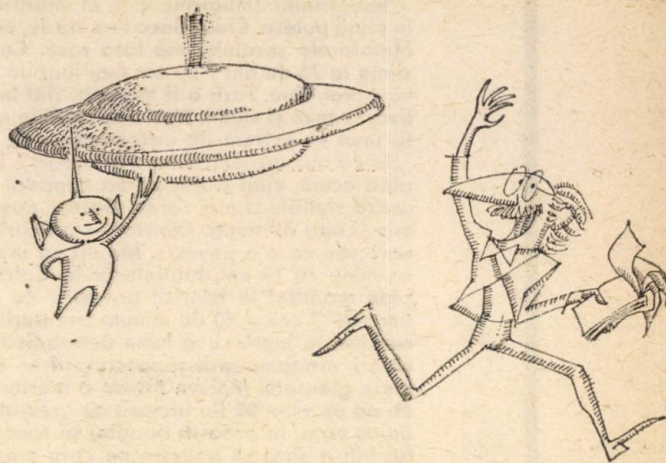


Interesantă „societate de consum” ! Unii produc, alții...

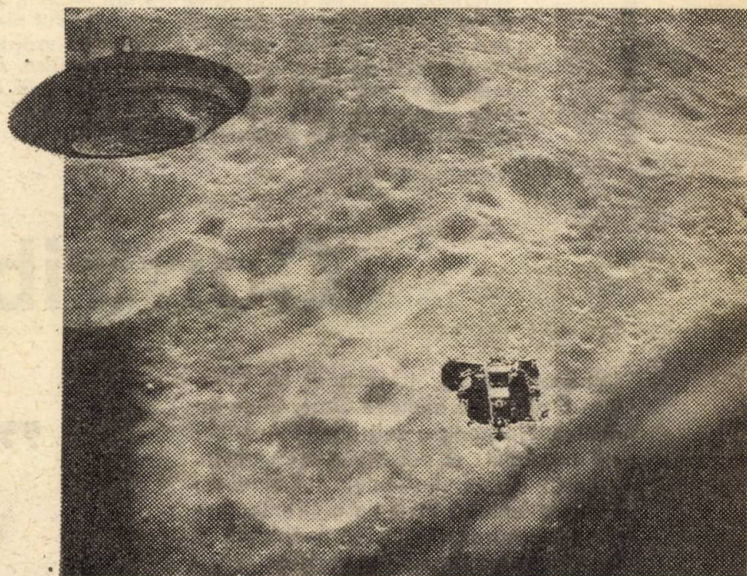


Cum pot trăi fără „mască anti-smog” ?

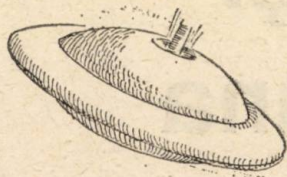
...pentru conformitatea transcrierii, CIK DAMADIAN



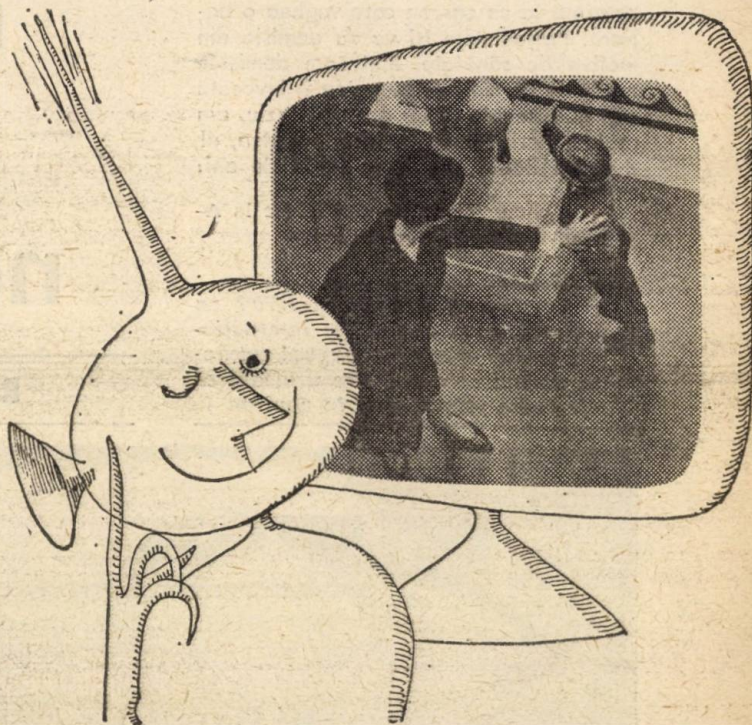
Oamenii sînt urîți ! Nu seamănă cu noi !



Am impresia că m-au zărit cei din navă. Dar la viteza lor atât de mică, n-au șanse să mă ajungă !



Au un fel de sicrie pe roți ; nu pricep de ce intră în ele de vii



Un astronom pămîntean susține imposibilitatea existenței mele. Ergo, non sum !

Îmbătrânim. Îmbătrânesc. Și el îmbătrânește : are 70 de ani și zice că e tânăr, în plină putere. Chiar dacă l-aș crede, eu mă simt bătrîn, cu încă un an în spate. Metaforele secolului mă lasă rece. Ce mă interesează cum arată și cum se simte la 70 de ani? Eu am mai luat un an. Eu nu sînt un secol, ci un om. Cred că e mai bine. Fără a fi îngrozit, sînt încordat. Constat că nu am chef de analize, sinteze și studii. Mai ales studiile mă îmbolnăvesc. Din vară, am la capătul unu — extrem de interesant — în „Science et Vie” (iulie 1969) intitulat : „De ce ne naștem și murim în zori”. L-am lăsat să doarmă toată toamna ; abia acum, cînd a dat prima zăpadă, m-am decis să-l citesc. Nu mă interesează studiile și nici zorile. Doresc povești, povești de noapte. Povești dintr-o mie și una de nopți. Constat — îmbătrînind — că omul e singura viețuitoare care știe ce e o poveste. Mă uit cu invidie la acest Melvyn Brown, mai tînăr ca mine cu 10 ani, bibliotecar la Calcutta, om care revendică titlul de campion mondial la istorisit povești : de curînd, a cîștigat un concurs, înșirînd timp de 3 ore și 40 de minute aventurile prințesei lasmina și ale unui căpitan curajos, în luptă cu o lume netrebnică de vrăjitoare și duhuri. Cei doi judecatori, cronometrorii și spectatorii — căzuți în admirație — l-au urmărit cu mare greutate. Melvyn Brown a mărturisit că adoră „O mie și una de nopți”. Eu nu aș vrea să fiu urmărit cu greutate. Eu aș vrea să nu fiu urmărit deloc. Eu aș vrea, în această noapte, să topesc toate nopțile citite prin ziaarele anului într-o singură poveste pe care s-o urmăresc pe nerăsuflăte, să visați frumos și zorii să vă prindă întotdeauna dormind adînc și sănătos. Sînt — spre diferență de acest bătrîn la 70 de ani — bun, sentimental și epic. E însă un semn de îmbătrînire precoce. N-am cunoscut nici o prințesă lasmina, cu atît mai puțin un căpitan curajos. O lume de vrăjitoare și duhuri — da. Nu revendic titlul de campion mondial în povestire. Anul în plus m-a făcut și mai modest, și mai puțin vanitos. Susțin, doar, că citesc mai atent ca alții ziaarele. Și cred — ferindu-mă de aroganță — că fără ele nu se mai pot scrie azi nici „O mie și una de nopți”, nici măcar „Zero mii și una de nopți”...

Contribuții la

„zero mii și una de nopți”

Radu Cosașu

Elpenor era un tovarăș al lui Ulise, Ulise și ai săi au ajuns la Circe, Circe i-a îmbătat, Elpenor s-a suit beat pe acoperișul palatului și s-a aruncat de acolo. A rămas din el sindromul lui Elpenor: „Subconștientul e lovit de o stranie nevoie să părăsească un loc neobișnuit și să caute aerul liber... Fenomen de somnambulism, mai ales în cazul surmenajilor...”¹. După sute și sute de ani, Paul Deschanel, președinte în exercițiu al Republicii Franceze (18 februarie — 22 septembrie 1920), călătorește noaptea cu trenul și sare deodată din vagonul de dormit. Nu moare. În zori, în pijama, se prezintă la un canton care veghea o barieră. Președintele își va da demisia din motive de sănătate. Sînt rare demisiile motivate de ridicol; nu putea fi invocată nici „Odiseea”. 49 de ani mai tîrziu, din rapidul Paris-Hendaye, sare, noaptea, dl Bernard Roubly, un domn la 24 de ani:

¹ Din comunicarea dr.-ului Logre la Academia de medicină din Paris.

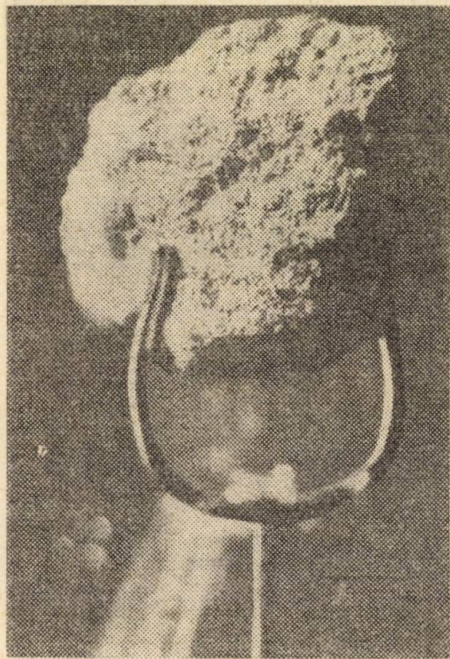
Il vom vedea zburînd în 1970? La ultimul salon aeronautic internațional de la Paris, a fost expusă macheta acestui aerobuz, care urmează să efectueze primul zbor în noul an



voia să meargă la toaletă, dar Elpenor și sindromul lui l-au împins să deschidă ușa vagonului și să se arunce în vid în timp ce trenul avea 120 la oră. N-a murit. Ușor rănit, după o oră de marș, Roubly se prezintă la un cantonier care e gata să moară de spaimă în fața acestui straniu personaj nocturn. În vagonul de dormit, soția nu știe de nimic. De origine poloneză, ea nu știe nici franceză, așa că abia la Biarritz, dimineața, doamna află ce s-a întimplat cu Elpenor, într-o noapte de septembrie '69. Mai tîrziu sau mai devreme, nu are importanță, o bufniță britanică paralizează întreaga rețea feroviară din sud. În ciuda calităților ei nictalope (adică ziua vede prost, iar noaptea se orientează de minune), bufnița atinge cu aripile cablurile de înaltă tensiune și provoacă un scurt-circuit de mare frumusețe, blocînd citeva trenuri electrice. Mai la stînga, în Irlanda, pe o placardă instalată lîngă un transformator electric se precizează cu litere mari :

„ATINGEREA ACESTOR CABLURI PROVOACĂ O MOARTE INSTANTANEE. CONTRAVENIENȚII VOR FACE OBIECTUL URMĂRIRILOR JUDICIARE”. Dar leoaica scăpată dintr-o menajerie ambulantă își vede mai departe de drum. După ce a străbătut pădurile din Saint-Jean-de-Bourney, Crémieu, Trept, a fost văzută din mlaștinile Ronului, îndreptîndu-se spre alte păduri. Calitățile ei de înotătoare nu trebuie să uimească : e probabil că fiara a trecut liniștită pe poduri, fiindcă mulți automobilisti au întîlnit-o noaptea, pe șosele de preferință naționale sau, cel puțin, pe drumuri carosabile. Acesta a fost cazul simbată, în zori. Leoaica traversa șoseaua 84, în locul numit „Periculoasa”, la vreo 5 km de cetatea medievală din Pérourges, cînd Pierre Vurpillat, la volanul unui autocar al uzinei Berliet, a prins-o între faruri și a văzut-o foarte clar... Trecerea leoaicei prin aceste locuri — și asta e foarte curios — nu provoacă dispariția altor animale domestice, deși unei bestii de vîrstă ei îi sînt necesare de la 8 la 10 kg de carne pe zi. Fauna pădurilor să-i fie suficientă? Oricum, în regiunea Chambarand (dep. Isère), specialiștii Societății pentru Protecția Animalelor, care băteau pădurile pentru a-i oferi hrană, au descoperit în locul ei două hienne despre care nimeni nu știe de unde au mai putut răsarî... Cu multe luni înainte însă, John Collins a încasat un pumn foarte aspru, într-unul din meciurile de box nu prea celebre pe care le susținea azi aici, mine în... Pumnul l-a aruncat dincolo de corzile ringului și tînărul a nimerit în brațele unei domnișoare, aflată în primul rînd de fotolii. În primul rînd, Collins și-a cerut scuze și în secunda următoare a fixat o întîlnire cu protectoarea sa. Au trecut zile, au trecut nopți și Collins s-a căsătorit cu acea domnișoară întîlnită în noaptea aceluia K.O. Iar parlamentarii francezi întîlnesc în nocturnă, pe stadionul din Reims, parlamentarii din Bundestag, într-un meci de fotbal dificil, căci cei din R.F. a Germaniei veneau aureolați de o victorie cu 5—1 asupra parlamentarilor suedezi. Francezii înving cu 3—1 prin golurile marcate de: dl Hunault, deputat „neînscris” din Loire — Atlantique (min. 30, dintr-o pasă cu capul a dlui Falala, deputat în U.N.R. de Marna) ;

dl Destremeau, deputat independent de Yvelines (min. 55); dl Neuirth, deputat U.D.R. de Loire. Cei din Bundestag marchează în minutul 45, din penalti, un penalti acordat sever de arbitru, ceea ce a făcut ca tribunele să-i strige acestuia că „e englez”! În acest timp, moara de vânt din North Leverton, decana morilor engleze, doarme; doarme de 150 de ani, trezită din cînd în cînd de fermieri convinși din bătrîni că vîntul e cel mai economic motor. Dulce e și somnul domnișoarei Eva Rueber-Steier, o austriacă de 20 de ani, Miss Univers pe anul '69. Dar în Viena ei, Alois K. nu-și poate petrece liniștit prima noapte la închisoare, unde trebuia să intre condamnat pentru evaziune fiscală. Ca să-și dea curaj înaintea grelei încercări, Alois K. băuse peste măsură și beat se prezentase la noua locuință. Temnicerii îl refuză: în închisorile austriece nu se intră în stare de ebrietate. Și-l dau afară, cerindu-i imperios să se prezinte numai cînd va fi treaz, apt să înțeleagă ce-i aceea o celulă. Mitoza, sau divizionarea celulară a omului, prezintă o activitate inegală de-a lungul celor 24 de ore. Savantul Halberg susține: „Un om nu e același la 10 dimineața și la 10 seară”. Hormonii se des-



Unul din „cadourile selenare” primite de pămînteni în 1969: fragment de rocă lunară adusă de „Apollo”

carcă diferit, după orele zilei. Vestea cu Alois K. se anunță exact în ziua cînd trei oameni pleacă spre Lună, cu Apollo-12. „E un zbor de rutină” — zice povestea acestui an ciudat, cînd un al doilea zbor spre Lună a și devenit rutinier. La centrul din Houston, un comentator radio citește de unul singur viața lui Frank Sinatra, așteptînd debarcarea. Atîta liniște e în văzduh și-n Cosmos. Unei Brazilii întregi nu-i pasă de Lună, de Apollo, de ceea ce e-n cer și crăter. În noaptea debarcării pe astru, fotbalistul Pele — pe pămînt — marchează golul 1000 și nici „o mie și una de nopți” nu au cuprins vreodată cerul și pămîntul ca această noapte de 19 noiembrie 1969. Comentarii sportivi, urlînd: „gooooooooo!”, ră-

min fără glas; în case, în automobile, pe terasele cafenelelor, lumea urlă același cuvînt, Pele declară în hohote de plîns că „în clipa asta se gîndește la toți copiii lumii și la toți cei nevoiași”; cu ochii umflați de lacrimi, el dezvelește placa comemorativă pusă pe ușa vestiarului de la Maracana:

PELE
A IEȘIT DIN ACEST VESTIAR
CA SĂ MARCHEZE MULTE GOLURI
PRINTRE CARE CEL DE AZI:
GOLUL 1000

Controlorii de la Houston descifrează melodia cîntată de Conrad (unul din cei mai afoni cosmonauți) după prima sa plimbare pe Lună. Ar fi cam așa:

„Tra la, tra la la la la ler/tra la la la ler / la, tra la la ler... Am impresia că sînt Bug Bunny?... Sosesc imediat dacă nu-mi rup gîtul”...

O noapte mai îlrziu, fostul procuror general al Curții de Casație, dl Jean-Marie Roberi, implicat într-un proces de o doamnă cu care nu voise să se căsătorească, ascultă pledoaria apărătorului său la lumina luminărilor și a unei lămpi cu butan. Greva electricienilor aruncase Palatul Justiției în întuneric. Iar după alte trei nopți, ia foc, la Stradford on Avon, casa natală a Anei Hathaway, soția lui William Shakespeare. 50 de pompieri, la două nopți, sosesc grabnic la locul incendiului și izbutesc să salveze zidurile. Doar cîteva piese istorice au fost deteriorate fie de foc, fie de apă. Dar de ce murim și ne naștem în zori? Fiindcă moartea, ca și venirea pe lume, este legată de ritmul celor 24 de ore. „Chiar în cartea lui Iov se poate citi că ora morții omului e ora zorilor. Statisticile demografice confirmă această experiență milenară. Ritmul zilnic natural al deceselor urmează o curbă al cărei maximum e către trei-patru dimineața, ca să coboare treptat atîngînd minima la începutul după-amiezii. Organismul unui muribund rezistă pe durata unei perioade a nopții. Dar epuizat, se stinge în zori. Pe scurt, sosim și plecăm cam la aceleași ore... Profesorul Malek din Praga a demonstrat pe baza a 500 000 de cazuri că femeia naște mai ușor noaptea decît ziua; noaptea, spre zori, nașterile sînt mai rapide, mai ușoare, mai puțin dureroase. Cel puțin așa a fost pînă în ultimele decenii...”²

Toate aceste profunde considerații nu-i împiedică pe Jacotte și Ito să participe la cel de al patrulea campionat mondial al păsărilor vorbitoare, pentru a-și apăra titlurile de campioni ai papagalilor — dialogueuri și calculatori, cucerite în 1966. Și nici pe violonistul Gérard Poulet să execute suita în sol pentru vioară solo de Bach, pe întuneric, o

² Iepuraș-erou al benzilor desenate în S.U.A.

³ „Science et Vie” — nr. 622/iulie 1969.

pană de lumină intervenind în timpul concertului de vioară compus de Piotr Illici Ceaikovski. Publicul îl aplaudă furtunos în obscuritate și pleacă decepționat că „simfonia de Bruckner nu se mai poate executa”... Și mai departe, în noaptea de 10 decembrie, clovnul sovietic Andrei Nikolaev, de la Circul de Stat din Moscova, primește premiul Grock pe '69, „Oscarul” mondial al clovnilor. Dar, tot-



La 19 noiembrie 1969, cînd astronauții de pe „Apollo-12” debarcau pe Lună, brazilienii păreau mai preocupati de un alt eveniment: Pele marcase golul nr. 1000

odată, enigma din întunericul celei funerar nr. 55 din Valea Regilor egipteni rămîne întregă: e sau nu acolo mumia lui Smenkere, fratele lui Tutankamon? Iar Smenkere era sau nu fratele lui Tutankamon? Anatomistul englez Ronald Harrison — autorizat de serviciile egiptene pentru antichități — analizează fibrele osoase și stabilește că cei doi aveau același grup sanguin. Dar dacă Tutankamon a fost asasinat — căci razele X indică o fractură a bazei sale craniene, sugerînd o lovitură violentă în acel loc? Noaptea, conviii unui hotel norvegian fug ca nebunii la spital, anunțați că pisicuța căreia ei îi oferiseră fărîmături din mîncărurile lor a murit. Intense spălături ale stomacului, la spital. Telefon în noapte — pisicuța murise călcată doar de o mașină.

În ultimele decenii, dragi ascultători, ritmul cotidian al nașterilor s-a răsturnat: ritmului „natural” i-a luat locul un ritm „medical”, caracterizat prin marea număr de venituri pe lume în timpul zilei. „Nașterea e din ce în ce mai dirijată” prin medicamente, administrate mai ales ziua. Curba de frecvență în maternitățile moderne (stabilită de „Population”, revistă a Institutului francez de studii demografice) constată că în zori se înregistrează un minim de nașteri. Curba crește stabilind orele de afluențe în cele două ceasuri de după dejun. Ea coboară la ora mesei de prînz, ca să urce din nou în jurul orei 16 și se menține pînă la orele 20, nu mai mult. „Science et Vie” conchide că ora favorită a nașterilor va fi de găsit în orarul birourilor!

Înainte de a mă sui în șa, se anunță că unul dintre cei mai mari fabricanți de păpuși ai lumii lansează „Păpușa care nu face nimic”. Nu vorbește, nu plînge, nu închide și nu deschide ochii, nu dansează pe virfuri. E o păpușă din cîrpă, păpușa pe care o știm de cînd ne-am născut și pînă am îmbătrînit, „de neînlocuit — zice prospectul — în inima copiilor care se culcă cu fața la perete, înainte de a pleca pe lună”.

Noap-te bu-nă, co-pii !

Art
Buchwald

O armată numită Jones

Loteria recrutării este o măsură probabil echitabilă. Nu cred, însă, că armata a prevăzut toate problemele pe care ea le poate crea. După cum știți, tinerii vor fi chemați la recrutare în funcție de data nașterii lor. Prima dată este 14 septembrie, iar 8 iunie este a 366-a; cei ale căror nume de familie încep cu litera „J” vor fi chemați primii.

Poate că nimeni nu s-a gândit la acest lucru, dar s-ar putea ca întreg contingentul 1970 să fie alcătuit din tineri pe care să-i cheme Jones.

Parcă văd un poligon de instrucție și pe sergentul care face apelul.

— Jones Andrew; Jones Arthur; Jones John; Jones John; Jones John; Jones John; Jones John; Jones John; Jones John — și tot așa, la infinit.

— Domnule căpitan, lipsesc de la apel paisprezece Jones John și trei Jones James.

— Cum explici acest lucru, sergent?

— Un John Jones a cărui mamă este bolnavă a cerut o permisie excepțională. De aceea, am întrebat ciți John Jones au mame bolnave și au ridicat mina 14. Intrucit nu știam care din ei spunea adevărul, i-am lăsat pe toți să plece.

— N-a fost prea inteligent din partea dumitale, sergent. Cum explici lipsa celor trei James Jones?

— Psihiatrul a spus că vrea să-l consulte imediat pe James Jones. I-am trimis pe toți trei la el, deoarece nu știam pe care dorea să-l vadă, și mi-am inchipuit că-i va trimite înapoi pe ceilalți doi. I-a reținut, însă, pe toți trei.

— Drace, va trebui să găsim un sistem. Observ că ai trimis la infirmerie 12 Robert Jones. Cum s-a întâmplat asta?

— În cursul apelului pentru împărțirea corespondenței, domnule căpitan. Cum își auzeau numele, smulgeau scrisorile, dar a izbucnit o încăierare groaznică deoarece nu știau cărui Robert Jones îi era adresată scrisoarea. Un Robert Jones a deschis un plic din care a căzut fotografia unei fete în costum de baie și a făcut unele aprecieri necuviincioase. Alt Robert Jones, cel care era prietenul fetei, i-a ars

una peste bot și atunci a început bătaia.

— S-ar putea să fim nevoiți să renunțăm la apelul pentru împărțirea corespondenței. Mai bine ai începe instrucția.

— Oamenii nu vor să lucreze azi, domnule căpitan.

— De ce?

— Spun că este ziua lor de naștere. — Bine, cei care s-au născut azi au dreptul să nu participe la instrucție.

— Întreaga brigadă s-a născut în aceeași zi, domnule căpitan. Azi este ziua de naștere a tuturor. Sint foarte deprimați din această cauză, domnule. Vor să vorbească la telefon cu părinții lor.

— Nu putem imobiliza toată armata pentru ca fiecare soldat să dea un telefon. Hai, sergent, începe imediat instrucția.

— Da, domnule. Drepti! Stîng, drept, stîng, drept, stîng, drept. Hai, Jones, ține pasul — nu tu, Jones — tu — nu el — celălalt Jones.

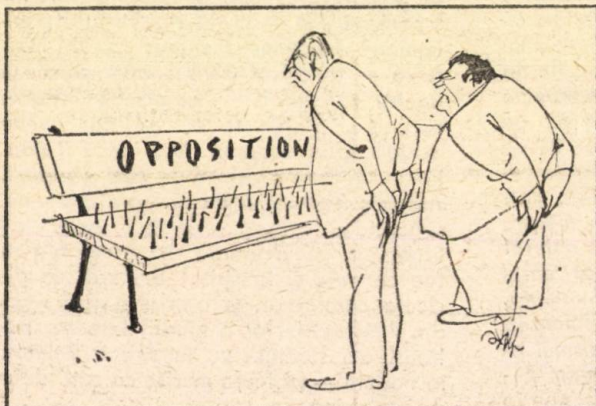
La difuzor se aude o voce:

— Jack Jones să se prezinte imediat la raport la administrație.

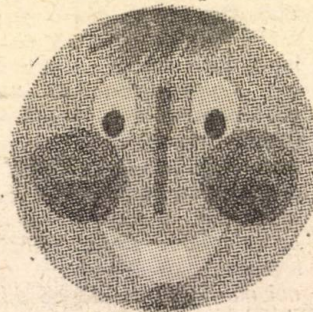
— Hei, ia stați? Unde vă duceți, băieți?

— Domnule căpitan, îmi lipsesc 23 de Jack Jones care au plecat chiar acum spre clădirea administrației.

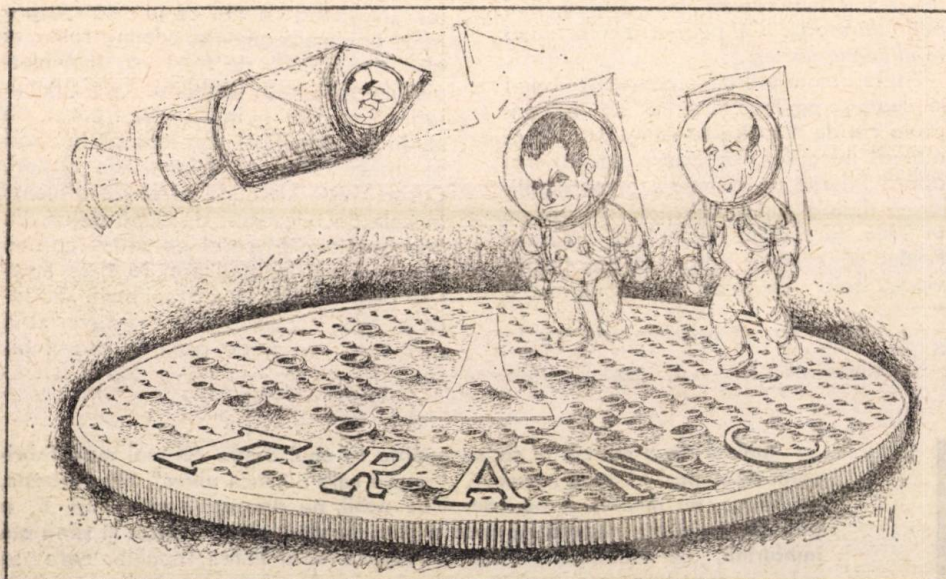
— Nu te necăji, sergent. Avem alți 20 de Jack Jones care să-i înlocuiască.



Kiesinger și Strauss după alegeri...
(Din Osnabrucker Zeitung)



— Unde mă aflu?... Cine mi-a făcut una ca asta?...
(Din International Herald Tribune)



(Din L'Express)

Robert Escarpit

Luna de pe cer

Numirea lui Collins în funcția de secretar de stat adjunct pentru relațiile publice nu trebuie să surprindă. Luna este o admirabilă imagine de marcă și nimeni n-ar putea s-o reprezinte mai bine decât unul din cuceritori.

Acestea fiind spuse, e un fapt nou că Luna servește drept trambulină pentru o carieră la urma urmelor politică, cel puțin în felul acesta. Nu știu dacă Collins va continua pe această cale și dacă va înfrunța într-o zi sufragiul universal, dar ar fi, într-adevăr, primul candidat care va fi adus Luna alegătorilor lui înainte de a le-o promite.

ORGANIZAȚIA INTERNAȚIONALĂ DE COOPERARE INTELECTUALĂ

George I. Petrașcu, Baia Mare. Crearea Ligii Națiunilor în anul 1919 a fost urmată și completată de o amplă mișcare pentru realizarea cadrului instituțional necesar dezvoltării activității statelor în domeniile muncii, sănătății, transporturilor etc. Opera de cooperare internațională s-a extins și pe tărîmul științei, literelor, artelor și învățămîntului. La 28 septembrie 1920, Adunarea Generală a Societății Națiunilor a votat o rezoluție, invitînd Consiliul să „participe, în cea mai largă măsură posibilă, la eforturile tinzînd a realiza organizarea internațională a muncii intelectuale”. La 2 septembrie 1921, a fost adoptată propunerea privind desemnarea unei Comisii pentru studiul problemelor internaționale de cooperare intelectuală și educație. În 1922, tot în urma unei rezoluții a Adunării Generale, Comisia internațională de cooperare intelectuală, condusă de profesorul Gilbert Murray, de la Universitatea din Oxford, a intrat în funcțiune. Doi ani mai tîrziu, prin rezoluția din 13 decembrie 1924 a Consiliului Societății Națiunilor, la ființă, în virtutea unui acord cu guvernul francez, Institutul Internațional de Cooperare Intelectuală (I.I.C.I.), cu sediul la Paris. Obiectul principal al activităților desfășurate de către Institut era de a pregăti deliberările Comisiei de Cooperare Intelectuală, funcționînd pe lingă Societatea Națiunilor, de a urmări în toate țările executarea deciziilor și recomandărilor Comisiei și de a acționa pentru progresul organizării muncii intelectuale în întreaga lume, în vederea colaborării internaționale. 44 de state și-au numit delegați pe lingă Institut, cu toate că multe dintre ele nu erau membre ale Societății Națiunilor. În 36 de state au fost create comisii naționale, compuse din eminențe personalități, menite să asigure legătura cu I.I.C.I. România și-a adus o substanțială contribuție în cadrul I.I.C.I. prin activitatea unor cunoscuți oameni de cultură, dintre care amintim pe Elena Văcărescu și George Oprea. Organizația Internațională de Cooperare Intelectuală — a cărei constituire este sancționată printr-o rezoluție a Adunării Generale în anul 1926 — a fost concepută ca un serviciu tehnic al Societății Națiunilor, avînd drept componente principale Comisia Internațională de Cooperare Intelectuală, subcomisiile, comisiile naționale și I.I.C.I. Ea s-a dedicat efortului de cunoaștere reciprocă a culturilor, de apropiere intelectuală între popoare. Studiile întreprinse în diverse sectoare, avînd contingență cu activitatea sa, ca și acțiunea concretă realizată pe diverse planuri — perfecționarea legislației drepturilor de autor, dezvoltarea și coordonarea bibliografiilor naționale și interna-

ționale (I.I.C.I. a tipărit și un „Index Bibliographic”), stimularea cinematografului educativ (prin Institutul Internațional pentru Cinematograful Educativ), organizarea metodică a muzeelor (prin Oficiul Internațional al Muzeelor) — au conferit activității Organizației Internaționale de Cooperare Intelectuală o utilitate și un ecou incontestabil, ea prefigurînd existența postbelică a U.N.E.S.C.O.

PODUL BOSFORULUI

Ion Sirbu, Iași. 1) Jiri Nosek, secretar general adjunct al Organizației Națiunilor Unite, a făcut cunoscut că, în cursul anului 1969, în cadrul Națiunilor Unite au avut loc 2 649 ședințe, cu 69 mai multe decît în 1968. În această cifră sînt cuprinse și cele 554 de ședințe ale Adunării Generale și ale comitetelor permanente (561 în 1968), precum și cele 64 de ședințe ale Consiliului de Securitate (76 în 1968). Nosek a adăugat că, pînă la 19 decembrie, au fost publicate, sub formă de documente oficiale ale O.N.U., 28 034 pagini, față de 28 110 în 1968, iar personalul O.N.U. a tradus în limbile franceză, engleză, rusă, spaniolă, chineză și arabă 172 000 pagini de documente. 2) S-a ajuns la ultima etapă a planurilor privind construcția unui pod peste Bosfor, care urmează să lege Europa de Asia. La concursul organizat pentru obținerea contractului, a ieșit câștigător un grup industrial anglo-vest-german: firma britanică „Cleveland Bridge” și firma vest-germană „Hochtief”. Autoritățile turce au anunțat că este posibil ca lucrările să înceapă în ianuarie 1970 și să se sfîrșesc în anul 1973. În concepția celor două firme care au obținut contractul, podul se va sprijini pe două turnuri înalte de 165 metri, va avea o lungime de 1 560 metri și o lățime de 64 metri. Se estimează că valoarea lucrărilor se va ridica la 180 milioane dolari. Ultimul răspuns se adresează și cititorului Emil Sorescu, București.

Ion Muche, Constanța. 1) Recentele evenimente din Liban au constituit subiectul citorva articole apărute în revista noastră. Consultați numerele 45, 48, 49. 2) Pînă în prezent, nu există nici o măsură sau prevedere concretă care să condamne dețurările de avioane din punct de vedere al dreptului internațional.

Al. Antonovici, Ploiești. 1) În legătură cu civilizația africană, vă recomandăm volumele „Redescoperirea Africii vechi”, de Basil Davidson, apărut la Editura Științifică în anul 1964 și „Înainte de venirea omului alb”, Editura Științifică, 1967, de G. Linde și E. Brettschneider. 2) A treia republică franceză a încetat să mai existe în 1940, cînd Pétain a proclamat „Statul Francez” la Vichy, adoptînd o politică de colaborare cu naștii. După eliberarea Franței,

se formează guverne provizorii: Charles de Gaulle (1944), Gouin, Bidault, Blum (1946). 1947 este considerat anul instaurării celei de-a patra republici. În 1958, o dată cu revenirea la putere a generalului de Gaulle, începe perioada celei de-a cincea republici.

QUEBECUL DISIDENT

Dinu Vlăsceanu, Brașov. La Ottawa a avut loc, recent, o conferință la care au participat reprezentanți ai tuturor provinciilor canadiene, întruniți în scopul elaborării unui plan de revizuire a Constituției. Cu acest prilej, nu s-a putut stabili, însă, decît faptul că acest proces de revizuire va comporta nu numai muncă, ci și un timp îndelungat, datorită divergențelor extrem de mari asupra principalelor probleme discutate. Această părere a fost împărtășită de primul ministru al Canadei, Pierre Elliot Trudeau, și de primul ministru al Québecului, Jean-Jacques Bertrand. Singurul punct asupra căruia s-a căzut de acord a fost hotărîrea ca problemele controversate să se discute în cadrul unor comitete restrînse. Au fost stabilite, totodată, viitoarele trei întâlniri federale (la 16 februarie 1970, în

junie și în toamna lui 1970), la care problemele economice și financiare vor avea, probabil, înțietatea. Majoritatea observatorilor politici canadieni apreciază că dificultățile ivite reflectă, în primul rînd, persistența divergențelor între guvernul federal și autoritățile provinciei Québec. În acest context se subliniază că revendicările constituționale ale Québecului, al cărui principal obiectiv îl constituie obținerea unei mari autonomii, nu sînt acceptate nici de guvernul federal, nici de celelalte provincii.

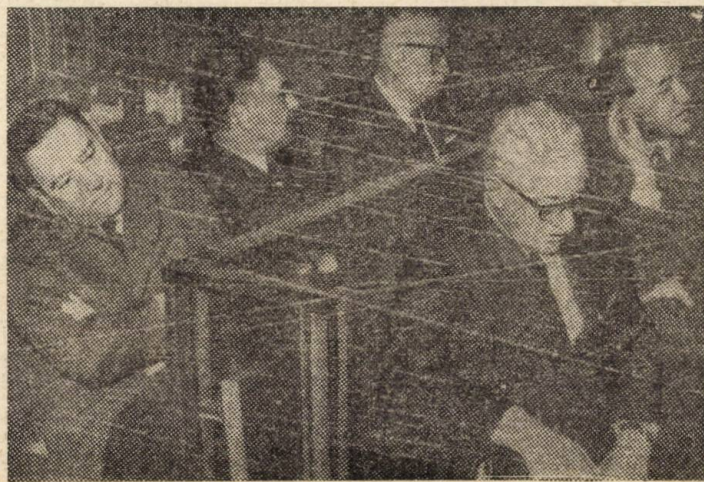
C. Ionescu, Pitești. 1) La recentele alegeri din Noua Zeelandă, partidul național al primului ministru Keith Holyoake a obținut 45 de locuri (cu patru mai mult decît la alegerile anterioare). 2) Fostul președinte al Braziliei, mareșalul Arthur da Costa e Silva, a decedat la 17 decembrie, la Larenjeiras. După cum se știe, Costa e Silva fusese victimă unui atac de paralizie parțială la 29 august 1969, în urma căruia a fost nevoit să abandoneze președinția republicii. Medicii au considerat că moartea a fost provocată de o pneumonie. În Brazilia s-a declarat doliu național de opt zile.

SFÎRȘITUL PROCESULUI LONGARONE

Val. I. Dumitrescu, București. În procesul intentat responsabililor catastrofei de la Longarone, încheiat recent, proces care a durat un an, trei ingineri au fost declarați vinovați de omucidere prin imprudență și condamnați la șase ani închisoare. La 9 octombrie 1963, o uriașă alunecare de teren a declanșat catastrofa de la barajul Vaiont. La nord de Veneția, soldată cu devastarea localității Longarone, distrugerea a șase sate din împrejurimi, două mii optsprezece morți și pagube de miliarde de lire italiene. Împotriva celor opt implicați în procesul de la Aquila (al nouălea acuzat, directorul lucrărilor barajului, s-a sinucis în ajunul deschiderii

procesului), a fost adusă acuzarea că barajul (cel mai mare din Europa) fusese construit într-un loc impropriu și că posibilitatea unor alunecări de teren nu fusese prevăzută. Cei trei ingineri condamnați — Alberto Biadene, responsabilul complexului hidroelectric, Curzio Batini, inginer al lucrărilor publice, și Almo Violin, inginer-șef al provinciei în care a fost construit barajul — nu vor petrece, însă, decît patru ani în închisoare: instanța a hotărît o reducere a pedepsei, pe considerentul că dezastrul nu era previzibil, ceea ce exclude acuzația de neglijență formulată împotriva inculpaților.

În fotografie: inculpații în timpul procesului



P.I.D.E.

Grigore Stănescu, Bacău. „Polícia Internacional de Defensa do Estado” (P.I.D.E.), înființată în 1945, depindea direct de primul ministru și era unul din organismele cărora fostul dictator portughez Salazar le acorda o deosebită atenție. După cum se știe, P.I.D.E., care dispunea de o putere nelimitată, era un organ de reprimare singeroasă a oricăror forme de opoziție democratică în Portugalia, ca și în teritoriile coloniale. După înlocuirea lui Salazar, printre măsurile menite să justifice formula cu care unii observatori caracterizează politica guvernului Caetano — „evoluție în continuitate” — se numără și hotărârea din 18 octombrie a Consiliului de miniștri, prin care P.I.D.E. e desființată și înlocuită cu „Direcția generală pentru securitate”, subordonată Ministerului de interne. Această desființare ca, de altfel, și alte măsuri „novatoare” ale guvernului, nu înseamnă, în fapt, potrivit observatorilor politici, decât o simplă schimbare de nume. Într-adevăr, în buletinul de stat „Diário do Governo” a apărut recent un decret care clarifică, într-o anumită măsură, în ce constă „desființarea” poliției secrete. Decretul hotărăște că, pînă la publicarea unei „legi cu caracter general privind securitatea statului” („Lei Orgânica”), „Direcția generală pentru securitate” va lucra după regulile care au condus P.I.D.E. din 1945 pînă astăzi, va prelua toate materialele și dosarele vechii poliții, precum și întreg personalul. Așadar, simpla schimbare de nume și înlocuirea lui Rapazote, considerat drept „omul lui Salazar”, cu un ministru de interne acționând în sensul intereselor lui Caetano, nu vor aduce elemente noi în practica faimoasei P.I.D.E.

INSULA LUI ROBINSON

Așa-numita „insulă a lui Robinson” (Mas Atierra) face parte din grupul insulelor Juan de Fernandez (Chile), situate la 677 km de coasta Americii de Sud și descoperite în 1653 de căpitanul Juan Fernandez: Mas Atierra (95 kmp), Mas Afuera (85 kmp) și Santa Clara (5 kmp). Mas Atierra este singura insulă locuită, marinarii lui Fernandez cu stăpînit relativ puțină vreme insula, devenită ulterior un cuib de pirai care jefuiau coastele statelor Peru și Chile. În 1704, a debarcat în insula Mas Atierra scoțianul Selkirk Alexander, pedesit pentru revoltă pe vas și eliberat cinci ani mai tîrziu de Roger Woods, care publică evenimentul într-o revistă a epocii. E posibil ca Daniel Defoe să fi găsit sursa inspirației sale în acest aparent banal eveniment. În 1810 sînt deportați în insulă, de către autoritățile spaniole, sute de patrioți chileni care luptau pentru independență. La începutul secolului nostru, se stabilesc aici, definitiv, cîteva familii de pescari. Astăzi, insula numără a-

proximativ 300 de locuitori de rîgini diferite — spanoli, portughezi, germani, flamanzi — trăind în singura localitate existentă, San Juan Battista. Unica lor ocupație este pescuitul lan-gustelor. Insula Mas Atierra este un vast teren de investigație pentru botaniști, care găsesc aici o floră de o mare diversitate. Frumusețile insulei — coline și văi îmbrăcate în arbori exotici și flori felurite — au determinat guvernul chilian să o declare, în 1935, rezervatie naturală, protejată de legile statului.

D. MACU
Cimpia Turzii

PANAFRICANISMUL

Panafricanismul a apărut ca o expresie a luptei popoarelor împotriva discriminării rasiale și este, de peste 60 de ani, o trăsătură a luptei Africii pentru independență. Mișcarea panafricanistă îmbrățișă la origine întreaga rasă neagră, nefiind limitată la Africa. Noțiunea „panafrican” a fost folosită prima oară de un avocat din Trinidad, William Sylvester, la prima conferință panafricană de la Londra (1900). Între anii 1919—1945, au avut loc congrese panafricane la Paris, Londra, Bruxelles, Lisabona, New York și Manchester. În 1958, după ce Ghana obține independența, se organizează prima întrînire de acest fel pe solul Africii. Congresul de la Paris (1919), la care au participat 57 de delegați, a adoptat o rezoluție care se pronunța pentru dreptul negrilor la conducerea țării lor, de la administrația locală la funcții supreme în stat. Congresul de la Londra a avut loc în 1921. La Congresul de la Bruxelles s-a adoptat un „Apel către întreaga lume”, cerind autoguvernarea țărilor africane. Congresul de la Manchester (1945) s-a pronunțat pentru independența economică și politică a popoarelor Africii. La conferința statelor africane independente, din decembrie 1958, au participat opt state independente: Ghana, Liberia, Etiopia, Libia, Sudan, Maroc, Tunisia, R.A.U.

Gh. BOGASIU
student, București

Victor Radovici, București.

1) Insulele Capului Verde, aflate la 500 km de coasta Africii în Oceanul Atlantic, se împart în două grupuri: insulele Vintului (Barlavento) — Santo Antao, Sao Vicente, Santa Luzia, Sao Nicolau, Sal și Boa Vista — și insulele Sub-Vintului (Sotavento) — Sao Tiago (Santiago), Fogo, Brava și Maio. Numărul locuitorilor din aceste insule depășește 150 000. 2) Mary Jo Konecine nu va fi supusă unei noi autopsii. Președintele Tribunalului din Wilkes-Barre (Pennsylvania) nu a acceptat să se efectueze deshumarea și autopsia tinerei înecate la 18 iulie, în urma accidentului de mașină al senatorului Edward Kennedy. Președintele tribunalului a motivat hotărîrea sa prin faptul că moartea prin înecare a fost pro-



UNIVERSITATEA AFRICII ORIENTALE

A. Vasilescu, București. Universitatea Africii Orientale a fost creată în anul 1963, cu concursul U.N.E.S.C.O. și al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Este formată din trei colegii, construite în trei țări: la Makérére, în Uganda, la Nairobi, în Kenya, și la Dar es Salaam, în Tanzania. Toate

trei colegiile au același program de învățămînt și aceleași facultăți (științe, litere și științe sociale). Examenele sînt, de asemenea, uniformizate. Diplomele sînt decernate cu titlatura: Universitatea Africii Orientale. În fotografie: ansamblul de clădiri al colegiului din Dar es Salaam.

bată suficient de anchetele anterioare. În același timp, se opun deshumării și părinții victimei. 3) Planul „orașului circular”, adaptat tuturor condițiilor vieții polare, a fost conceput de un institut din Leningrad. Orașul, care urmează să fie construit pe litoralul arctic, va putea adăposti 3500 de persoane. Văzut din avion, el va semăna cu un vulcan, al cărui crater ar părea o curte interioară, luminată puternic și apărată de vînt. Orașul și instalațiile portuare vor fi unite printr-o galerie-coridor acoperită, prin care vor circula atît pietonii cît și vehiculele.

HAVAS ȘI REUTER

Rodica Stănescu, București. Prima agenție franceză de informații a fost înființată, în anul 1835, de către Charles Havas. La început, ea folosea mijloacele obișnuite ale timpului: diligentele și curierii călări, prin intermediul cărora primea și difuza știrile. În 1840, Havas a introdus o metodă de răspîndire a infor-

mațiilor care a produs senzație — zborul porumbeilor călători. În fiecare zi, la ora 8 dimineața, acești „curieri înaripați” plecau din Londra și Bruxelles cu veștile pe care le aduceau, în 3—4 ore, la Paris. Din 1863, știrile încep a trece în Anglia și America prin intermediul cablurilor submarine. În 1911, Havas dispunea de serviciile corespondenților săi instalați în toate marile orașe ale Franței și în peste douăzeci de orașe din Europa și America. Între timp, doi foști salariați ai lui Havas — Julius Reuter și Wolff — înființează alte agenții de informații (primul la Londra și celălalt la Berlin). După cel de al doilea război mondial, organizația Havas devine întreprindere de stat, iar de la 10 ianuarie 1957, cînd se reorganizează pe baza unui statut nou, ia numele de „Agence France Presse” (A.F.P.).

Ion C. Călin, Ploiești. În asemenea cazuri, prevederile protocolului nu sînt identice, ci diferă de la stat la stat.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de
Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația: București, Piața Școlii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Școlii”

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții